

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
כי תבוא [לאומן]
י"ד – כ' אלול תשפ"ה

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד:
לְמוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהֶיה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

הכל עולה בלא דעתך – והכתיב "שעירי עזים לחטאת". אף חטאת – דהקריבו לא נאבלת, לפי שהיו שעירין של עבור הנשרפין, לפי שהכניסו דמן לפני ולפנים. כדכתיב "וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש", כדתנן (זבחים מז, א): פרים מתכפרים בתנך חטאות? הוראת שעה היתה – דאף על גב דהוו מזידין הוו מתכפרים. תנו רבנן מת אחד מן הצבור – כגון שהורו בית דין ועשו עבור על פיהם, ולא הספיקו להביא עד שמת אחד מן הצבור – חייבין וכו'. מת אחד מן בית דין – והויא ליה חטאת שמת אחד מן השותפין, דהויא כמתו מקצת בעליה ולא קרבה. הא דאיקרי להו שותפין – לא משום דחטאת של שותפין דעלמא קרבה, דאין שנים מביאין קרבן. אלא האי דאיקרי להו שותפין משום דלא מצי קרי להו צבור, דהא לאו צבור ניתנו, הלכך קרי להו שותפין. דאין צבור מתים – דאין דין מיתה בצבור. דכי גמירי חטאת שמתו בעליה למיתה אזלא – ביחיד ולא בצבור. שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר חטאת השותפין אינה מתה, תניא פר ושעיר של יום הכפורים שאבדו והפריש אחרים תחתיהם – ונתכפרו בהן, ואחר כך נמצאו האבודין – כולן יצומתו, דברי רבי יהודה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: ירעו. והא הכא דפר של יום הכפורים, דהיינו פר של אהרן, הוי חטאת השותפין, דכהנים מתכפרים בו. וקאמר רבי שמעון: ירעו, דלא הוי כחטאת שבפרו בעליה בעלמא, דלמיתה אזלא, משום דחטאת שותפות לאו כחטאת יחיד דמיא אלא כחטאת צבור דמיא. והוא הדין כי מת אחד מן השותפין, דלא כחטאת שמתו בעליה דמיא, אלא חטאת השותפין היא ואינה מתה. והכא הוא דקאמר ירעו משום דהא כפרו בעליה, אבל היכא דמת אחד מן השותפין – אימא לך דסבירא ליה לרבי שמעון דקרבה, דחטאת השותפין אינה מתה. הלכך לא מיתוקמא כרבי שמעון. רבי יהודה אומר בולן יצומתו – דהכי סבירא ליה דאפילו חטאת צבור מתה. אטר ליה רב יוסף כהנים קא אטרית שאני כהנים דאיקרי קהל דכתיב על הכהנים ועל כל עם הקהל יבפר – דאתקש לקהל. וכיון דאיקרו קהל – משום הכי קאמר רבי שמעון דפר חטאת דידהו כחטאת שעיר דקהל דמי, דאינה מתה, אבל בחטאת השותפין – לעולם אימא לך דסבירא ליה לרבי שמעון דכי מת אחד מן השותפין דלא קרבה. וכי מת אחד מן בית דין פטור, ואכתי נוקמה כרבי שמעון.

אלא

1 אַף חַטָּאת לֹא נֶאֱכָלָה. כֵּיצַד בּוֹ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי:
2 "הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי... הַגּוֹלָה הַקְרִיבוּ [עֹלוֹת] לֵאלֹהֵי
3 יִשְׂרָאֵל פָּרִים שְׁנֵים עָשָׂר וגו'... הַכֹּל עוֹלָה". הַכֹּל
4 עוֹלָה כֻּלָּהּ דַּעֲתָךְ? אֶפְשָׁר שֶׁחַטָּאת עוֹלָה! אֶלָּא הַכֹּל
5 בְּעוֹלָה, מָה עוֹלָה לֹא נֶאֱכֶלֶת, אַף חַטָּאת לֹא נֶאֱכֶלֶת;
6 דְּתַנְיָא, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַל עֲבוֹדָה זָרָה הֵבִיאוּם.
7 וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: עַל עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעָשׂוּ
8 בִּימֵי צִדְקִיָּהוּ. בִּשְׁלָמָא לְרַבִּי יְהוּדָה, מַשְׁכַּחַת לָהּ
9 לְתֵנֵי שְׁנֵים עָשָׂר חַטָּאוֹת - כְּנֶגֶן דְּחָטְאוּ אֶחָד עָשָׂר שִׁבְטִים,
10 דְּמַיְיתִי שְׁנֵים עָשָׂר שְׂעִירִים, אִי נָמֵי דְּחָטְאוּ
11 שִׁבְעָה שִׁבְטִים וּשְׁאָרָא אִינָּךְ בִּגְרִירָה. וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן
12 נָמֵי, מַשְׁכַּחַת לָהּ - כְּנֶגֶן דְּחָטְאוּ אֶחָד עָשָׂר שִׁבְטִים,
13 דְּמַיְיתִי אֶחָד עָשָׂר שְׂעִירִים וְאִידָּךְ דְּבֵית דִּין. אֶלָּא
14 לְרַבִּי מֵאִיר דְּאָמַר: בֵּית דִּין מְבִיאִין וְלֹא צִבּוּר, שְׁנֵים
15 עָשָׂר הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לֵיהּ? כְּגֶון דְּחָטְאוּ וְהָדַר חָטְאוּ
16 וְהָדַר חָטְאוּ, עַד תְּרֵיסָר זִימְנֵי. - וְהָא מַיְיתִי לְהוּ
17 הָנָהוּ דְּחָטְאוּ! אָמַר רַב פָּפָּא: כִּי גְּמִירִי חַטָּאת שֶׁמֵּתוּ
18 בְּעָלֶיהָ בְּמִיתָה - הָנֵי מִילֵּי בְּיָחִיד, אֲבָל לֹא בְּצִבּוּר,
19 לְפִי שֶׁאֵין מִיתָה בְּצִבּוּר. - מְנָא לֵיהּ לְרַב פָּפָּא הָא?
20 אִילֵימָא מִדִּכְתִיב: "תַּחַת אֲבָנֶיךָ יִהְיוּ בָנָיִךְ", אִי הָכִי,
21 אֲפִילּוּ בְּיָחִיד נָמֵי! אֶלָּא דּוּקְיָא דְּרַב פָּפָּא מִשְּׁעִיר
22 דְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, דְּאָמַר רַחֲמָנָא: מְיֻחָדִים מִתְרוּמַת הַלִּשְׁכָּה,
23 וְהָא מְיַיתֵי לְהוּ מִישְׂרָאֵל, וְהָנֵךְ דְּפָסְקֵי הֵיכִי מְיַיתוּ?
24 אֶלָּא שְׁמַע מִינָּהּ: חַטָּאת שֶׁמֵּתוּ בְּעָלֶיהָ בְּצִבּוּר קָרֵבָה.
25 - מִי דָּמֵי? שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ דִּלְמָא לָא מְיַיתוּ מִצִּבּוּר,
26 אֲבָל הָכָא וַדַּאי מְיַיתוּ! אֶלָּא מַעֲמָא דְּרַב פָּפָּא מֵהָכָא,
27 דִּכְתִיב: "כִּפֶּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ ה'", רְאוּיָה
28 כַּפָּרָה זוֹ שֶׁתְּכַפֵּר עַל יוֹצְאֵי מִצְרַיִם, מִדִּכְתִיב "אֲשֶׁר
29 פָּדִיתָ". - מִי דָּמֵי? הָתָם כּוּפְלָהוּ אִיתְּיָנוּן, מִגּוֹ דְּמִכַּפֵּרָה
30 אַחַיִּים מְכַפֵּרָה נָמֵי אֲמָתִים, אֶלָּא הָכָא מִי הָווּ חַיִּים?
31 - אִין הָכֵי נָמֵי, דִּכְתִיב: "וְרִבִּים מֵהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת" וגו'. - וְדִלְמָא מִיעֻטָן הָווּ וְלָא רַבִּים הָווּ? - הָכְתִיב: (ולא הכירו
32 בקול) "[וְאֵין הָעָם מַכִּירִים קוֹל] תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל בְּכִי הָעָם [וגו']... וְהַקּוֹל נִשְׁמַע עַד לְמֶרְחָק". - וְהָא מְיַידִּין הָווּ! - הוֹרָאַת שָׁעָה הָיְתָה. הָכֵי נָמֵי מִסְתַּבְּרָא, דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי, "אֵילִים תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה מִבְּשִׂים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה" מִנְּגֵד מִי? אֶלָּא הוֹרָאַת שָׁעָה
33 הָיְתָה, הָכָא נָמֵי הוֹרָאַת שָׁעָה הָיְתָה. תָּנוּ רַבָּנָן: מֵת אֶחָד מִן הַצִּבּוּר - חַיָּיבִין, אֶחָד מִבְּנֵי דִּין - פְּטוּרִין. מַאן תָּנָא? אָמַר רַב חִסְדָּא
34 אָמַר רַבִּי זֵירָא אָמַר רַב יִרְמְיָה אָמַר רַב: רַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּאָמַר: בֵּית דִּין מְבִיאִין וְלֹא צִבּוּר, הִלְכָךְ מֵת אֶחָד מִן הַצִּבּוּר - חַיָּיבִין,
35 דְּהָא קָאֵים כּוּלֵּיהּ בֵּית דִּין. מֵת אֶחָד מִבְּנֵי דִּין - פְּטוּרִין, דְּהָוְיָא לָהּ חַטָּאת שֶׁמֵּת אֶחָד מִן הַשּׁוּתָּפִין, וּמְשׁוּם הָכֵי פְּטוּרִין. מַתְקִיף לָהּ
36 רַב יוֹסֵף, וְנוֹקְמָהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר: בֵּית דִּין עִם הַצִּבּוּר, מֵת אֶחָד מִן הַצִּבּוּר חַיָּיבִין, דְּאֵין צִבּוּר מֵתִים, מֵת אֶחָד מִבְּנֵי דִּין פְּטוּרִין,
37 כְּדַאֲמְרִינַן דְּחַטָּאת שׁוּתָּפִין הִיא! - אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, שָׁמְעִינַן לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָמַר: חַטָּאת שׁוּתָּפִין אֵינָהּ מֵתָה, דְּתַנְיָא: פַּר וְשָׂעִיר
38 שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָבְדוּ, וְהִפְרִישׁ אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶם - יְמוּתוּ כּוּלָּן, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: יִרְעוּ, לְפִי שֶׁאֵין
39 חַטָּאת צִבּוּר מֵתָה. אָמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף: כֹּהֲנִים קָא אָמְרַתְּ? שָׁאנֵי כֹּהֲנִים, דְּאִיקְרוּ קָהָל, דִּכְתִיב: "עַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּל עַם הַקָּהָל יְכַפֵּר".

אלא

43 השמחה – שמע מינה דרובא הוו אותן דבורין, והוי בחטאת שרוב בעליה קיימין, ומשום הכי קרבה. והא מזידין הוו – דזרו של צדקיה, ובני קטלא נינהו ולא בני קרבן נינהו, והיכי מתכפרים בהנך חטאות? הוראת שעה היתה – דאף על גב דהוו מזידין הוו מתכפרים. תנו רבנן מת אחד מן הצבור – כגון שהורו בית דין ועשו עבור על פיהם, ולא הספיקו להביא

הכי גרסינן בתורת כהנים; וכן היה רבי יהודה אומר על עבודה זרה הביאום — ואתא לפרושי דברי רבי יוסי. **אילים** וכבשים — צריך עיון: מאי טעמא נשרפו? שהרי אינן באין על עבודה זרה. **הוראה** שעה היתה — הוא הדין דעל בולהו מצי לתרוצי הכי.

ורבי שמעון אומר ירעו — אף על גב דלא תמי, דהבא מתו בעליהם — מכל מקום לא חזו למקרבה, ומה לי פסול זה ומה לי פסול אחר, ואפילו הכי שמעינן ליה דירעו. **הדרן עלך הורו בית דין**

אלא מעתה – דכהנים איקרו קהל, לייתו פר בהוראה. **וכי תימא הכי נמי טפי להו שבטים** – לרבי שמעון הויין שלשה עשר שבטים, ותנן רבי שמעון אומר: שלשה עשר פרים – פר לכל שבט ושבט ופר לבית דין, דלא הוו אלא שנים עשר שבטים. **אלא אמר רב אחא בר יעקב שבטו של לוי לא איקרי קהל** – והוא הדין לכהנים, דלא איקרו קהל, דכהנים הויין בכלל שבט לוי, (ואבתי נוקמה) כרבי שמעון. ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך אחוזת עולם כל שיש לו אחוזה איקרי קהל – וכהנים ולוים אין להם אחוזה. **בראובן ושמעון יהיו לי** – דבתרי שבטים חשיב להו, בראובן ושמעון. **והא כתיב על שם אחיהם יקראו בנחלתם** – דלנחלה הוקשו אפרים ומנשה לשאר שבטים, שיהיו נוטלים בנחלה בשאר שני שבטים, ולא לדברים אחרים הוקשו, אבל אין מביאין שני פרים. ואבתי חסרי להו משנים עשר שבטים. אלא שמעינן מינה דלוי איקרי קהל, וכהנים לא איקרי קהל, ושותפין נינהו. ולא מתוקמא כרבי שמעון. דקרא הכי משמע "ומולדתך". **כנחלתם כך חנייתם** – שיעקב אבינו חלק להם את הארץ וציום היאך יחנו לדגליהם. וכן מצינו במדרש תנחומא דיעקב אבינו תקן להם דגלים וחלק להם הארץ. וכן מצינו "איש על דגלו באותות" – באות אשר צוה להם אביהם, שלאותן רוחות שנחלקו לשאת משהו, לאותן רוחות חנו לדגליהם. והיינו דאמרינן: כנחלתן כך חנייתן. **מאי הוי עלה** – אי הוה דוקא הא דאביי דאמר דשמעינן ליה לרבי שמעון דאמר דחטאת השותפין אינה מתה, או לאו דוקא? **תא שמע** – דתניא, רבי שמעון אומר וכו'. **שאין צבור מפרישין נקבה** – שאין אתה מוצא קרבן צבור שהיתה באה נקבה. **שאין תמורה בצבור** – דכתיב "לא יחליפנו ולא ימיר", דלשון יחיד הוא, ולא צבור ושותפין, והכי מפרש בפרק קמא דמסכת תמורה (יג, א). **שנתכפרו בעליה ועשבה שנתה לא שמענו** – אם מתים בצבור או לא. **וכי דנין אפשר משאי אפשר** – הא ולד חטאת ותמורת חטאת ושמתו בעליה אי אפשר בצבור, וקא אמר מה מצינו. **הא לא קשיא** – דלא הוי דנין אפשר משאי אפשר, משום דרבי שמעון בחד מקום גמיר להו. דכי נצטוו ישראל על ארבע חטאות – בחד מקום גמיר להו הלכה למשה מסיני שיהיו נזהגות יחד במקום אחד, או ביחיד או בצבור. וקא דייק רבי שמעון, אי סלקא דעתך בצבור – הנך כולהו מי איתנהו יחד בצבור? אלא שמע מינה ביחידי אמורה ולא בצבור. דכי היכי שמתו בעליה ולד חטאת ותמורת חטאת ליתנהו בצבור – הכי נמי שכיפרו בעליה ושעברה שנתה ליתנהו בצבור, דעל כרחיך ילמוד סתום מן המפורש. והכי אמרינן במסכת תמורה בפרק "יש בקרבנות יחידי" (טז, ב) אמר רבי שמעון בן לקיש: ארבע נתנו להם דמתות והחמישית ירעה, ויחד ניתנו בהמות במקום אחד, ומספק העמידום על חמש שיהיו חמשתן מתות. ואי סלקא דעתך דארבע ניתנו להם בצבור הנך כולהו ארבע מתות מי איתנהו בצבור? הא לא משכחת לה דאפשר בצבור אלא שנים! ותו לא! אלא על כרחך ילמוד סתום מן המפורש, וקא דייקא מהא מתניתא דבי היכי דאמר רבי שמעון חמש חטאות מתות ביחיד ולא בצבור, דמההיא דוקא דייק רבי שמעון דיחידי ולא בשותפין דהיינו בית דין, משום דאי אתה יכול לומר ולד חטאת בשותפין, שאין השותפין מביאין נקבה, דפר ושעיר הוא דמביאין. ואי אתה יכול לומר תמורת חטאת בשותפות – שאין תמורה בשותפין דעלמא, וכל שכן בבית דין. דהכי נמי תנן במסכת תמורה (יג, א): אין השותפין עושין תמורה. וילמוד סתום מן המפורש, מה מצינו בולד חטאת ותמורת חטאת ביחיד – דברים אמורים ולא בשותפין, אף חטאת שמתו בעליה ושכפרו (על) בעליה ושעברה שנתה – ביחיד ולא בשותפין. דחטאת שמת אחד מן השותפין קרבה. הלכך, הא דקתני מת אחד מבית דין פטור – לא מתוקמא אליבא דרבי שמעון.

1 אֶלָּא מֵעַתָּה, נַיְיתוּ פַּר בְּהוֹרָאָה! וְכִי תֵּימָא הָכִי נַמִּי,
2 טָפֵי לְהוּ שְׁבָטִים! אֶלָּא אָמַר רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב יַעֲקֹב:
3 שִׁבְטוֹ שֶׁל לֵוִי לָא אִיקְרִי קָהָל, דִּכְתִיב: "הִנֵּנִי מַפְרִךְ
4 וְהַרְבֵּיתִיךָ וּנְתַתִּיךָ לְקָהַל עַמִּים וגו'", כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ
5 אֲחוּזָּה אִיקְרֵי קָהָל, וְכָל שֶׁאֵין לוֹ אֲחוּזָּה לָא אִיקְרֵי
6 קָהָל. - אִם כֵּן, חַסְרֵי לְהוּ שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים! - אֲמַר
7 אַבָּיֵי: "אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה תְּרֵיהֶם וְיִשְׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי". - אֲמַר
8 רָבָא: וְהָא כְּתִיב "עַל שֵׁם אֲחֵיהֶם יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם",
9 לְנַחֲלָה הוּקְּשׁוּ וְלֹא לִדְבָרִים אֲחֵרִים! - וְהָא? וְלָא
10 בְּדָגָלָיִם! - בְּנַחֲלָתָן כָּךְ חֲנָיָתָן, כְּדֵי לְחַלֵּק כָּבוֹד
11 לַדְּגָלִים. - וְהָא חָלוּקִים בַּשְּׂאֵתִים! - הַהוּא לְחַלּוֹק
12 כָּבוֹד לַנְּשׂוֹאִים, דְּתַנְיָא: שְׁלֹמֹה עָשָׂה שִׁבְעָה יְמֵי
13 חֲנוּכָּה, וּמָה רָאָה מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת שְׁנַיִם עָשָׂר יְמֵי
14 חֲנוּכָּה? כְּדֵי לְחַלּוֹק כָּבוֹד לַנְּשׂוֹאִים. מַאי הֲוֵי עֲלָהּ?
15 תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, חֲמֵשׁ חַטָּאוֹת
16 מֵתוֹת: וְלַד חַטָּאת, וּתְמוּרַת חַטָּאת, וְחַטָּאת שֶׁמֵּתוּ
17 בְּעָלֶיהָ, וְחַטָּאת שֶׁנִּתְכַּפְּרוּ בְּעָלֶיהָ, וְחַטָּאת שֶׁעָבְרָה
18 שְׁנָתָהּ. וְאִי אַתָּה יָכוֹל לוֹמַר וְלַד חַטָּאת בְּצִבּוּר - שֶׁאֵין
19 צִבּוּר מַפְרִישִׁין נְקֵבָה, וְאִי אַתָּה יָכוֹל לוֹמַר תְּמוּרַת
20 חַטָּאת בְּצִבּוּר - שֶׁאֵין תְּמוּרָה בְּצִבּוּר, וְאִי אַתָּה יָכוֹל
21 לוֹמַר חַטָּאת שֶׁמֵּתוּ בְּעָלֶיהָ בְּצִבּוּר - שֶׁאֵין צִבּוּר מֵתִים.
22 שֶׁנִּתְכַּפְּרוּ בְּעָלֶיהָ וְשֶׁעָבְרָה שְׁנָתָהּ לֹא שָׁמַעְנוּ, יָכוֹל
23 יְמוּתוּ? תַּלְמוּד לוֹמַר: מַה הַמְפוֹרָשׁ, מַה מָּצִינוּ
24 בְּוָלַד חַטָּאת וּתְמוּרַת חַטָּאת וְשֶׁמֵּתוּ בְּעָלֶיהָ - בְּיָחִיד
25 דְּבָרִים אֲמוּרִים וְלֹא בְּצִבּוּר, אַף שֶׁנִּתְכַּפְּרוּ בְּעָלֶיהָ
26 וְשֶׁעָבְרָה שְׁנָתָהּ - בְּיָחִיד דְּבָרִים אֲמוּרִים וְלֹא בְּצִבּוּר.
27 - וְכִי דָּנִין אֶפְשָׁר מִשֶּׁאִי אֶפְשָׁר? - רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּחַד
28 מָקוֹם גְּמִיר.

הדרן עלך הורו בית דין

29 **הוֹרָה** כֹּהֵן מָשִׁיחַ לְעַצְמוֹ שׁוֹגֵג וְעָשָׂה שׁוֹגֵג - מֵבִיא
30 פָּר; שׁוֹגֵג וְעָשָׂה מֵזִיד, מֵזִיד וְעָשָׂה שׁוֹגֵג -
31 פָּטוּר, שֶׁהוֹרָאַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ לְעַצְמוֹ כְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין
32 לְצִבּוּר. **גמרא** "שׁוֹגֵג וְעָשָׂה שׁוֹגֵג - מֵבִיא פָּר".
33 פְּשִׁיטָא! - אֲמַר אַבָּיֵי: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּגוֹן
34 שֶׁהוֹרָה וְשָׁכַח מַאֵיזֶה טַעַם הוֹרָה, וּבְשָׁעָה שֶׁפָּעָה
35 אָמַר: הֲרֵינִי עוֹשֶׂה עַל דַּעַת הוֹרָאָתוֹ, דִּמְהוּ דְּתֵיתְיָא,
36 בֵּין דְּאִיפּוֹךְ מִתְיַדַּע לֵיהּ, [שְׁמָא] הָדַר בֵּיהּ - כְּמֵזִיד דָּמֵי וְלָא לְחַיֵּיב, קָא מַשְׁמַע לָן. "מֵזִיד וְעָשָׂה שׁוֹגֵג" כו'. מָנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנָן: "לְאַשְׁמַת הָעָם" - הֲרֵי מָשִׁיחַ בְּצִבּוּר, שֶׁיָּכוֹל, וַהֲלֹא דִּין הוּא:

צבור

מזיד ועשה שוגג – תימה: היכא הוי שוגג בלא הוראה? אי אביל בשתיקה ולא מיקרי הוראה — הא מאחר שאינו מורה לאחרים כי אם לעצמו, מה לי בשתיקה מה לי בדיבור? **(אין)** [כהוראת] בית דין כו' — כמה עניינים שונה הכא מה שכבר שנה בפרק קמא, אלא משום דאתי לפרושי רישא, אמאי שוה להוראת צבור לענין שוגג ועשה כו', משום דשוו בר כהן משיח וצבור להדדי. **שוגג** ועשה שוגג פשיטא — לעיל בפרק קמא (ד, ב) דקתני: שוגגין ועשו שוגגין לא פריך נמי פשיטא! ועריך לומר: אגב דתנא הכא. דתהם ליכא לשנויי כדהכא, דהיכי סלקא דעתך למימר דכולהו סנהדרין שכחו מאיזה טעם הורו?

הדרן עלך הורו בית דין

משנה הורה כהן משיח – הורה שוגג ועשה מזיד, או שהורה מזיד ועשה שוגג – פטור מקרבן. שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת בית דין לצבור, מה הוראת בית דין לצבור – אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה, אף הוראת כהן משיח לעצמו אינו חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה, כדמפרש בגמרא: "לאשמת העם" – דרי משיח כצבור. וכי הורו בית דין מזידין ועשו קהל שוגגין – לא הוי הוראה, והוי שגגת מעשה לחודיה, והוי יחידין, ומייתו כל חד וחד כשבה או שעירה. אבל כהן משיח כי הורה מזיד ועשה שוגג – לא דיניה כיחידי, ופטור לגמרי. דהכי אמרינן בפרק בתרא (יא, א): "מעם הארץ" – פרט למשיח, דאינו מביא קרבן בשגגת מעשה. **גמרא** שוגג ועשה שוגג מביא פר פשיטא – דכי הורה בשוגג ועשה שוגג, דהוי שוגג מעלייא, ומביא פר קרבן. **מהו דתימא** בין **רבי מותיבי** ליה – מאיזה טעם הורה, שמא היה חושב בו מאותו טעם, וכי שכח ההוא טעמא ואף על פי כן הוא עושה, ותולה בהוראתו ראשונה – אימא במזיד דמי, ולא מחייב קרבן, קא משמע לן. **ג(שיבול** – לגמור מדין קל וחומר שמשיח בצבור, ולא צריך למכתב "לאשמת העם", אף על גב דאילו לא נאמר "לאשמת העם" הייתי למד מן הדין).

צבור

צְבוּר מוּצָא מִכְּלָל יָחִיד מָה צִּבּוּר אֵין חַיָּבִין עָלָיו אֶלָּא עַל הָעֲלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה, אַף מָשִׁיחַ לֹא יְהֵא חַיָּב אֶלָּא עַל הָעֲלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה; אוֹ כְּלָךְ לְדָרֶךְ זוֹ: נְשִׂיא מוּצָא מִכְּלָל יָחִיד וּמָשִׁיחַ מוּצָא מִכְּלָל יָחִיד, מַה נָּשִׂיא מֵבִיא בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה בְּלֹא הֶעֲלֵם דָּבָר, אַף מָשִׁיחַ מֵבִיא בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה בְּלֹא הֶעֲלֵם דָּבָר! נֹרָאָה לְמִי דּוֹמֶה? צִבּוּר בְּפַר וְאֵין מֵבִיא אֶשֶׁם תָּלוּי, וּמָשִׁיחַ בְּפַר וְאֵין מֵבִיא אֶשֶׁם תָּלוּי, מַה צִּבּוּר אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל הָעֲלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה, אַף מָשִׁיחַ לֹא יְהֵא חַיָּב אֶלָּא עַל הָעֲלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה; אוֹ כְּלָךְ לְדָרֶךְ זוֹ: נָשִׂיא מֵבִיא שְׂעִירָה בַּעֲבוֹדָה זָרָה וּמֵבִיא אָשָׁם וַדַּאי, וּמָשִׁיחַ מֵבִיא שְׂעִירָה בַּעֲבוֹדָה זָרָה וּמֵבִיא אָשָׁם וַדַּאי, מַה נָּשִׂיא מֵבִיא בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה, אַף מָשִׁיחַ מֵבִיא בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה! תַּלְמוּד לוֹמַר: "לְאַשְׁמַת הָעָם", חֲרִי הוּא מָשִׁיחַ כְּצִבּוּר; מַה צִּבּוּר אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא עַל הֶעֲלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה, אַף מָשִׁיחַ אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא עַל הֶעֲלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה. אִימָא: מָה צִּבּוּר הוֹרָה וְעָשׂוּ אַחֲרֵיהֶן בְּהוֹרָאָתוֹ חַיָּבִין, אַף מָשִׁיחַ כְּשֶׁהוֹרָה וְעָשׂוּ אַחֲרֵיהֶן בְּהוֹרָאָתוֹ יְהֵא חַיָּב! תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא", עַל מָה שְׁחָטָא הוּא מֵבִיא, וְאֵין מֵבִיא עַל מָה שֶׁחָטְאוּ אֲחֵרִים. אֲמַר מָר: מָשִׁיחַ בְּפַר וְאֵין מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. - מַנָּא לֵיהּ דְּאֵין מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי? - דִּכְתִיב: "וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגָג", מִי שֶׁחָטְאוּ וְשִׁגְגָתוֹ שָׁוָה, יָצָא מָשִׁיחַ שֶׁאֵין שִׁגְגָתוֹ וַחֲטָאתוֹ שָׁוָה, דִּכְתִיב: "לְאַשְׁמַת הָעָם", חֲרִי הוּא מָשִׁיחַ כְּצִבּוּר. - "לְאַשְׁמַת הָעָם" עַד כָּאן לָא קָאָמַר לֵיהּ! - אֶלָּא, אָשָׁם בְּרִי נְסָבָה. **משנה** הוֹרָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְעָשָׂה בִּפְנֵי עַצְמוֹ - מְחַפֵּר לוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, הוֹרָה עִם הַצִּבּוּר וְעָשָׂה עִם הַצִּבּוּר - מְחַפֵּר לוֹ עִם הַצִּבּוּר, שֶׁאֵין בֵּית דִּין חַיָּבִין עַד שֶׁיּוֹרוּ לְבַטֵּל מִקְצָת וּלְקַיֵּם מִקְצָת, וְכֵן הַמָּשִׁיחַ, וְלֹא בַּעֲבוֹדָה זָרָה - עַד שֶׁיּוֹרוּ לְבַטֵּל מִקְצָת וּלְקַיֵּם מִקְצָת. **גמרא** מְנָהֲנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנָן: הוֹרָה עִם הַצִּבּוּר וְעָשָׂה עִם הַצִּבּוּר, יָכוֹל יָבִיא פַּר לְעַצְמוֹ? וְרִיחַ הוּא: נָשִׂיא מוּצָא מִכְּלָל יָחִיד וּמָשִׁיחַ מוּצָא מִכְּלָל יָחִיד, מַה נָּשִׂיא - חָטָא בִּפְנֵי עַצְמוֹ מֵבִיא בִּפְנֵי עַצְמוֹ, חָטָא עִם הַצִּבּוּר, אַף מָשִׁיחַ - חָטָא בִּפְנֵי עַצְמוֹ מֵבִיא בִּפְנֵי עַצְמוֹ, חָטָא עִם הַצִּבּוּר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים,

חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה – אף משיח לא יהא חייב אלא על העלם דבר ושגגת מעשה. **משנה הורה** – כהן משיח בעצמו. כגון דמורו בתרי איסורי, בית דין בחלב והוא בעבודה זרה. **נתכפר** לו **בפני עצמו** – דמביא פר בפני עצמו. דאי הורה בפני עצמו ולא הורו בית דין כלל – לא איצטריך למיתני דחייב להביא פר, דמקרא מלא הוא. אלא כי איצטריך למיתני, כגון שהורו בשני איסורים. **הורה עם הצבור** – בית דין, כגון דהורו בחדא איסור, הוא בחלב והן בחלב. **נתכפר** לו **עם הצבור** – שהוא מתכפר בשל בית דין. ומפני מה מתכפר בשל בית דין עם הצבור כי הורה עם הצבור – לפי שבדברים הרבה שוה משיח לבית דין, שאין בית דין חייבין אלא קרבן עד שיורו לבטל מקצת וכן המשיח וכו'. והואיל והשוה משיח לבית דין, הלכך כי הורה עם הצבור – עשה עם הצבור מתכפר עם הצבור. והא דקתני: שאין בית דין חייבין, ולא קתני: שאין צבור חייבין – סתמא כרבי מאיר, דאמר לעיל בפרק קמא: בית דין מביאין על דיחזקו פר והן פטורין. **ולא בעבודה זרה** – אין חייבין קרבן. **גמרא** מה נשיא חטא עם הצבור מתכפר לו עם הצבור – משום דשגגת מעשה בלבד הוא מביא שעירה, והואיל וחטאתו בשגגת מעשה הוא ביחיד דעלמא. הלכך, כי חטא על פי בית דין עם הצבור, דהוי העלם דבר עם שגגת מעשה – מתכפר עם הצבור. ועוד, שכן מתכפר לו עם הצבור ביום הכפורים, לפיכך מתכפר לו עם הצבור. אף משיח הורה בפני עצמו וכו'. תלמוד לומר – דכתיב בכהן משיח "על חטאתו אשר חטא" דמשמע דכי חטא בפני עצמו, הוא דיביא בפני עצמו, הא אם חטא עם הצבור – מתכפר לו עם הצבור. **היכי דמי** – דכי הורה משיח בפני עצמו, דמורו בתרי איסורי, דמתכפר בפני עצמו? **אי דהוה מופלא בית דין והן אינן מופלאין** – פשיטא דמתכפר בפני עצמו, דהוראה דידהו לאו כלום היא. **ובעי איתויי** – כל חד וחד מצבור. **כשבה או שעירה** – דתנן לעיל בפרק קמא (הוריות ד, ב): או שלא הייתה שם מופלא של בית דין, דלא הויא הוראה. שאף על פי שאינו מסנהדרין, שאילו היה מסנהדרין – אפילו (אם) קטן שבכולם לא היה שם, לא הויא הוראה, כדאמרינן: מאי "כל עדת", דאי איתא לכולה סנהדרין – הויא הוראה. ואי לא – לא הויא הוראה, ובשגגת מעשה לחודיה דמי, דמיתחי כל חד וחד כשבה או שעירה. הכי נמי כי הוי הוא מופלא והן אינן מופלאין, כי הורה בפני עצמו, והואיל והוא לא היה שם עמהן – פשיטא דמתכפר בפני עצמו, דהוראה דידהו לאו כלום היא. **ואי הן מופלאין והוא אינו מופלא** – כי הורה בפני עצמו, אמאי מתכפר בפני עצמו. **והא הוראה דידיה לאו כלום היא** – דכיון דאינו מופלא – לא ידע מאי קא מורה ולא הוה הוראה מעליא, ובשגגת מעשה לחודיה דמי. ואשכחן משיח בשגגת מעשה גרידתא פטור לגמרי, דתניא בסוף פירקא: שאין חטאתו שוה ליחידים.

מִתְכַּפֵּר לוֹ עִם הַצִּבּוּר! לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּנָשִׂיא - שֶׁכֵּן מִתְכַּפֵּר לוֹ עִם הַצִּבּוּר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, תֹּאמַר בְּמָשִׁיחַ - שֶׁאֵין מִתְכַּפֵּר לוֹ עִם הַצִּבּוּר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. הוֹאִיל וְאֵין מִתְכַּפֵּר לוֹ עִם הַצִּבּוּר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, יָכוֹל יָבִיא פַּר לְעַצְמוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר: "עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא", הָא כֵּיצַד? חָטָא בִּפְנֵי עַצְמוֹ - מֵבִיא בִּפְנֵי עַצְמוֹ, חָטָא עִם הַצִּבּוּר - מִתְכַּפֵּר לוֹ עִם הַצִּבּוּר. - הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא דְּהוּא מוּפְלָא וְהֵם אֵינָן מוּפְלָאִין, פְּשִׁיטָא דְּמִתְכַּפֵּר לוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, הוֹרָאָה דִּלְהוֹן וְלָא כְּלוּם, וּבְעֵי אֲתוּיֵי כִּשְׂבָה אוֹ שְׂעִירָה כָּל חַד וְחַד! וְאִי דְּאִינּוּן מוּפְלָאִין וְהוּא לָאו מוּפְלָא, אַמַּאי מִתְכַּפֵּר לוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ? הָא הוֹרָאָה דִּידֵיהּ וְלָא כְּלוּם הִיא!

אמר רב פפא – בשוגג, דהוא מופלא והן מופלאים. הלכך אי־צטריך למיתני דכי חטא בפני עצמו, אף על גב דהוראה דידהו הוי הוראה מעליא – אפילו הכי מתכפר בפני עצמו, דהוראה דידיה הוי הוראה מעליא – אפילו הכי מתכפר עם הצבור, משום דקא מורו בחדא איסורא. **בשני מקומות** – משיח במקום אחד ובית דין במקום אחר. **בשעמיהו** – בפסוקים, דחלב ועבודה זרה מתרי קראי נפקי. **וחלוקין בקרבנות** – דבית דין מייתי שעיר אעבודה זרה, והוא לא מייתי שעיר. **הוא שעירה** – לחודיה. דכהיב בעבודה זרה בפרשת "שלח לך אנשים": "ואם נפש", דאחד יחיד ואחד נשיא במשמע. **הוא בחלב הכבכה את הקרב** – דהוי דבר שאין הצדוקים מודין, דהא לא מפרש קרא מאי ניהו. דאפילו אמוראי פליגי בשחיטת חולין ב"אלו טריפות" (ג, ב) מאי ניהו כרס הפנימי. וכל שכן חלב שעל גבי הדקים שאין הצדוקים מודין. דהא לא כתיב בהדיא, אי נמי דהורו בחלב שעל הקרב בין בכזית לפחות מכזית, דכזית לא כתיב בהדיא, והוי דבר שאין הצדוקין מודין. **אף על גב דקרבנן שוה** – דהן בפר הוא בפר. **ביון דמתרי קראי אתו** – דאמרינן לעיל בפרק קמא (ג, א) "ואת החלב" ו"ו יתירא – להביא חלב שעל גבי הדקין. **הא פלוגי בשעמיהו** – הא חלוקים בפסוקים, ומתכפר בפני עצמו. **או דלמא שם חלב אחד הוא** – והורה עם הצבור הוא, ומתכפר עם הצבור? תיקו. **לפי שיצאה עבודה זרה** – מכלל פר העלם דבר של צבור לידון בעצמו, בהבאת פר ושעיר. **נאמר כאן** – בעבודה זרה "מעיני": "והיה אם מעיני העדה". **ונאמר להלן מעיני** – "ונעלם דבר מעיני הקהל". **מה להלן בית דין** – דכתיב "ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו", ואמרינן לעיל בפרק קמא (ה, א): הוראה תלויה בבית דין, דכתיב "ונעלם דבר מעיני הקהל" דהיינו בית דין, ומעשה תלוי בקהל דכתיב "הקהל ועשו". ובעבודה זרה לא כתיב בית דין, דכתיב "והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה", ואי סלקא דעתך בית דין – והא אין מעשה תלוי בבית דין אלא בקהל, דהכא כתיב "מעיני העדה נעשתה" דהיינו מעשה, אלא מה להלן בית דין דכתיב בפרשת ויקרא – אף כאן בית דין. **משנתאין חייבין בקרבן וכו'** – אין בית דין חייבין קרבן אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה, וכן המשיח, ועבור הוא הדבר עבודי בשגגת מעשה לחודיה מייתו כל חד וחד כשבה או שעירה, דדיניהם כיחידים. דכיון דלא עשו על פי בית דין – מחלקי כולהו מהדדי והוו יחידים. ויחידים חייבין בשגגת מעשה. אבל משיח בשגגת מעשה לחודיה – פטור מכלום, כדאמר לקמן בפרק בתרא (יא, א): "מעם הארץ" – פרט למשיח, דאינו מביא בשגגת מעשה כלל. **והיינו דקאמר** – יצא משיח שאין חטאתו בשגגה, **דהיינו בשגגת מעשה וכו'**. **גמרא ואילו משיח בעבודה זרה לא קתני** – דקתני: ולא בעבודה זרה אין חייבים אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה, ולא קתני "וכן המשיח". ומדלא קתני "וכן המשיח" – מכלל דמשיח בעבודה זרה חייב בשגגת מעשה לחודיה. **מתניתין מני רבי היא** – דתניא: משיח בעבודה זרה, רבי אומר: בשגגת מעשה – לחודיה. **וחכמים אומרים בהעלם דבר** – כלומר, עם שגגת מעשה בשאר מצות. ושוין שאין מביא שום אשם תלוי. **ותסברא** – **ושוגגתו חטאת** – דעבודה זרה, דקתני: ולא בעבודה זרה אלא על דבר שחייבין על ודוגו ברת ועל שגגתו חטאת, מי קתני "וכן המשיח"? והא קיימא לן דמשיח נמי בעבודה זרה אינו חייב אלא על דבר שדוגו ברת ועל שגגתו חטאת, דאמרינן לקמן: נאמר כאן "עליה" כו' "לאשמות העם" – הרי משיח בצבור, ואפילו הכי לא קתני במתניתין "וכן המשיח". **אלא תנא בהא** – בדבר שחייבין על דוגו ברת ושגגתו חטאת כשאר מצות "וכן המשיח", והוא הדין בעבודה זרה, דמשיח בצבור דאינו חייב בעבודה זרה אלא בדבר שדוגו ברת ושגגתו חטאת. **הכא נמי תנא בהא** – דאין חייבין בשאר מצות אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה "וכן המשיח", והוא הדין לעבודה זרה דמשיח בצבור. כי היכי דאין בית דין חייבין על עבודה זרה אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה, ודלא ברבי. **מאי מעמא דרבי אמר קרא** – בפרשת "שלח לך": "ונכפר הכהן על הנפש השוגגת" וגו', סבר רבי: חטאה בשוגגה לא תהא משמע: חטא זה בשוגגה יהא, כלומר בשוגגת מעשה לחודיה, ואפילו משיח. **וריבנן סברי מי שחטאו בשגגה** – דהכי משמע: "ונכפר הכהן על הנפש השוגגת", דיביא שעירה בשגגת מעשה מי שחטאו בשוגגה בשאר מצות. **יצא משיח שאין חטאתו בשגגה** – בשאר מצות. כלומר, בשגגת מעשה אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה. דעל שגגת מעשה לחודיה פטור לגמרי.

ישון

1 **אָמַר רַב פָּפָּא:** בְּגוֹן שֶׁחָיוּ מוּפְלִין שְׁנֵיהֶן. סָבַר אַבָּיֵי
2 לְמֵימַר: חָטָא בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְעָשָׂה בִּפְנֵי עַצְמוֹ הֵיכִי
3 דָּמֵי? דְּיָתְבֵי בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת וְקָא מוֹרוּ בְּתַרֵי אִיסּוּרֵי,
4 אֲמַר לֵיהּ רָבָא: אִטּוּ שְׁנֵי מְקוֹמוֹת גּוֹרְמִין? אֶלָּא
5 אֲפִילּוּ יָתְבֵי בְּחַד מְקוֹם, וְכֵיוָן דְּקָא מוֹרוּ בְּתַרֵי אִיסּוּרֵי
6 - חָטָא בִּפְנֵי עַצְמוֹ הוּא. פְּשִׁיטָא, הוּא בְּחֶלֶב, וְהֵן
7 בַּעֲבוֹדָה זָרָה - חָטָא בִּפְנֵי עַצְמוֹ הוּא, דְּהָא חֲלוּקִין
8 בִּמְעַמֵּיהוּ וַחֲלוּקִין בְּקָרְבָּנוֹת, דְּהוּא בְּפָר וְהֵן בְּפָר
9 וְשָׂעִיר, דְּהָא קָא מַיְיתוּ הָנֵי שָׂעִיר וְהוּא לֹא מַיְיתֵי.
10 וְכָל שֶׁכֵּן הוּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה וְהֵן בְּחֶלֶב, דַּחֲלוּקִין
11 בְּקָרְבְּנוֹתֵיהֶן [לְגַמְרֵי], דְּהוּא שְׂעִירָה וְאִינְהוּ פָּר. אֶלָּא
12 הוּא בְּחֶלֶב הַמְכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב וְהֵן בְּחֶלֶב שֶׁעַל הַדַּקִּין,
13 מַהוּ? מִי אָמְרִינַן: אַף עַל גַּב דְּקָרְבְּנָן שָׁוֶה, כֵּיוָן
14 דְּמִתְּרֵי קְרָאֵי קָאָתוּ הָא פְּלִיגִין בְּמַעֲמֵיהוּ, אוֹ דִלְמָא
15 שֵׁם חֵלֶב אֶחָד הוּא? אִם תִּמְצָא לוֹמַר שֵׁם חֵלֶב
16 אֶחָד הוּא, הוּא בְּחֶלֶב וְהֵן בְּדָם, מַהוּ? מִי אָמְרִינַן:
17 בְּמַעֲמֵיהוּ הָא פְּלִיגִין, אוֹ דִלְמָא כֵּיוָן דְּשָׁוִין בְּקָרְבָּנָן
18 פָּתַר קְרָבָּן אָזְלִינַן? תֵּיקוּ. "שֶׁאֵין בֵּית דִּין חַיָּיבִין עַד
19 שֶׁיּוֹרוּ לְבַטֵּל מִקְצָת וּלְקַיֵּים מִקְצָת" וכו'. מִנַּלַּן דְּעַד
20 שֶׁיּוֹרוּ לְבַטֵּל מִקְצָת וּלְקַיֵּים מִקְצָת? דִּרְאָמְרִינַן בְּאִידָךְ
21 פִּירְקִין: "וְנֶעְלַם דָּבָר", דָּבָר - וְלֹא כָּל הַנּוֹף. "וְכֵן
22 הַמָּשִׁיחַ". מִנַּלַּן? דִּכְתִיב: "לְאַשְׁמַת הָעָם", הָרֵי מָשִׁיחַ
23 בְּצִבּוּר. "וְלֹא בַּעֲבוֹדָה זָרָה" כו'. מִנַּלַּן? דְּתָנוּ רַבָּנָן:
24 לְפִי שֶׁיָּצְאָה עֲבוֹדָה זָרָה לִדּוֹן בְּעַצְמָהּ, יָכוֹל יְהוּ חַיָּיבִין
25 עַל עֶקְרִית מְצָוָה כּוֹלָּהּ? נֶאֱמַר כָּאן "מֵעֵינֵי" וְנֶאֱמַר
26 לְהַלָּן "מֵעֵינֵי", מָה לְהַלָּן בְּבֵית דִּין אַף כָּאן נְמֵי בְּבֵית
27 דִּין, וּמָה לְהַלָּן דָּבָר - וְלֹא כָּל הַנּוֹף, אַף כָּאן נְמֵי
28 דָּבָר - וְלֹא כָּל הַנּוֹף. **משנה** אֵין חַיָּיבִין אֶלָּא עַל
29 הֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה, וְכֵן הַמָּשִׁיחַ, וְלֹא
30 בַּעֲבוֹדָה זָרָה - אֵין חַיָּיבִין אֶלָּא עַל הֶעְלֵם דָּבָר עִם
31 שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה. **גמרא** מִנַּלַּן? דְּתָנוּ רַבָּנָן: "יִשְׁגּוּ -
32 יָכוֹל יְהוּ חַיָּיבִין עַל שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "יִשְׁגּוּ וְנֶעְלַם דָּבָר", אֵין חַיָּיבִין אֶלָּא עַל
33 הֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה. "וְכֵן הַמָּשִׁיחַ". מִנַּלַּן? דִּכְתִיב: "לְאַשְׁמַת הָעָם", הָרֵי מָשִׁיחַ
34 בְּצִבּוּר. "וְלֹא בַּעֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא עַל הֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה". מִנַּלַּן? דְּתָנוּ רַבָּנָן: לְפִי שֶׁיָּצְאָה עֲבוֹדָה זָרָה לִדּוֹן בְּעַצְמָהּ, יָכוֹל
35 יְהוּ חַיָּיבִין עַל שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה? נֶאֱמַר כָּאן "מֵעֵינֵי", וְנֶאֱמַר לְהַלָּן "מֵעֵינֵי", מָה לְהַלָּן אֵין חַיָּיבִין אֶלָּא עַל הֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת
36 מַעֲשֶׂה, אַף כָּאן אֵין חַיָּיבִין אֶלָּא עַל הֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה. וְאִיפּוֹךְ מָשִׁיחַ בְּעַבוֹדָה זָרָה לָא קָתָנֵי, מַתְנִיתִין מַנִּי? רַבִּי הִיא;
37 דְּתָנֵיא: מָשִׁיחַ בַּעֲבוֹדָה זָרָה - רַבִּי אוֹמֵר: בִּשְׁגְגַת מַעֲשֶׂה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּהֶעְלֵם דָּבָר; וְשָׁוִין שֶׁבִּשְׁעִירָה, וְשָׁוִין שֶׁאֵין מֵבִיא אָשָׁם
38 תָּלוּי. - וְתִסְבְּרָא? בְּזִדּוֹנוֹ בָּרֵת וּבִשְׁגְגָתוֹ חַטָּאת מִי קָתָנֵי? אֶלָּא תָּנֵי הָא הוּא הַדִּין לְהָא, הָכָא נְמֵי תָּנָא הָא וְהוּא הַדִּין לְהָכָא. מַאי
39 טַעְמָא דְּרַבִּי? אָמַר קְרָא: "וְכִפֶּר הַכֹּהֵן עַל הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁגֶגֶת בְּחַטְּאָה בִּשְׁגָגָה", "הַנֶּפֶשׁ" - זֶה מָשִׁיחַ, "הַשֹּׁגֶגֶת" - זֶה נָשִׂיא, "בְּחַטְּאָה
40 בִּשְׁגָגָה" - רַבִּי סָבַר: חַטֵּאת זֶה בִּשְׁגָגָה יֵהָא, וְרַבָּנַן סָבְרִי: מִי שֶׁחַטָּאתוֹ בִּשְׁגָגָה, יָצָא מָשִׁיחַ שֶׁאֵין חַטָּאתוֹ בִּשְׁגָגָה אֶלָּא בְּהֶעְלֵם דָּבָר.
41 וְשָׁוִין שֶׁבִּשְׁעִירָה כֵּיצִיד. מִנַּלַּן? דְּאָמַר קְרָא: "וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת", אֶחָד יָחִיד וְאֶחָד נָשִׂיא וְאֶחָד מָשִׁיחַ - כּוּלָּם בִּכְלַל "נֶפֶשׁ אַחַת" הֵן.

ישון

ושוין שאין – משיח מביא אשם תלוי, דכתיב באשם תלוי: "וכפר הכהן על שגגתו אשר שגג והוא לא ידע" – מי שחטאו בשגגה, יצא משיח. ולרבי היכי אמר "יצא משיח"? והא לרבי חטאו בעבודה זרה בשגגה הוא? דהא תניא לעיל משיח בעבודה זרה, רבי אומר: בשגגת מעשה! אלא רבי סבר דהכי מתרץ קרא לטעמיה: מי שכל חטאו בשגגת, יצא משיח שאין כל חטאו בשגגה, דבעבודה זרה בלבד הוא דחטאו בשגגה בלבד, אבל בשאר מצות – אין חטאו בשגגה בלבד, אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה. ורבנן – סברי: יצא משיח שאין חטאו בשגגה לא בעבודה זרה ולא בשאר מצות, אלא העלם דבר עם שגגת מעשה. ולדברי הכל משיח אין מביא אשם תלוי, וכל שכן שכן עבור דאין חייבין אשם תלוי, דהעלם דבר כתיב בהו בהדיא. **משנה** אין בית דין חייבין – קרבן אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. ואם הורו בדבר שחייבין עשם ודאי – פטורין. דכתיב באשם ודאי "ואם נפש אחת" – ובית דין אין הם בכלל "נפש אחת". ועוד, דבאשמות אין בהן דין העלם דבר, דחייבין אשם ודאי על המזיד בשוגג. וכן המשיח – אין מביא פר אלא על העלם דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. אבל במקום אשם ודאי – חייב להביא אשם ודאי, לפי שהוא בכלל "נפש אחת", ולהכי השוה לעבור דאין מביא פר במקום אשם. אבל אשם יביא, כדתנן לקמן (ט, א): אשם ודאי – הנשיא המשיח והיחיד חייבין, ובית דין פטורין. **גמרא** נאמר כאן עליה ונאמר להלן: "לגלות ערוותה עליה" (שם יח), נשיא – נמי לא יביא שעיר אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, כדתנן (שם): כל מצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת – יחיד מביא בשבה או שעירה, ונשיא מביא שעיר, דליתן "מצות" "מצות". יחיד – נמי אינו מביא חטאת אלא על דבר שזדונו כרת, דתנן: כל מצות שבתורה וכו'. **אשר קרא** – בפרשת ויקרא: "אם נפש". וילמוד תחתון מעליון – יחיד תשגו ולא תעשו" ולא כתיב הכא כרת. יכול יהו חייבין על דבר שאין זדונו כרת – כגון מגפף ומנשק ומרבץ, כדאמרינן במסכת סנהדרין בפרק "ארבע מיתות" (ס, ב): בלא תעשה, ואינו בכרת. וילמוד תחתון מעליון – יחיד נשיא ומשיח מצבור. אלא לרבנן – דמפקי להאי "עליה" לדרשא אחרינא, כדאמרינן בפרק קמא דיבמות (ג, ב): "ואשה אל אחותה" וגו', "עליה" מה תלמוד לומר – לפי שנאמר "יבמה יבא עליה" וגו'. תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה – בעבודה זרה משתעי קרא, דתניא בספירי, רבי שמעון אומר: בעבודה זרה הכתוב מדבר, שנאמר "כי דבר ה' בזה" – שבזה על דיבור ראשון שנאמר בו "אנכי ה' אלהיך" ו"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". **מה עבודה זרה** שחייבין על זדונו כרת – דהכא כתיב: "הכרת תכרת", אף כו', **אשכחן יחיד ונשיא ומשיח** בין בעבודה זרה ובין בשאר מצות – דכתיב: "ואם נפש", וכתיב: "תורה אחת יהיה לכם והנפש אשר תעשה ביד רמה", דיחיד ונשיא ומשיח בכלל "ואם נפש אחת". **צבור מנלן** דילמוד עליון מן התחתון – דכתיב בפרשה למעלה: "ובי תשגו" דהיינו צבור, וילמד מתחתון מן"ואם נפש", מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת. בין בעבודה זרה בין בשאר מצות. דגבי יחיד הוקשה כל התורה כולה לעבודה זרה – אף צבור אין חייבין אלא בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, בין בעבודה זרה בין בשאר מצות. **רבים בסיפרי** – במזיד, אנשי עיר הנדחת. יכול נחלוק בשונג בקרבנותיהם – דכי היכי דחלוק צבור מיחידים, דקרבן צבור בעבודה זרה לא דמי לשום קרבן יחיד, הכי נמי נחלוק בקרבנותיהם, דלהני חלוק דמרובין שעשו שוגגין דעיר הנדחת, דלא להוי דמי לעולם לשום קרבן, לא לצבור ולא ליחיד. תלמוד לומר **תורה אחת** – דעיר הנדחת דשוגג כיחידים דמו, ומייתי כל חד וחד שעירה כיחיד. **מאי נייתי** – אנשי עיר הנדחת רבים, דבסיפרי. **נייתי פר צבור בשאר מצות הוא דמייתי**, ולא הני חלוק. וכל שכן דבעינן חלוק בין אנשי עיר הנדחת לצבור, דהא אין צבור נעשין עיר הנדחת כלל. **יחיד נמי היינו קרבנו** – ולא הני חלוק. **אימשריך** – "תורה אחת", דסלקא דעתך וכו'. **אי נמי צריך** – לחלוק בקרבן. **ואין לו תקנה** – לעיר הנדחת בשונג, דאי אפשר לחלוק. **קא משמע לן** – "תורה אחת" דמיימי כל חד שעירה כיחיד. **ולא תעשו את כל המצות אילו** היא מצות שקיבלה בגנד כל המצות הוי אומר זו עבודה זרה – שכל המודה בה ככופר בכל התורה כולה. כתיב **(את)** כל אשר צוה ה' אליכם ביד משה – דמשמע שצוה על ידי משה, וכתיב: "אשר דבר ה'" – דמשמע שהיא בדיבורו של הקדוש ברוך הוא, כלומר ששמעו ישראל מפיו כשדבר עם משה. **אילו היא מצות שהיא** בדיבורו של הקדוש ברוך הוא וצוה על ידי משה הוי אומר זו עבודה זרה – ד"אנכי" ו"לא יהיה לך" מפי הגבורה שמענום. דהיינו שמשמע בדיבורו של הקדוש ברוך הוא, וצוה על ידי משה בכמה פרשיות שבתורה, כגון "לא תשתחוה לאל אחר", דלא שמענו אלא מפי משה.

1 וְשׁוִין שֶׁאֵין מֵבִיא אָשָׁם תְּלוּי. מְנָלַן? דִּכְתִיב: "וְכִפֶּר
2 [עָלָיו] הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגָג", רַבִּי סְבָר: מִי שֶׁכָּל
3 חֶטְאוֹ בִּשְׁגָגָה, יָצָא זֶה שֶׁאֵין [כָּל] חֶטְאוֹ בִּשְׁגָגָה אֶלָּא
4 בְּהַעְלֵם דָּבָר. - מִידֵי "כָּל" כְּתִיב? - אִין, דְּאִם כֵּן נִכְתּוֹב
5 "עַל שִׁגְגָתוֹ", לָמָּה לִי "אֲשֶׁר שָׁגָג"? הָא קָא מַשְׁמַע
6 לָן, דְּעַד דְּאִיכָּא כָּל חֶטְאוֹ בִּשְׁגָגָה, יָצָא מְשִׁיחַ שֶׁאֵין
7 כָּל חֶטְאוֹ בִּשְׁגָגָה אֶלָּא בְּעַבוֹדָה זָרָה, וְלֹא בְּשָׁאָר מִצוֹת
8 אֶלָּא בְּהֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה. - וְרַבָּנָן? - מִי
9 שֶׁחֶטְאוֹ בִּשְׁגָגָה, יָצָא מָשִׁיחַ שֶׁאֵין חֶטְאוֹ בִּשְׁגָגָה לֹא
10 בַּעֲבוֹדָה זָרָה וְלֹא בְּשָׁאָר מִצוֹת אֶלָּא בְּהֶעְלֵם דָּבָר עִם
11 שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה. **משנה** אֵין בֵּית דִּין חַיָּבִין עַד שֶׁיּוֹרוּ
12 בְּדָבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, וְכֵן הַמְּשִׁיחַ, וְלֹא
13 בַּעֲבוֹדָה זָרָה - עַד שֶׁיּוֹרוּ עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ
14 חַטָּאת. **גמרא** מְנָלַן? דְּתָנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר: נֶאֱמַר כָּאן
15 "עָלָיו" וְנֶאֱמַר לְהַלָּן "עָלֶיהָ", מַה לְּהַלָּן דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ
16 כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, אַף כָּאן דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ
17 חַטָּאת. אִשְׁכַּחַן צִבּוּר, מָשִׁיחַ מְנָלַן? "לְאַשְׁמַת הָעָם"
18 - חֲרֵי מָשִׁיחַ כְּצִבּוּר. נְשִׂיא? יָלִיף מִצָּוֹת מִצָּוֹת, כְּתִיב
19 בְּנֵי נְשִׂיא: "וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה'", וּכְתִיב בְּצִבּוּר:
20 "וְעָשׂוּ אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה'", מַה צִּבּוּר - דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת
21 וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, אַף נְשִׂיא - דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ
22 חַטָּאת. יָחִיד? אָמַר קְרָא: "וְאִם נֶפֶשׁ", וְיִלְמַד תַּחְתּוֹן
23 מֵעֲלְיוֹן. "וְלֹא בַּעֲבוֹדָה זָרָה עַד שֶׁיּוֹרוּ". בַּעֲבוֹדָה זָרָה
24 מְנָלַן? דְּתָנוּ רַבָּנָן: לְפִי שֶׁיָּצְאָה עֲבוֹדָה זָרָה לִדּוֹן בְּעַצְמָהּ,
25 יָכוֹל יְהוּ חַיָּבִין אֲפִילּוּ עַל דָּבָר שֶׁאֵין זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ
26 חַטָּאת? תַּלְמוּד לוֹמַר "מֵעֵינֵי" וְנֶאֱמַר לְהַלָּן "מֵעֵינֵי", מַה
27 לְּהַלָּן דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, אַף כָּאן דָּבָר
28 שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת. אַשְׁכַּחַן צִבּוּר, יָחִיד, נָשִׂיא,
29 מָשִׁיחַ מְנָלַן? אָמַר קְרָא: "וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת", אֶחָד יָחִיד
30 וְאֶחָד נָשִׂיא וְאֶחָד מָשִׁיחַ - כּוּלַּן בִּכְלָל "נֶפֶשׁ אַחַת"
31 הֵן, וְיִלְמַד תַּחְתּוֹן מִן הָעֶלְיוֹן. הֲנִיחָא לְמַאן דְּמַפֵּיק לַהּ
32 לְ"עָלֶיהָ" לְגוּפַהּ שָׁוֶה - כְּדַאֲמַרַן, אֶלָּא לְרַבָּנָן דְּמַפְקִי
33 לַהּ לְ"עָלֶיהָ" לְעֲרָיוֹת וְצָרוֹת, דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ
34 חַטָּאת מִנָּא לְהוּ? נִפְקָא לְהוּ מִדִּכְתִיב: "תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לְעֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה"
35 וגו', הוּקְשָׁה כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ לַעֲבוֹדָה זָרָה, מָה עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁחַיָּבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, אַף כָּאן שֶׁחַיָּבִין עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל
36 שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת. אִשְׁכַּחַן יָחִיד נָשִׂיא וּמָשִׁיחַ בֵּין בַּעֲבוֹדָה זָרָה בֵּין בִּשְׁאָר מִצוֹת, צִבּוּר מְנָלַן? יָלִיף עֲלְיוֹן מֵהַתְחוֹן, וְרַבִּי הָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן
37 לֵוִי מַאי עֲבֵיד לֵיהּ? מַפֵּיק לֵיהּ לְכִדְתַנְיָא: לְפִי שֶׁמָּצִינוּ שֶׁחִלֵּק הַכָּתוּב בֵּין רַבִּים לְיָחִידִים, רַבִּים בְּסִפְיָא וּמְמוֹנָן וּמְמוֹנָן
38 פְּלֵט, יָכוֹל נַחֲלוֹק בְּקָרְבְּנוֹתֵיהֶם? תַּלְמוּד לוֹמַר: "תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה" וגו'. מַתְקִיף לַהּ רַב חִלְקִיָּה מֵהַגְרוֹנְיָא: מַעֲמָא דְּלָא חִלֵּק הַכָּתוּב, הָא
39 חִלֵּק הָוֶה אָמֵינָא נַחֲלוֹק, מַאי נִייתֵי? נִייתֵי פָּר, צִבּוּר בְּשָׁאָר מִצוֹת הוּא דְּמִייתוּ! נִייתֵי פָּר לְעוֹלָה וְשָׂעִיר לְחַטָּאת, צִבּוּר בַּעֲבוֹדָה זָרָה הוּא
40 דְּמִייתוּ! נִייתֵי שָׂעִיר, נָשִׂיא בְּשָׁאָר מִצוֹת הוּא דְּמִייתֵי! נִייתֵי שָׂעִירָה, יָחִיד נְמֵי הֵיינוּ קָרְבָּנוֹ! אֶלָּמָּה לָא אֵיצְטְרִיךְ? סְלָקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא:
41 צִבּוּר מְיַיתֵי פָּר לְעוֹלָה וְשָׂעִיר לְחַטָּאת, הָנֵי נִייתֵי אֵיפְכָּא, פָּר לְחַטָּאת וְשָׂעִיר לְעוֹלָה, אִי נְמֵי צָרִיךְ וְאִין לוֹ תַּקָּנָה, קָא מַשְׁמַע לָן. דְּכוּלֵּי
42 עָלְמָא מִיהָת: כִּי כְּתִיבִי הָנֵי קְרֵאֵי - בַּעֲבוֹדָה זָרָה - יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, וְאִי תֵּימָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אוֹמֵר: זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, אָמַר
43 קְרָא: "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּכָל הַמִּצוֹת? הֱוֵי אוֹמֵר: זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה. דְּבֵי רַבִּי חָנָא,
44 אָמַר קְרָא: "אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה", וּכְתִיב: "אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֲלֵיכֶם בְּיַד מֹשֶׁה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא בְּדִיבּוּרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
45 וְצִוָּה עַל יְדֵי מֹשֶׁה? הֱוֵי אוֹמֵר: זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה, דְּתָנָא רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "אָנֹכִי" וְ"לֹא יִהְיֶה לְךָ" מִפִּי הַגְּבוּרָה שְׁמָעְנוּם. דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל תָּנָא:
46 לְמִן
47 שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי דְבַר ה' בָּזָה", וּכְתִיב: "אֶת דְּבַר ה' הֵפַר", אֵיזוֹ הִיא שֶׁנִּתְבַּזְּתָה בְּיוֹתֵר? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה. דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל תָּנָא:
48 לְמִן
49 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכָל אֲשֶׁר לֹא יִכָּנַע לְדִבְרַי אֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשִׁמִי אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
50 לְמִן
51 שֶׁנֶּאֱמַר "וְאֶל אֱלֹהֵי נֵכָר לֹא יִשְׁתַּחֲוֶה לָךְ", מִפְּנֵי מָה הַגְּבוּרָה שְׁמָעָנוּם? דְּהֵיינוּ שֶׁשְּׁמָעוּ כָּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְצִוָּה עַל יְדֵי מֹשֶׁה בְּכַמָּה פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, כְּגוֹן "לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר", דְּלֹא שְׁמָעִינַן אֶלָּא מִפִּי מֹשֶׁה.
52 לְמִן
53 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכָל אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע אֶל דְּבָרַי אֲשֶׁר יְדַבֵּר בְּשִׁמִי אָנֹכִי אֶדְרֹשׁ מֵעִמּוֹ", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
54 לְמִן
55 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תַחֲטֶה נֶפֶשׁ אַחַת", כְּתִיב הָכָא "נֶפֶשׁ אַחַת" וּכְתִיב הָתָם "נֶפֶשׁ אַחַת", מָה נֶּאֱמַר הָתָם עֲבוֹדָה זָרָה - אַף כָּאן עֲבוֹדָה זָרָה.
56 לְמִן
57 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
58 לְמִן
59 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
60 לְמִן
61 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
62 לְמִן
63 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
64 לְמִן
65 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
66 לְמִן
67 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
68 לְמִן
69 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
70 לְמִן
71 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
72 לְמִן
73 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
74 לְמִן
75 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
76 לְמִן
77 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
78 לְמִן
79 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
80 לְמִן
81 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
82 לְמִן
83 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
84 לְמִן
85 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
86 לְמִן
87 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
88 לְמִן
89 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
90 לְמִן
91 שֶׁנֶּאֱמַר "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצוֹת הָאֵלֶּה", אֵיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה.
92 לְמִן

למן היום וגו' – הכי משמע: את כל אשר צוה ה' אליכם ביד משה, דזו עבודה זרה. ומנין שזו עבודה זרה – מדכתיב בהדיא "למן היום אשר צוה ה' והלאה" שאר מצות והלאה. כלומר, מכאן ואילך "לדורותיכם", איזו היא מצוה שנאמרה בתחילה – זו אומר זו עבודה זרה, דכתיב בתחילת עשרת הדברות "אנכי" ו"לא יהיה לך" דהיינו עבודה זרה. **עשר מצות נצטוו בסיני** – דהיינו קודם מתן תורה. אלמא עבודה זרה לא נאמרה תחלה. **מתוורתא** כדשנינן

מעיקרא – כדברי רבי יהושע בן לוי או כדברי רבי. **משנה** אין בית דין חייבין קרבן על עשה ועל לא תעשה שבמקדש – דהיינו טומאת מקדש וקדשיו. עשה שבמקדש – "וישלחו מן המחנה כל צרוע". לא תעשה – "ולא יטמאו את מדעיהם". שאף על פי שהוא דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת, הואיל ואין שגגתו חטאת קבועה אלא קרבן חטאת עולה ויורד – הלכך פטור לגמרי, כדתמרח בגמרא. והאי דקתני "אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש" – לא קא מיירי בכהן משיח כלל, משום דהוי פלוגתא דרבי שמעון ורבי עקיבא, רבי עקיבא לא פטר ליה מפר על טומאת מקדש וקדשיו, ורבי שמעון פטר ליה לגמרי, כדתמרח בגמרא בסוף פירקין. **ואין מביאין** – יחידין. **אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש** – דאין אשם תלוי בא אלא על ספק חטאת קבועה, כדתמרח בגמרא. אבל בבית דין לא איצטריך למיתנא "אין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש", שהרי אין בית דין מביאין אשם תלוי אפילו במקום ספק חטאת קבועה. כדאמרינן בריש פירקין: משוח בפר ואין מביא אשם תלוי, דכתיב באשם תלוי "וכפר עליו הכהן על שגגתו אשר שגג" – מי שחטאתו ושגגתו שוה, יצא משיח. ומנלן דאין חטאתו ושגגתו שוה – דכתיב "לאשמות העם", הרי משיח כיצבור, דצבור צריכין העלם דבר עם שגגת מעשה. לפיכך אינו באשם תלוי. הלכך כי איצטריך אין מביא אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, כגון ביחיד דעלמא. **אבל חייבין** – בית דין על עשה ועל לא תעשה שבנדה, דדחוי זדונו כרת ושגגתו חטאת קבועה, ומביאין יחידים אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנדה, משום דהוי ספק חטאת קבועה. **אל תבא על הנידה** – דכתיב (ויקרא יח): "ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב". **פירוש מן הנדה** – כלומר: בסמוך לוסתה, כדי שלא תהא רואה בשעת תשמיש. דכתיב "והזהרתם את בני ישראל", דמפרש בגמרא במסכת שבועות בפרק "ידיעות הטומאה" (יח, א). **גמרא מנא הני מילי** – דצבור לא מחייבי שום קרבן בעולם אלא במקום חטאת קבועה. **ויחיד אשם תלוי נמי** – אין חייבין אלא על ספק חטאת קבועה. **אטו רב יצחק בר אבדימי נאמר כאן ואשם** – בחטאת קבועה דיחיד, דכתיב בפרשת ויקרא "ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשותה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם". וכתיב "והביא את קרבנו" דמביא כשבה או שעירה, דאינו בעולה ויורד. **ונאמר ואשמו בצבור מה ואשם** – האמור בפרשת ויקרא בחטאת יחיד – הוי חטאת קבועה, אף "ואשמו" האמור בצבור – אין מביאין שום קרבן אלא במקום חטאת קבועה, דאילו עשאו יחיד (לא) הוי בעולה ויורד. ונאמר "ואשם" (בא) באשם תלוי, דכתיב באשם תלוי "ואם נפש כי תחטא תעשינה ולא ידע ואשם". מה צבור חטאת בקבועה, כלומר מה "ואשמו" האמור בצבור – חטאתו קבועה, דגמרי מ"ואשם" "ואשם" דחטאת יחיד. **אף** – "ואשם" האמור באשם תלוי אינו בא אלא על ספק חטאת קבועה, לאפוקי עשה ולא תעשה שבמקדש דאין אשם תלוי בא עליו, משום דהוי חטאת עולה ויורד ולא הוי חטאת קבועה (ועוד דאין אשם תלוי בא עליו). ותרתי מפקינן מדרבי יצחק בר אבדימי, חדא דצבור בחטאת קבועה, דאין בית דין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש. ואידך: דאין אשם תלוי בא עליו אלא על ספק חטאת קבועה. דאשם תלוי אפילו ביחיד אינו בא על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, שהרי אינו ספק חטאת קבועה. **אי הכי קרבן עולה ויורד נמי הא אשם** – דכתיב "נפש כי תחטא בשגגה ושמעה קול אלה" דהיינו שמיעת הקול (וכתיב "או נפש אשר תגע" וגו' – דהיינו טומאת מקדש וקדשיו, וכתיב) "או נפש כי תשבע לבטא בשפתים" וגו' – דהיינו בטוי שפתים, דכולהו בקרבן עולה ויורד. וכתיב "והיה כי יאשם לאחת מאלה", מה "כי יאשם" בעולה ויורד – אף "ואשם" דכתיב באשם תלוי תהוי באשם שאינה קבועה. **נילף ואשם ממומאת מקדש וקדשיו** – דכתיב בו "או נפש אשר תגע וגו' והוא טמא ואשם" דהיינו טומאת מקדש וקדשיו, דהוא בקרבן עולה ויורד. דחטאת שאינה קבועה הוא. **דין ואשם ומצות ה'** – דכתיב באשם תלוי מ"ואשמו" ו"מצות ה'", לאפוקי טומאת מקדש וקדשיו דלא כתב "ואשם", ו"מצות ה'". **נילף ואשם ונשיאת עון** – דכתיב באשם תלוי "ולא ידע ואשם ונשא עונו" וכתיב בעולה ויורד "אם לא יגיד ונשא עונו והוא ידע ואשם ולאחת מאלה". **באשם תלוי כתיב** – "ואשם" ו"מצות ה' אשר לא תעשינה", ובפר ובהעלם דבר של צבור כתיב "אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשם", הלכך מאמרינן: מה צבור חטאת בקבועה – אף אשם תלוי אינו בא אלא על ספק חטאת קבועה.

משנה אין בית דין חייבין על שמיעת קול ועל **בטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו** – דכל דני הויין בקרבן עולה ויורד, כדאמרינן לעיל דצבור אין מביאין חטאת אלא בקבועה. ובדין הוא דלא איבעי למיתנא, דהא תנא לעיל: אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש. ואמרינן משום דבעינן צבור בחטאת קבועה, וטומאת מקדש וקדשיו הוי בעולה ויורד. והוא הדין על שמיעת קול ועל בטוי שפתים, דלא הוי חטאת קבועה, ובית דין פטור. והאי דקתני הכא: אין בית דין חייבין על שמיעת קול כו' – משום דבעי אפלוגי רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא אין בית דין חייבין על שמיעת קול ועל בטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו, והוא הדין למשיח. **והנשיא כיוצא בהן** – דאינו בקרבן עולה ויורד, מפרש בגמרא. **רבי עקיבא אומר הנשיא חייב בכולן** – בקרבן עולה ויורד, חוץ משמיעת קול. שאין שמיעת קול חל עליו, שהמלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו כדתנן במסכת סנהדרין בפרק "כהן גדול" (יח, א). ורבי עקיבא במשיח לא פירש במתניתין דגדול בברייתא. כדאמרינן בברייתא, תניא, רבי עקיבא אומר: משוח פטור מכולן מקרבן עולה ויורד, ומביא על כולן פר, כדאמרינן בסוף פירקין דרבי עקיבא לא פטר ליה מפר. **גמרא והיה כי יאשם לאחת מאלה** – דאשמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו קאי. וקסבר רבי יוסי הגלילי: "כי יאשם לאחת" הכי משמע: כל שיש באחת, כלומר כל שמצוה בכל אחת ואחת – מתחייב קרבן בכולן, ושאין מתחייב באחת – אין מתחייב בכולן. ונשיא, הואיל ואינו מתחייב באחת מהן, דהיינו בשמיעת קול – אין מתחייב בכולן, דפטור מכולן. **ואימא** – "כי יאשם לאחת" הכי משמע: כי אפשר שיהא מתחייב אפילו באחת מהן, אף על פי שאין מתחייב בכולן – הוי חייב. ונשיא נמי, אף על פי שאינו חייב בשמיעת קול – יהא חייב בבטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו. **אלא אמעמא דרבי יוסי הגלילי מהכא** וכו' – נאמר בשמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו.

"לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה ה' וָהָלְאָה לְדֹרֹתֵיכֶם", אִיזוֹ הִיא מִצְוָה שֶׁהִיא נֶאֱמֶרֶת בַּתְּחִלָּה? הֱוֵי אוֹמֵר: זוֹ עֲבוֹדָה זָרָה. - וְהָא אָמַר מָר: עֲשָׂרָה מִצְוֹת נִצְטַוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּמָרָה, (דִּכְתִיב: "וַיְהִי שָׁם חֹק וּמִשְׁפָּט")! אֶלָּא, מִתְּחִלָּה בְּדִשְׁנַנְתָּא מַעִיקָּרָא. **משנה** אֵין חַיָּבִין עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבְּמִקְדָּשׁ, וְאֵין מְבִיאִין אָשָׁם תָּלוּי עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבְּמִקְדָּשׁ; אֲבָל חַיָּבִין עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבְּנִדָּה, וּמְבִיאִים אָשָׁם תָּלוּי עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבְּנִדָּה. אֵיזוֹ הִיא מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁבְּנִדָּה? פְּרוֹשׁ מִן הַנִּדָּה, וּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה? אַל תָּבֹא עַל הַנִּדָּה. **גמרא** מְנָא הֲנֵי מִילֵּי דְּצִבּוּר לָא מְחַיְּבֵי קָרְבַּן בַּעֲלְמָא, וְיָחִיד אָשָׁם תָּלוּי נַמִּי לָא? אָמַר רַב יִצְחָק בַּר אַבְדִימִי: נֶאֱמַר "וְאָשְׁמוּ" בְּחַטָּאת וּבְאָשָׁם תָּלוּי, וְנֶאֱמַר "וְאָשְׁמוּ" בְּצִבּוּר, מָה "וְאָשָׁם" בְּיָחִיד בְּחַטָּאת קְבוּעָה, אַף "וְאָשְׁמוּ" בְּצִבּוּר בְּחַטָּאת קְבוּעָה; וּמָה צִבּוּר בְּחַטָּאת קְבוּעָה, אַף אָשָׁם תָּלוּי נַמִּי אֵין בָּא אֶלָּא עַל פִּקָּפֵק חַטָּאת קְבוּעָה. אֲמַרְתְּ: אִי הָכִי, קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד נַמִּי הָא כְּתִיב: "וְהָיָה כִּי יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה"! דֵּינִין (אשם מן אשמו): ["אָשְׁמוּ" מִן "אָשָׁם"] וְאֵין דֵּינִין "אָשָׁם" מִן "יֶאְשַׁם". - וּמֵאי נָפְקָא מִינָּה? וְהָא תָּנֵי דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "יָשָׁב הַכֹּהֵן" "וּבָא הַכֹּהֵן" - זוֹ הִיא שִׁיבָה זוֹ הִיא בִּיאָה! וְעוֹד, יֵלֵךְ מִן "אָשֵׁם" מְטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, וְהָכְתִיב: "וְהוּא טָמֵא וְאָשֵׁם"! אָמַר רַב פָּפָּא: דֵּינִין "וְאָשֵׁם וּמְצוֹת ה'" מִן "וְאָשֵׁם וּמְצוֹת ה'". אָמַר לֵיהּ רַב שְׁמִי בַּר אַשִׁי לְרַב פָּפָּא: וְנֵילַף "וְאָשֵׁם" וְנִשְׂיאַת עָוֹן מִן "וְאָשֵׁם" וְנִשְׂיאַת עָוֹן! אֶלָּא אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: דֵּינִין "וְאָשֵׁם" וּ"מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה", מִ"וְאָשֵׁם" וּ"מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה", וְאַל יֹכִיחַ שְׁמִיעַת קוֹל וּבִיטּוּי שְׂפָתַיִם וְטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בָּהֶם "וְאָשֵׁם" וּ"מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה". **משנה** אֵין חַיָּבִין עַל שְׁמִיעַת קוֹל וְעַל בִּיטּוּי שְׂפָתַיִם וְעַל טוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו; וְהַנְּשִׂיא חַיָּב בְּכוּלָּן - כְּיוֹצֵא בָּהֶם, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי; רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הַנָּשִׂיא חַיָּב בְּכוּלָּן חוּץ מִשְּׁמִיעַת הַקּוֹל, שֶׁהַמֶּלֶךְ לֹא דָן וְלֹא דָנִין אוֹתוֹ, [לֹא מֵעִיד וְלֹא מְעִידִין אוֹתוֹ]. **גמרא** אָמַר עוּלָּא: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי? אָמַר קְרָא: "וְהָיָה כִּי יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה", כָּל שֶׁמִּתְחַיֵּב בְּאַחַת מִתְחַיֵּב בְּכוּלָּן, וְשֶׁאֵין מִתְחַיֵּב בְּאַחַת אֵין מִתְחַיֵּב בְּכוּלָּן. וְאֵימָא: מִתְחַיֵּב בְּאַחַת מֵהֶן וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין מִתְחַיֵּב בְּכוּלָּן! אֶלָּא טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מֵהָכָא; דְּתַנְיָא, הָיָה רַבִּי יִרְמְיָה אוֹמֵר: נֶאֱמַר "לֹא

רש"י

לא תגיע ידו לא תשיג ידו – דמשמע: מי שבא לידי עניות ועשירות, דפעמים עני ופעמים עשיר, הוא דישנו בקרבן עולה ויורד. יצא משיח ונשיא דלעולם עשירים הם. **נשיא** – שאין על גביו שום אדון אלא ה'. **דהיינו מלך**, ומלך לעולם עשיר. **נשיא שנצטרע** – לרבי ירמיה ולרבי יוסי הגלילי דעבר מנשיאותו, שאין ראוי לחזות מלך בשחוה מצורע, כדאמרינן לקמן בפרק שני (ף, א): "וינגע ה' את המלך ויהי מצורע עד יום מותו וישב בבית החפשית" – דמשמע שנעשה חפשי ממלכותו. **מהו** – מי אמרינן פטור מקרבן עולה ויורד כשהוא נשיא, ועכשיו כשנצטרע דעבר מנשיאותו – ליחייב. או דלמא מאי דהוי הוי כשהוא נשיא, כלומר הואיל ונדחה ירדחה כשנצטרע. לישנא אחרינא: מדהא דחזי להאי נשיאות מקרבן עולה ויורד לגמרי, דהואיל ונדחה ירדחה אפילו כשנצטרע. או דלמא מיפטר פטר נשיאות מקרבן עולה ויורד, ובזמן דליכא נשיאות – ליחייב, דהיינו משנצטרע. **אמר ליה** – ממאי קבעית לחיוביה לאתויי קרבן כשנצטרע, מממון שלך או מממון דגזא דידיה? הוי אומר מגזא דידיה הוא דבעי לאתויי, וכיון דמגזא דידיה קבעי אתויי – אמטו לחדי פטור לגמרי מקרבן עולה ויורד. דהכי קאמרי רבי ירמיה ורבי יוסי: יצא נשיא ומשיח שאין באין לידי עניות. האי נשיא שנצטרע נמי אינו בא לידי עניות דגזא דידיה בדקאי קא, הלכך פטור לגמרי.

תניא רבי עקיבא אומר משיח פטור מבולם – מקרבן עולה ויורד. דכתיב "וזה קרבן אהרן ובניו ביום המשח אותו עשירית האיפה", דהיינו חביתי כהן משיח דחביתין באה לו חובה, ואין אחרת באה לו. דעשירית האיפה עולה ויורד לא באה לו חובה. הלכך פטור מבולם מעולה ויורד. ואמרינן לקמן דמפר לא פטר ליה רבי עקיבא, ואיכא לתרוצי דטעמא דרבי עקיבא משום דמעולה ויורד הוא דאמעיט, כדכתיב "זה קרבן אהרן", אבל מפר לא אמעיט. **אימא כי מעשיה קרא** – לכהן משיח. **מדלי דלות** – דהיינו מעשירית האיפה, דכתיב "זה קרבן אהרן" – דאין אחרת עשירית האיפה באה לו חובה. **מדלות לא מעטיה** – דעל שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו לחייב בשבה או בעשירה, או תורין ובני יונה. **לא סלקא דעתך דבתיב** – גבי עשירית האיפה "ונפר עליו הכהן מנחת מאלה" דמשמע: כל המתפרד ב"אחת", בלומר בכל אחת ואחת, אפילו בעשירית האיפה – מתחבר בבולן, דיישנו בעשירות ובדלות ובדלי דלות. **ושאין מתכפר באחת מהן** – כגון משיח, דזוהי אין מתכפר בעשירית האיפה, דכתיב "זה קרבן". **אין מתכפר בבולם** – דאמעיט נמי דאינו בקרבן עולה ויורד כלל. **אלא מעתה** הואי דכתיב **לאחת מאלה** הכי נמי דכל דמחייב באחת – בלומר, בכל אחת ואחת מחייב בבולן. ושאין מתחייב באחת, כגון נשיא – שאין מתחייב בשמיעת הקול אינו חייב בבולן, כדאמר רבי יוסי הגלילי, והא "זהר משמעת הקול" קתני, דקתני רבי עקיבא אומר: הנשיא חייב בבולן חוץ מבא שָׁעִיר. **גמרא** תָּנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה נוֹתֵן כְּלָל: כָּל שֶׁהֶחֱיחַ בְּאָשָׁם תְּלוּי - הַנָּשִׂיא כַּיּוֹצֵא בּוֹ, מָשִׁיחַ וּבֵית דִּין פְּטוּרִין; וְכָל שֶׁהוּא בְּאָשָׁם וַדַּאי - נָשִׂיא וּמָשִׁיחַ כַּיּוֹצֵא בָּהֶן, וּבֵית דִּין פְּטוּרִין; שִׁמְעַת הַקּוֹל, וּבְטוּי שְׂפָתַיִם, וְטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדְשָׁיו - בֵּית דִּין פְּטוּרִין, נָשִׂיא וּמָשִׁיחַ חַיָּיבִין, אֶלָּא שֶׁאֵין הַנָּשִׂיא חַיָּיב בִּשְׁמִיעַת הַקּוֹל, וְלֹא מָשִׁיחַ בְּטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדְשָׁיו - כָּל שֶׁהוּא בּוֹ, מָשִׁיחַ וּבֵית דִּין פְּטוּרִין. הָא גּוּפָא קַשְׁיָא, אֲמַרְתָּ: שֶׁאֵין מָשִׁיחַ חַיָּיב בְּטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדְשָׁיו, בְּטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדְשָׁיו הוּא דְּפָטוּר, אֲבָל בִּשְׁמִיעַת הַקּוֹל וּבְטוּי שְׂפָתַיִם חַיָּיב; אִימָא סֵיפָא: כָּל שֶׁהוּא בְּעוֹלָה וְיוֹרֵד - נָשִׂיא כַּיּוֹצֵא בּוֹ, מָשִׁיחַ וּבֵית דִּין פְּטוּרִין, קַשְׁיָא דְּבֵית דִּין פְּטוּרִין מַה בֵּית דִּין פְּטוּרִין מְכוּפְלוֹנוֹ, אַף מָשִׁיחַ פָּטוּר מִכּוּפְלוֹנוֹ, לָא קַשְׁיָא.

רש"י

משמיעת הקול, דאף על גב דאין מתחייב באחת מהן – מתחייב בשאר כולן. **נתחייבה רחמנא לאתויי מאחת בדלות** – בתורין ובני יונה. **אי נמי בעשירות** – דדהיינו כשבה או עשירה. אלא מדכתב ביה רחמנא "מאחת" גבי עשירית האיפה למימרא, דשאין מתחייב בעשירית האיפה אין מתחייבים בכולן כלל. הלכך פטור משיח מכולן, הואיל ואין מתכפר בעשירית האיפה, דכתיב "זה קרבן" – דאין אחרת באה לו חובה. **משנה** כל המצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן וכו' ושגגת אשר שגג' – מי שחטאו ושגגתו שוה וכו'. **אשם** ודאי **יחיד ונשיא ומשיח חייבין** – דכתיב בפרשת "שלח לך" בעבודה זרה "ואם נפש" וגו' – וכולן בכלל "נפש אחת" הן. **ובית דין מביאין פר ושעיר** – כדכתיב בפרשת "שלח לך", ואמר לעיל (ז, ב): ליף "מעיני" "מעיני", מה להלן בית דין אף כאן בית דין. **אשם תלוי יחידי והנשיא חייבים בית דין ומשיח פטורים** – כדאמר בריש פירקין: דכתיב באשם תלוי "וכפר הכהן על שגגתו אשר שגג" – מי שחטאו ושגגתו שוה בכולן. **אשם** ודאי **יחיד ונשיא ומשיח חייבין** – דכתיב באשמות "ואם נפש", ונשיא ומשיח בכלל "נפש אחת" הן. והא דתנן לעיל (ח, א): אין חייבים אלא על דבר שודנו כרת ושגגתו חטאת, ואשם ודאי אין שגגתו חטאת וכן המשיח – הכי משמע: וכן המשיח, דגבי אשם ודאי פר הוא דלא יביא, אבל אשם ודאי יביא בהדיוט. **ובית דין פטורים** – מאשם ודאי, דפטורים לגמרי, דאינן בכלל "נפש אחת". **על שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו בית דין פטורין** – דאמר לעיל (ח, ב): אין חטאת צבור אלא בקבועה, והני עולה ויורד נינהו. **יחיד ונשיא ומשיח חייבין**: בשמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו, דכולן בכלל "נפש אחת" הן. **אלא שאין כהן גדול משיח חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי רבי שמעון** – מפרש בגמרא: והוא הדין שמיעת קול דרבי שמעון אלא שאין הנשיא חייב על שמיעת הקול, דמלך לא מעיד ולא מעידין אותו. אלא לא אצטריך ליה למיתנא, דהא תנא ליה לעיל רבי עקיבא. **ומה הן מביאין** – נשיא בבטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו, ומשיח בשמיעת קול ובטוי שפתים – קרבן עולה ויורד. **רבי אליעזר אומר נשיא מביא שעיר** – ושלש מחלוקות בדבר. רבי יוסי הגלילי סבר: נשיא ומשיח פטורין מכולן. ורבי עקיבא סבר: נשיא חייב בכולן חוץ משמיעת הקול, ומשיח פטור מכולן מעולה ויורד. ורבי שמעון סבר: נשיא ומשיח חייבין בכולן בעולה ויורד, אלא שאין כהן גדול ומשיח חייב על טומאת מקדש וקדשיו. **גמרא** היה נותן כהן כלל, **כל שהוא בעולה ויורד** – דהיינו שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו. **משיח וביה דין פטורין** – משיח דומיא דבית דין, מה בית דין פטורים מכולהו משמעית הקול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו, דצבור אין חטאתו אלא בקבועה – אף משיח פטור מכולהו.

קשיין

קשיין

קשין **אהדדי** – דתקני "אלא שאין משיח (חייבו) אטומאת מקדש וקדשיו", הא בשמיעת קול ובטוי שפתים – חייב. **בדלי דלות** – משיח פטור מכולהו, כדכתיב "זה קרבן אהרן" – דאין אחרת באה לו חובה. והאי דקאמר דמשיח חייב בשמיעת קול ובטוי שפתים – בגון בדלות, בתורין ובני יונה, שעדיין לא בא לדלי דלות. **דרבי שמעון סבר לה כרבי עקיבא בחדא** – דפטר ליה למשיח מדלי דלות מ"וזה קרבן אהרן ובניו". **ופליג עליה בחדא** – בדלות. דאילו רבי עקיבא פטר ליה נמי בדלות, דקאמר: שאין מתכפר בעשירית האיפה אין מתכפר בכולן. ולרבי שמעון בדלי דלות הוא דאין מתכפר, הא בדלות ועשירות מתכפר. **מאי מעמא דרבי שמעון** – דאמר: ולא משיח אינו חייב בטומאת מקדש וקדשיו. **דכתיב** – בטומאת מקדש וקדשיו "ונברתה הנפש ההיא מתוך הקהל". **מי שקרבנו שוה לקהל** – דמתכפר בשל קהל הוא דחייב בטומאת מקדש וקדשיו. **יצא** – משיח שאין קרבנו שוה, דאין מתכפר בשל קהל בכפרת יום הכפורים, דהוא מתכפר בפר והם בשעיר. **אם כן נשיא נמי אין קרבנו שוה לקהל** – דהוא מביא שעיר והם מתכפרין בפר בשאר ימות השנה, ואנאי קתני המשיח כדחזדיה פטור בטומאת מקדש וקדשיו, ולא נשיא ויחידי? ומשני: הא לאו מילתא היא משום דהא שוה לקהל בכפרת יום הכפורים. **אי הכי כהנים נמי הא לא שוו לקהל בכפרת יום הכפורים** – דמתכפרין בפרו של אהרן, ולפיטרו בטומאת מקדש וקדשיו. **הא לא קשיא משום דכהנים שוו לקהל בשאר מצות השנה כולה** – דמתכפרי עם הצבור בפר הבא על כל המצות, הלכך חייבין בטומאת מקדש וקדשיו. **כהן משיח נמי הא שוה לקהל בשאר מצות** – דכל השנה כולה, דכי הורה עם הצבור מתכפר עם הצבור, ולחייבי בטומאת מקדש וקדשיו. **אלא אמר רבא אימא הכי** – "מתוך הקהל" – מי שחטאו שוה ליחידים דמחייבי בשגגת מעשה מייתי כל חד. ומאן שחטאו בשגגת מעשה מייתי כל חד. ומאן יחידים – קהל, דכי חטאו קהל בשגגת מעשה לחודיה בלא העלם דבר – מייתו כל חד קרבן. דאותן השוה ליחידים בדבר זה – הוא דמחייבי בטומאת מקדש וקדשיו. יצא משיח שאין חטאו שוה ליחיד, דכי חטא בשגגת מעשה בלא העלם דבר – פטור לגמרי, כדאמרינן לקמן בפרק בתרא (יא, א): "מעם הארץ" – פרט למשיח, דאין מביא בשגגת מעשה. והיינו דאמרינן לעיל (ז, ב): יצא משיח שאין חטאו בשגגה. וכיון דאין חטאו שוה ליחיד, לפיכך פטור בטומאת מקדש וקדשיו. **אמר רבי יוחנן לא אמר רבי אליעזר** – דנשיא מביא שעיר בידיעה במקום עולה ויורד. **אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בו כרת בכבקבועה** – כלומר בבחטאת קבועה. דקסבר רבי אליעזר: דכי היכי דבמקום שחייבים על ודונו כרת ועל שגגתו חטאת, דהיינו במקום חטאת קבועה נשיא מביא שעיר – הכי נמי היכא דחייב לה על ודונו כרת ועל שגגתו עולה ויורד – מביא שעיר, הואיל ודמי לחטאת קבועה לענין כרת. אבל בשמיעת קול ובטוי שפתים דאין חייבין על ודונו כרת, דלא דמי לחטאת קבועה לא בודון ולא בשוגג – מודה רבי אליעזר דנשיא אין מביא שעיר אלא קרבן עולה ויורד בהדיוט. **אמר רב פפא הכי נמי מסתברא דאי סלקא דעתך רבי אליעזר** – דאמר: נשיא מביא שעיר אכולהו, שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו. **מבדי שעיר** – דנשיא במקום חטאת קבועה דיחיד קאי, והוא הדין לפר דכהן משיח דבמקום חטאת קבועה דיחיד קאי. וכדתניא: כל מצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת, דהיינו חטאת קבועה – יחיד מביא כשבה או שעירה, ונשיא מביא שעיר, ומשיח פר. וכיון דשעיר דנשיא ופר כהן משיח במקום חטאת קבועה דיחיד קימני, אי אמרת אבולהו קאמר רבי אליעזר דנשיא מביא שעיר, אף על גב דלית בהו כרת בבקבועה. **ניתני נמי משיח מביא פר בשמיעת קול ובטוי שפתים** – כי דיניה, אף על גב דלית בהו כרת בבקבועה. **אלא לאו** – מדלא תני הכי, שמע מינה דאטומאת מקדש וקדשיו קאמר רבי אליעזר דנשיא מביא שעירה הואיל ונאמר בו כרת בבקבועה, והאי דלא קתני: ומשיח מביא פר בטומאת מקדש וקדשיו משום דמשיח פטור לגמרי משום דמשיח בשמיעת קול ובטוי שפתים, דאמר: משיח פטור מכולן משמיעת קול ובטוי שפתים. ולעולם אכולהו קאי רבי אליעזר דנשיא מביא שעיר. **אמר ליה רבי עקיבא מי פטר** – נמי למשיח מפר? (דלמא) כי קאמר רבי עקיבא משיח פטור מכולן – בטומאת מקדש וקדשיו ושמיעת קול ובטוי שפתים, כגון לחביא קרבן עולה ויורד, אבל לחביא פר – מחייב, וכיון דמחייב בפר – אם כן ניתני נמי רבי אליעזר: משיח מביא פר בשמיעת קול ובטוי שפתים. אלא מדלא קתני הכי – שמע מינה דאטומאת מקדש וקדשיו קאי רבי אליעזר דנשיא מביא שעיר, הואיל ונאמר בו כרת בבקבועה. והא דלא קתני: ומשיח מביא פר בטומאת מקדש וקדשיו – משום דסבר לה כרבי שמעון דאמר דאין כהן משיח חייב בטומאת מקדש וקדשיו. **ותו לא מידי** – ותו ליכא למיקשי ולא מידי. **אמר רבי יוחנן** – אף על גב דקאמר רבי אליעזר: הואיל ונאמר בו כרת בבקבועה, דנשיא מביא שעיר בבחטאת קבועה – מודה רבי אליעזר לענין אשם תלוי דלאו דיניה בבחטאת קבועה. דכי היכי דאמר לעיל: אין יחיד מביא אשם תלוי אלא על ספק קבועה, הכי נמי אין מביא אשם תלוי על ספק טומאת מקדש וקדשיו, שאף על פי שנאמר בו כרת בבקבועה, הואיל ואינה ממש חטאת קבועה אין מביא אשם תלוי. **תני תנא קמיה דרב ששת אשם תלוי בא על ספק טומאת מקדש וקדשיו** – הואיל ונאמר בו כרת בבקבועה. **אמר ליה דאמר לך מני רבי אליעזר היא דאמר** – נשיא מביא שעיר הואיל ונאמר בו כרת בבקבועה, וקאמר דהוא הדין לענין אשם תלוי. **וכי מצית אמרת הכי** – והא אמר רבי יוחנן: מודה רבי אליעזר שאין מביא אשם תלוי. **קשיא** – דמתניתין דיחיד לא מיתוקמא דלא כחה.

הדרן עלך הורה כהן משיח

גמרא השתא יש לומר – עבר ממשיחותו באחד כך חטא מביא פר, חטא ואחד כך עבר ממשיחותו מיבעיא? נשיא איצטריכא ליה, סלקא דעתך הואיל ועבר מנשיאותו באחד כך חטא דוי בהדיוט, חטא ואחד כך עבר מנשיאותו נמי ליהוי בהדיוט, קא משמע לן. לישנא אחרינא: צריכא למימר דחטא ואחד כך עבר ממשיחותו דמביא פר, הא כיון דחנא ליה עבר ממשיחותו דמביא פר, כל שכן חטא ואחד כך עבר ממשיחותו דמביא פר? הא לא קשיא, משום דתקרוני גבי נשיא כי עבר מגדולתו ואחד כך חטא כי הדיוט מייתי, סלקא דעתך אמינא כי חטא ואחד כך עבר נייתי נמי כי הדיוט, הלכך תנא גבי נשיא שחטא ואחד כך עבר דמייתי כי נשיא. ואיידי דתנא גבי נשיא: חטא ואחד כך עבר – תנא נמי גבי משיח

1 קַשְׁיָן אַהֲדָדֵי! אָמַר רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, לָא
2 קַשְׁיָא: כָּאן בְּדָלוּת, כָּאן בְּדַלְדֵּי דַלּוּת, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר
3 לָהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא בְּחָדָא וּפְלִיג עֲלֵיהּ בְּחָדָא, סָבַר לָהּ
4 כְּרַבִּי עֲקִיבָא בְּדַלְדֵּי דַלּוּת דְּפָטוּר, וּפְלִיג עֲלֵיהּ בְּדָלוּת.
5 "אֶלָּא שֶׁאֵין מִכֹּהֵן גָּדוֹל חַיָּיב" כו'. אָמַר חִזְקִיָּה: מַאי
6 טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? דִּכְתִיב: "וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא
7 מִתּוֹךְ הַקָּהָל", מִי שֶׁקָּרְבָּנוֹ שָׁוֶה לַקָּהָל, יָצָא זֶה שֶׁאֵין
8 קָרְבָּנוֹ שָׁוֶה לַקָּהָל. - אִם כֵּן, נָשִׂיא נַמִּי אֵין קָרְבָּנוֹ
9 שָׁוֶה לַקָּהָל! - שָׁוֶה בִּכְפָרָה דְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים. - אִם כֵּן,
10 כֹּהֲנִים נַמִּי לָא שָׁוּ לַקָּהָל בִּכְפָרָה דְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים! -
11 כֹּהֲנִים שָׁוּ לַקָּהָל בְּשְׁאָר מִצְוֹת דִּשְׁנָה כּוּלָּהּ. - מְשִׁיחַ
12 נַמִּי הָא שָׁוֶה בְּשְׁאָר מִצְוֹת דִּשְׁנָה! אֶלָּא אָמַר רָבָא,
13 אֵימָא הָכִי: מִי שֶׁחַטָּאתוֹ שָׁוֶה לְיָחִידִים, וּמַאי נִיהוּ -
14 קָהָל. "רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַנָּשִׂיא מֵבִיא שָׂעִיר" וכו'.
15 אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֶלָּא בְּטוּמְאַת
16 מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, הוֹאִיל וְנֶאֱמַר בָּהּ כָּרֵת בּוֹ בִּבְקִבְּעָהּ. אָמַר
17 רַב פָּפָּא: הָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא, דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ רַבִּי
18 אֱלִיעֶזֶר עַל כּוּלְּהוֹן קָאָמַר, מִבְּדֵי שָׁעִיר נָשִׂיא וּפַר
19 מָשִׁיחַ בִּמְקוֹם יָחִיד לְחַטָּאת קָאֵי, נִיתְנֵי נַמִּי: מָשִׁיחַ
20 מֵבִיא פַּר בִּשְׁמִיעַת קוֹל וּבְטוּי שְׂפָתַיִם, אֶלָּא מִדְּלָא
21 קָתָנֵי מָשִׁיחַ, שְׁמַע מִינָּהּ אֲטוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו קָאֵי,
22 דְּמָשִׁיחַ פָּטוּר. אָמַר לֵיהּ רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב נָתָן
23 לְרַב פָּפָּא: מַמְאִי? דִּלְמָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲכוּלְּהוֹן קָאֵי,
24 וּבְמָשִׁיחַ סָבַר לָהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר: מָשִׁיחַ פָּטוּר
25 בְּכוּלָּן! אָמַר לֵיהּ: וְרַבִּי עֲקִיבָא מִי פָּטַר לֵיהּ מִפַּר?
26 וְתוּ לָא מִידֵּי. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁאֵין
27 מֵבִיא אָשָׁם. תְּנֵי תָּנָא קַמֵּיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: אָשָׁם תְּלוּי
28 בָּא עַל טוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. אָמַר לֵיהּ: דְּאָמַר לָךְ
29 מַנְיָ! רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא, דְּאָמַר: הוֹאִיל וְנֶאֱמַר בּוֹ כָּרֵת
30 בִּבְקִבְּעָהּ מֵיתֵי נָשִׂיא שָׂעִיר עָלֶיהָ, וְהָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
31 מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁאֵין מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי! קָשְׁיָא.

הדרן עלך הורה כהן משיח

כֹּהֵן מָשִׁיחַ שֶׁחָטָא וְאַחַר כָּךְ עָבַר מִמְּשִׁיחוּתוֹ, וְכֵן
נָשִׂיא שֶׁחָטָא וְאַחַר כָּךְ עָבַר מִגְּדוּלָּתוֹ - כֹּהֵן
מָשִׁיחַ מֵבִיא פַּר, וְהַנָּשִׂיא מֵבִיא שָׂעִיר. מָשִׁיחַ שֶׁעָבַר
מִמְּשִׁיחוּתוֹ, וְאַחַר כָּךְ חָטָא, וְכֵן הַנָּשִׂיא שֶׁעָבַר מִגְּדוּלָּתוֹ
וְאַחַר כָּךְ חָטָא - כֹּהֵן מָשִׁיחַ מֵבִיא פַּר, וְהַנָּשִׂיא
בְּהֶדְיוֹט. **גמרא** הָשְׁתָּא יֵשׁ לוֹמַר: עָבַר מִמְּשִׁיחוּתוֹ
ואחר

משיח חטא ואחר כך עבר ממשיחותו מביא פר. ומה שכתוב בספרים: תני גבי משיח עבר ואחר כך חטא, לאו מתרצתא היא. ולשון ראשון עיקר דקאמר: השתא יש לומר כו'. **מנא הני מילי** – דמשיח שעבר ואחר כך חטא דמביא פר. **משנה** **חשאו עד שלא נתנסו ואחר כך נתנסו הרי אלו כהריזמות** – דרבנן בתר חטא אזלי. רבי שמעון אומר **אם** נודע להם **עד שלא נתנסו חייבין** – דרבי שמעון חטאה ודיעיה בעי. והוא הדין דפליג רבי שמעון ברישא, דקתני: נשיא שחטא ואחר כך עבר מגולגולתו מביא שעיר. דרבי שמעון קאמר נמי דאם נודע לו משעבר דאין מביא שעיר, דחטאה ודיעיה בעי כשהוא נשיא. **גמרא** **אם** הכהן המשיח **יחטא** – חטא במשיחות הוא דמביא פר. **פרט** לקודמות – לשחטא ואחר כך נתמנה, דהרי הוא כהדיוט, ואין מביא פר. ומה **נשיא שמביא** בשגגת **מעשה אין מביא על** הקודמות – כדאמר לקמן: "אשר נשיא יחטא" – כשיחטא והרי הוא נשיא, ולא כשיחטא והרי הוא הדיוט. **שאין מביא חטאתו משעבר** – כדתנן: וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואחר כך חטא – הנשיא כהדיוט. יכול נזיר – דגזרת מלך היא שנשיא יחטא, מדלא כתיב "ואם נשיא יחטא". תלמוד לומר **מה** הכהן המשיח **יחטא** – מה "יחטא" האמור להלן לכשיחטא, דהא כתיב "אם", אף "יחטא" האמור כאן גבי נשיא – לכשיחטא. נזיר **מהיכא** תיתי – כלומר, היכי מצית למימר "יכול נזיר", דהיכא אשכחן גזרה כהאי גוונא. אין – דהיכי אשכחן כהאי גוונא. דכתיב **ונתתי** גגו צרעת בבית ארץ אחוזתכם בשורה **היא** להם – שהכתוב מבשרן שעתיד להיות, אף על פי שדבר רע הוא. הכא נמי אימא גזרה. הלכך כתיב "אם הכהן המשיח יחטא" לכשיחטא, והכי נמי "אשר נשיא יחטא" – לכשיחטא. **רבי שמעון אומר** – "ונתתי נגע צרעת" – שיהא בא מאליו. **פרט** לנגעי אונסין – שאם באו נגעים על ידי נפילת שד, דלא מיטמו. **אדם** כי יהיה בעור בשרו סדבור ואילך – דנגעים בין באדם ובין בבתים פטר בהן לפני הדבור. דאותן נגעים שארעו לפני הדבור – אין מטמאין לאחר הדבור. מה זב מדבור ואילך – דכתיב "כי יהיה זב מבשרו". דזבין שהיו לפני הדבור אין מטמאין לאחר הדבור, אלא אם כן ראו זיבות אחר הדבור. **תאמר בנגעי אדם שמטמאין באונס** – בגון על ידי נפילה והכאה וכויה או על ידי שד. והוא הדין לנגעי בתים דמטמאו באונס. **רבא אמר** – לא קשיא, הא דקאמר רבי שמעון: פרט לנגעי אונסין – בגון נגעי רוחות דעל ידי נפיחת שד, ולא על ידי אדם. וכי קתני: תאמר בנגעים שמטמאין באונס – בגון על ידי הכאה וכויה. **רב ספא אמר** – כי אמר רבי שמעון: פרט לנגעי אונס – על ידי כשפים. דלא מטמו. וכי קתני: תאמר בנגעים דמטמאו באונס – בגון שלא על ידי כשפים. **וישב בבית החפשית** – דנעשה חפשי מן המלכות – כהדיוט דמי, ואינו מביא שעיר. והלא כרבי יוסי דאמר לעיל בפרק "הזרה כהן משיח" (ט, א): מי שבא לידי עניות. והאי נעטרע לא בא לידי עניות, דנוג דידיה מיהא איתיה. **מכלל דעד השתא עבד הוה** – דשררות עבדות הוא לו, לפי שמוטל עליו עול רבים. **ושולחא** – סולת. ולדבי נקט בהדי פיתא סולת קמחא, לפי שהפת מתעפש ואינו מתקיים בסולת, **ומתעה את הספנים** – שכן דרך של ספנים לשעה הפורשין להם. רב החונב נותן עיניו בו (בצפון), והנהוב מתהלך לדרום, (וראוה) בכובב אחד העומד לימינו או לשמאלו. וכל זמן שרואה אותו כובב לצדו אחד – יודע שנהפכה הספינה, ומיישרה לדרכה. וכובב שעולה אחת לשבעים שנה, פעמים נראה בצפון ופעמים נראה בדרום. וכשרב החונב נותן עיניו בו בצפון, והספינה תהפך בדרום ורואהו לצדו אחר, סבור שנהפכה הספינה ומיישרה אחר הכובב, והוא סבור ליישרה, ומהפכה לדרך אחר, וכן הוא מתעה את הספנים. **אמר** לו כל **כך** – חכמה יש בידך ואתה יורד לספינה לסחורה (על) (בשביל) מזונותיך? כלומר, ואתה צריך לירד לספינה לצורך מזונותי? נתן – רבן גמליאל דעתו עליהם להושיבם בראש, כדי שיהו מתפרנסים (מאותה) שררה שיתן להם. **במדומין אתם ששריה אני נותן לבם** – שלא באתם בשלישות ראשון, שהייתם בורחים מן הגדולה.

1 וְאַחַר כָּךְ חָטָא מֵבִיא פָּר, חָטָא וְאַחַר כָּךְ עָבַר
2 מִמְּשִׁיחוּתוֹ צָרִיכָא לְמֵימַר? מִשּׁוּם דְּקָתָנֵי גַּבֵּי נָשִׂיא,
3 דְּכִי עָבַר מִנְּשִׂיאוּתוֹ וְאַחַר כָּךְ חָטָא מֵבִיא פָּר. דְּאָתְיָא
4 מִדְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר: [חָטָא וְאַחַר כָּךְ עָבַר] מֵבִיא
5 פָּר. מָנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנָן: "וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ",
6 מִלְּמֵד שֶׁמֵּבִיא חַטָּאתוֹ מִשֶּׁעָבַר, שֶׁיָּכוֹל וַהֲלֹא דִּין
7 הוּא: וּמַה נָּשִׂיא שֶׁמֵּבִיא בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה - אֵין מֵבִיא
8 חַטָּאתוֹ מִשֶּׁעָבַר, מָשִׁיחַ שֶׁאֵין מֵבִיא בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה
9 אֶלָּא עַל הָעֶלֶם דָּבָר עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה - [לֹא] כָּל
10 שֶׁכֵּן! תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהִקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ" - מִלְּמֵד
11 שֶׁמֵּבִיא עַל חַטָּאתוֹ מִשֶּׁעָבַר. וְיָתֵיתִי נָמֵי נָשִׂיא מִקַּל
12 וְחוֹמֶר: וּמַה מָּשִׁיחַ שֶׁאֵין מֵבִיא בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה -
13 מֵבִיא חַטָּאת מִשֶּׁעָבַר, נָשִׂיא שֶׁמֵּבִיא חַטָּאת בִּשְׁגָגַת
14 מַעֲשֶׂה - אֵינוֹ דִּין שֶׁמֵּבִיא חַטָּאתוֹ מִשֶּׁעָבַר? תַּלְמוּד
15 לוֹמַר: "אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא", כְּשֶׁהוּא נָשִׂיא אִין, כְּשֶׁהוּא
16 הֶדְיוֹט לֹא. **משנה** חָטָאוּ עַד שֶׁלֹּא נִתְמַנּוּ וְאַחַר כָּךְ
17 נִתְמַנּוּ - הֲרֵי אֵלּוּ כְּהֶרְיוֹטוֹת; רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם
18 נוֹדַע לָהֶם עַד שֶׁלֹּא נִתְמַנּוּ - חַיָּבִים, וּמְשַׁנְּתַמְנוּ -
19 פְּטוּרִים. אֵיזֶהוּ נָשִׂיא? זֶה מֶלֶךְ, שֶׁנֶּאֱמַר: "מִכֹּל מִצְוֹת
20 ה' אֱלֹהָיו", שֶׁאֵין עַל גַּבָּיו אֶלָּא ה' אֱלֹהָיו. **גמרא**
21 מָנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנָן: "אִם הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא
22 לְאַשְׁמַת" - פָּרָט לַקְּדוּמוֹת, שֶׁיָּכוֹל וַהֲלֹא דִּין הוּא:
23 וּמַה נָּשִׂיא שֶׁמֵּבִיא בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה - אֵין מֵבִיא עַל
24 הַקְּדוּמוֹת, מָשִׁיחַ שֶׁאֵין מֵבִיא אֶלָּא עַל הָעֶלֶם דָּבָר
25 עִם שִׁגְגַת מַעֲשֶׂה - אֵינוֹ דִּין שֶׁלֹּא יָבִיא עַל הַקְּדוּמוֹת!
26 לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּנָשִׂיא - שֶׁכֵּן אֵין מֵבִיא חַטָּאתוֹ
27 מִשֶּׁעָבַר, תֹּאמַר בְּמָשִׁיחַ - שֶׁמֵּבִיא חַטָּאתוֹ מִשֶּׁעָבַר,
28 הוֹאִיל וּמֵבִיא חַטָּאתוֹ מִשֶּׁעָבַר יָבִיא עַל הַקְּדוּמוֹת? תַּלְמוּד לוֹמַר: "הַמָּשִׁיחַ יֶחֱטָא", חָטָא כְּשֶׁהוּא מָשִׁיחַ - מֵבִיא, כְּשֶׁהוּא הֶדְיוֹט
29 - אֵינוֹ מֵבִיא. וְתָנָא נָמֵי בַּבֵי נָשִׂיא כְּהַאי גַּוְונָא: "אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא" - פָּרָט לַקְּדוּמוֹת, שֶׁיָּכוֹל וַהֲלֹא דִּין הוּא: וּמַה מָּשִׁיחַ שֶׁמֵּבִיא
30 חַטָּאתוֹ מִשֶּׁעָבַר - אֵינוֹ מֵבִיא עַל הַקְּדוּמוֹת, נָשִׂיא שֶׁאֵין מֵבִיא חַטָּאתוֹ מִשֶּׁעָבַר - אֵינוֹ דִּין שֶׁלֹּא יָבִיא עַל הַקְּדוּמוֹת! מַה לְּמָשִׁיחַ -
31 שֶׁכֵּן אֵין מֵבִיא בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה, תֹּאמַר בַּנָּשִׂיא - שֶׁמֵּבִיא בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה? הוֹאִיל וּמֵבִיא בִּשְׁגָגַת מַעֲשֶׂה יָבִיא עַל הַקְּדוּמוֹת? תַּלְמוּד
32 לוֹמַר: "אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא", שֶׁחָטָא וְהֵרִי הוּא נָשִׂיא, וְלֹא שֶׁחָטָא וְעוֹדֶהוּ הֶדְיוֹט. תָּנוּ רַבָּנָן: "אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא", יָכוֹל גְּזָרָה. גְּזָרָה, מַהֵיכָא תֵּיתֵי? אָמְרִי:
33 אִין, אַשְׁמָהַן, דִּכְתִיב: "וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם", בְּשׂוֹרָה הִיא לָהֶם שֶׁנִּגָּעִים בָּאִים עֲלֵיהֶם, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; רַבִּי
34 שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: פָּרָט לְנִגְעֵי אוֹנָסִין; לְאוֹ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּשׂוֹרָה, הָכָא נָמֵי אֵימָא גְּזָרָה הִיא! תַּלְמוּד לוֹמַר: "אָדָם", וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן, נִגְעֵי
35 אוֹנָסִין מִי לָא מְטַמּוּ? וְהָא תַּנְיָא: "אָדָם כִּי יִהְיֶה" - מִן הַדִּבּוּר וְאֵילָךְ, וַהֲלֹא דִּין הוּא: מַטְמֵא בָּזָב וְטוֹמֵא בִּנְגָעִים, מָה זָב מִן הַדִּבּוּר
36 וְאֵילָךְ, אַף נְגָעִים מִן הַדִּבּוּר וְאֵילָךְ! לֹא, אִם אָמַרְתָּ בָּזָב - שֶׁכֵּן אֵין מַטְמֵא בְּאוֹנֶס, תֹּאמַר בִּנְגָעִים - שֶׁמְּטַמְּאִין בְּאוֹנֶס, תַּלְמוּד
37 לוֹמַר: "אָדָם כִּי יִהְיֶה" - מִן הַדִּבּוּר וְאֵילָךְ! רָבָא אָמַר: פָּרָט לְנִגְעֵי רוּחוֹת. רַב פָּפָּא אָמַר: פָּרָט לְנִגְעֵי כְּשָׁפִים. תָּנוּ רַבָּנָן: "אֲשֶׁר
38 נָשִׂיא יֶחֱטָא" - פָּרָט לְחוֹלֶה. מִשּׁוּם דְּהַוָּה לֵיהּ חוֹלֶה אִיהֵיכָּא לֵיהּ מְנַשְּׂיאוֹתֵיהּ? אָמַר רַב אַבְדִימִי בַּר חָמָא: פָּרָט לָנָשִׂיא שֶׁנִּטְעַטְּרָע,
39 שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְנַגַּע ה' אֶת הַמֶּלֶךְ וַיְהִי מְצֹרָע עַד יוֹם מוֹתוֹ וַיֵּשֶׁב בְּבֵית הַחָפְשִׁית וְיוֹתָם בֶּן הַמֶּלֶךְ עַל הַבַּיִת". מִדְּקָאָמַר "בְּבֵית הַחָפְשִׁית",
40 מִכְּלָל דְּעַד הָשְׁתָּא עֶבֶד הָוֶה. כִּי הָא דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָווּ אָזְלִי בִּסְפִינְתָּא, בַּהֲדֵי דִּרְבָּן גַּמְלִיאֵל הָוָה פִּיתָא, בַּהֲדֵי רַבִּי
41 יְהוֹשֻׁעַ הָוָה פִּיתָא וְסוֹלְתָא, שְׁלִים פִּיתֵיהּ דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל סְמַךְ אַסּוֹלְתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר לֵיהּ: מִי הָוָה יָדְעַתְּ דַּהֲוָה לָן עִכּוּבָא
42 כּוּלֵּי הַאי דְּאֵיתֵי סוֹלְתָא? אָמַר לֵיהּ: כּוֹכֵב אֶחָד לְשִׁבְעִים שָׁנָה עוֹלֶה וּמַתְעֶה אֶת (הספינות) [הַסַּפָּנִים], וְאָמַרְתִּי: שֶׁמָּא יַעֲלֶה
43 וַיִּהְיֶה [אוֹתָנוּ]. אָמַר לֵיהּ: כָּל כָּךְ בְּיִדְךָ וְאַתָּה עוֹלֶה בִּסְפִינָה? אָמַר לֵיהּ: עַד שֶׁאַתָּה תְּמַהּ עָלַי, תְּמַהּ עַל שְׁנֵי תַּלְמִידִים שֶׁיֵּשׁ לְךָ
44 בַּיַּבָּשָׁה, רַבִּי אֶלְעָזָר חִסְמָא וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּדְגְּדָא, שֶׁיּוֹדְעִין לְשַׁעֵר כַּמָּה טִפּוֹת יֵשׁ בַּיָּם, וְאֵין לָהֶם פַּת לַאֲכוֹל וְלֹא בֶּגֶד לְלָבוּשׁ!
45 נָתַן דַּעְתּוֹ לְהוֹשִׁיבָם בְּרֹאשׁ, שָׁלַח לָהֶם וְלֹא בָּאוּ, חָזַר וְשָׁלַח וּבָאוּ. אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי מַה לֹּא בָּאתֶם? אָמְרוּ לוֹ: שֶׁמָּא נִמְצָא אָדָם
46 עוֹבֵר

עבדות אני נותן לכם – שהשררות עבדות הוא לו לאדם לפי שמוטל עליו עול רבים. אשר – כמו אשרי. צייר אתה לומר מהו הדיוט – בתמיה. כלומר, אם המלך שאין לבו כפוף, מרגיש ומביא קרבן על שגגתו – כל שכן שהדיוטות מרגישין, שלכם בפופים. מהו על ודחו – בתמיה. כלומר, אם על שגגתו מרגיש – כל שכן שמרגיש על ודחו, וחוזר בתשובה. שאני הבא דשני קרא בדבוריה – דבאידך כתיב "אם כל עדת ישראל ישגו", "אם הכהן המשיח", "אם נפש", והכא כתיב "אשר נשיא יחטא" – ודאי אשרי משמע. אשריהם לצדיקים – כלומר: אשרי הצדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים שבעולם הבא בעולם הזה. כלומר, שמגיע אליהם צרות לצדיקים בעולם הזה כדרך שמגיע לרשעים בעולם הבא. אוי – כמו ווי. דהכא לא כתיב "אשר". דמשמע: אוי להם לרשעים שמגיע אליהם טובות בעולם הזה כדרך שמגיע טובות לצדיקים בעולם הבא. דרעה היא לרשעים, כדכתיב "ומשלם לשונאיו אל פניו" וגו' (דברים ז). צדיקים אי אכלי תרי עלמי מי מני להו – מי שנאוי הוא להם. (כלומר כלום רע להם) לצדיקים שאוכלים שני עולמות, שיש להם טובה בעולם הזה ובעולם הבא? אלא אמר רבא אשריהם לצדיקים שמגיע להם – טובות כמעשה הרשעים שבעולם הזה שיש מגיע לצדיקים בעולם הזה, אשריהם שיש להם טובה בעולם הזה ולעולם הבא. ואוי להם לרשעים שמגיע להם – צרות כמעשה הצדיקים שבעולם הזה. ודמשמע, שבאים עליהם צרות כמו שבאים על הצדיקים בעולם הזה], דהקדוש ברוך הוא עושה כדי לגבות [חובם] מהצדיקים בעולם הזה כדי שיהא להם שכר טוב בעולם הבא. דכך מצינו צרות לרשעים בעולם הזה, אוי להם שאין להם טובה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. איכיפתיה מסכתא פלן – כלומר, יש לכם למסכתא סדורה בפיכם, מסכתא פלוני ופלוני? איקתריתו פורתא – כלומר, יש לכם עושר, ואין לכם לטרוח אחר מזונות, ויש לכם פנאי לעסוק תדיר בתורה? אמרו לו אין זכנן – לכל חד וחד מינן קטינא דארעא, ומתזנינן מינה ברוחיה. קרי עלייהו אשריהם לצדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים שבעולם הזה – דאכלי צדיקים תרי עלמי. לשם אבילה נפה – שלא לשום מצוה, אלא נתכוין לאוכלו לשם קנוח סעודה. מי דמי אנן קאמרינן – כלומר, חד דרך – דוה ילך בה ודוה יכשל בה. והכא שני דרכים – דלזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו. נפשע – נמרד שמרד בו, שפרש ממנו. מקרית עיו – עון בהן עון, אברהם כדכתיב "אל צור חוצבתם" (ישעיהו נא). שתחיל מדינים – בינו ובין בני ישראל, בברייתם שנועלים, שהחיצוניות אינם יכולין ליכנס לפנים. וכך אין עמוני ומואבי יכולין להתערב בישראל, דכתיב "לא יבא עמוני ומואבי". לתאוה – של עבירה יבקש נפרד. זה לוט – דכתיב ביה "ויפרדו איש מעל אחיו". יתגלע – כמו "לפני התגלע" (משלי יז), לשון גלוי. תמר זנתה – ותכוונה לשום מצוה, כדי להתעמיד זרע מן הצדיקים, כדכתיב "כי ראתה כי גדל שלה". זמרי זינה – ונתכוון לשם עבירה. מדקאמר גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה – מכלל דמצוה שלא לשמה גריעותא הוא; והא אמר רב יהודה וכו'. אלא אימא גדולה עבירה לשמה – כלומר לשום מצוה, כמצוה שלא לשמה. בין רגליה ברע נפל שכב – "בין רגליה ברע נפל באשר ברע שם נפל שדוד", הרי שבעה. נתכוונה לשם מצוה – כדי להתיש כחו, ותהא יכולה להורגו. ארבעים ושנים קרבנות – שלש פעמים שבעה מוזכרות, פר ואיל במוכר. יצאה ממנו רות – שיצא ממנה דוד שריוה להקדוש ברוך הוא בשירות ובתשבחות (ברכות ז, ב בבא בתרא יד, ב). דקרייה מואב – משמע: מאבי בן הוא

1 עַבְדוּת אֲנִי נוֹתֵן לָכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר אִם
2 הַיּוֹם תִּהְיֶה עֶבֶד לָעָם הַזֶּה". תְּנוּ רַבָּנָן: "אֲשֶׁר נָשִׂיא
3 יֶחֱטָא" - אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: אַשְׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהַנָּשִׂיא
4 שֶׁלּוֹ מֵבִיא קָרְבָּן עַל שִׁגְגָתוֹ, אִם נָשִׂיא שֶׁלּוֹ מֵבִיא קָרְבָּן,
5 צָרִיךְ אַתָּה לוֹמַר מַהוּ הֶדְיוֹט! וְאִם עַל שִׁגְגָתוֹ מֵבִיא
6 קָרְבָּן, צָרִיךְ אַתָּה לוֹמַר מַהוּ וְדוֹנוֹ! מַתְקִיף לַהּ רָבָא בְּרֵיהּ
7 דְּרַבָּה: אֶלָּא מֵעַתָּה, דִּכְתִיב: "וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן הַקֹּדֶשׁ
8 יְשַׁלֵּם", וּבְרֵיבָעֵם בֶּן נְבָט דִּכְתִיב בֵּיהּ: "אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר
9 הֶחֱטִיא", חָכִי נַמִי דְּאַשְׁרֵי הַדּוֹר הוּא! - שָׁאנֵי הָכָא,
10 דְּשַׁנֵּי קְרָא בְּדִבּוּרֵיהּ. דְּרַשׁ רַב נַחְמָן בַּר רַב חִסְדָּא, מַאי
11 דִּכְתִיב: "אִישׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וגו'"? אַשְׁרֵיהֶם
12 לַצַּדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֶׂה הָרְשָׁעִים שֶׁל עוֹלָם
13 הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם
14 כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר
15 רָבָא: אַמּוֹ שֶׁל צַדִּיקִי אֵי אָכְלֵי תְּרֵי עוֹלְמֵי מִי מָנֵי לְהוּ? אֶלָּא
16 אָמַר רָבָא: אַשְׁרֵיהֶם לַצַּדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה
17 הָרְשָׁעִים שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים
18 שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם
19 הַזֶּה. רַב פָּפָּא וְרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ אָתוּ לְקַמֵּיהּ
20 דְּרָבָא, אָמַר לְהוּ: אוֹקֵימְתּוּ מַסְכְּתָא פְּלָן וּמַסְכְּתָא פְּלָן?
21 אָמְרוּ לֵיהּ: אִין. אִיעַתְּרִיתוּ פּוּרְתָּא? אָמְרוּ לֵיהּ: אִין, דְּזִבְנַן
22 קְטִינָא דְּאַרְעָא. קְרֵי עֲלַיְיהוּ: אַשְׁרֵיהֶם לַצַּדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ
23 אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַזֶּה.
24 אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב: "כִּי יִשָּׂרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּקִים יֵלְכוּ בָם וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם"? מָשָׁל לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם שֶׁצָּלוּ
25 פִּסְחֵיהֶם, אֶחָד אָכְלָה לִשְׁמוֹ מִצְוָה וְאֶחָד אָכְלָה לִשְׁמוֹ אֲכִילָה גַּסָּה, זֶה שֶׁאָכְלָה לִשְׁמוֹ מִצְוָה - "צַדִּקִים יֵלְכוּ בָם", זֶה שֶׁאָכְלָה לְשֵׁם בָּם, וְהֶבֶא שְׁנֵי
26 דְּרָכִים - דְּלזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו. נִפְשַׁע - נמרד שמרד בו, שפרש ממנו. מִקְּרִית עִיו - עון בהן עון, אברהם כדכתיב "אל צור חוצבתם" (ישעיהו נא). שֶׁתַּחִיל מְדִינִים – בינו ובין בני ישראל, בבריחים שנועלים, שהחיצוניות אינם יכולין ליכנס לפנים. וכך אין עמוני ומואבי יכולין להתערב בישראל, דכתיב "לא יבא עמוני ומואבי". לְתַאֲוֹת – של עבירה יבקש נפרד. זה לוט – דכתיב ביה "ויפרדו איש מעל אחיו". יִתְגַּלַּע – כמו "לפני התגלע" (משלי יז), לשון גלוי. תָּמַר זָנְתָה – ותכוונה לשום מצוה, כדי להתעמיד זרע מן הצדיקים, כדכתיב "כי ראתה כי גדל שלה". זִמְרִי זִינָה – ונתכוון לשם עבירה. מדקאמר גְּדוֹלָה עֲבֵירָה לִשְׁמָהּ מִמִּצְוָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ – מכלל דמצוה שלא לשמה גריעותא הוא; והא אמר רב יהודה וכו'. אֶלָּא אֵימָא גְּדוֹלָה עֲבֵירָה לִשְׁמָהּ – כלומר לשום מצוה, כמצוה שלא לשמה. בֵּין רַגְלֶיהָ בְּרַע נָפַל שָׁכַב - "בין רגליה ברע נפל באשר ברע שם נפל שדוד", הרי שבעה. נִתְכַּוְּנָה לִשֵּׁם מִצְוָה – כדי להתיש כחו, ותהא יכולה להורגו. אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם קָרְבָּנוֹת – שלש פעמים שבעה מוזכרות, פר ואיל במוכר. יָצְאָה מִמֶּנּוּ רוּת – שיצא ממנה דוד שריוה להקדוש ברוך הוא בשירות ובתשבחות (ברכות ז, ב בבא בתרא יד, ב). דִּקְרִיֵיהּ מוֹאָב – משמע: מֵאבִי

בן עמי – בלשון נקיה הוא, דלא רצתה להודיע דמאביה נתעברה. אבר אל תצורם ואל תתני בם – ומדלא כתיבא בהו "מלחמה" – שמע מינה דאפילו צערא לא ליעבד להם. ולא עוד אפילו בכירה דקריתיה אב הכתוב פירסמה, דכתיב (בראשית יט) "ותשכב את אביה", ובצעירה כתיב "ותשכב עמו". וקדמתה ארבע דורות – בישראל: עובד ישי דוד שלמה. ואילו עצירה לא הוה בישראל עד רחבעם בן שלמה, דהוה ליה מנעמה העמונית. תנו רבנן ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ – ולא כל עם הארץ, פרט למשיח. דשמעון דלא יביא כשבה או שעירה כיחיד. למה לי מעם הארץ – למעוטי הניח והלא כבר יצא משיח מכלל יחיד לידון בפר, ונשיא יצא מכלל יחיד בשעיר. שיכול – בלומר, אילו לא נאמר "מעם הארץ" הייתי אומר: משיח על העלם דבר שגגת מעשה – יביא פר, ועל שגגת מעשה לחודיה – יביא כשבה או שעירה כהדיוט. תלמוד לומר מעם הארץ פרט למשיח – דאינו מביא בשגגת מעשה לחודה כלל. והיינו דקאמרן בפרק דלעיל (ז, ב): יצא משיח שאין חטאו בשגגה, דהיינו בשגגת מעשה. אלא נשיא הא בשגגת מעשה הוא מיתיי – ומאי קא ממעט דקאמר "מעם הארץ" פרט לנשיא? סלקא דעתך אמינא – הואיל וחטא כשהוא הדיוט – נייתי כשבה או שעירה כהדיוט. קא משמע לן – "מעם הארץ" פרט לנשיא, דאינו מביא כשבה או שעירה. אלא לרבנן דאולי בתר חטאה – ומייתי ודאי כשבה או שעירה, כדתנן: חטאו עד שלא נתנמנו ואחר כך נתמנו – הרי אלו כהדיוטות. מאי איכא למימר – דמנחי קא ממעט לנשיא דקתני: פרט לנשיא? סלקא דעתך אמינא נצטרף – חצי זית בתרא לחצי זית קמא, ולייתי כשבה או שעירה. קא משמע לן – "מעם הארץ" פרט לנשיא, דכהאי גוונא לא מייתי כשבה או שעירה, וכהאי גוונא נמי לא מייתי שעיר דהא לא מצטרפי כלל. והוא הדין לשבועת למימר: סלקא דעתך אמינא נצטרף ונייתי שעיר, אלא משום דקרא קא משתעי בכשבה או שעירה. כגון שאכל חצי זית חלב כשהוא הדיוט ונתמנה ועבר – מנשיאותו והשלישו. אבל פפק חלב כשהוא הדיוט – דקא סבור דשומן הוא. ונתמנה ונודע לו על פפקו – שנודע לו לאחר שנתמנה שספק חלב אכל. מהו – מי מייתי אשם תלוי או לא? מדאשתני לודאי – דקאמר רבי שמעון דקודם לכן היו שוגגים, שלא ידעו אם אכלו כלל, ובהדיא ליכא אשם תלוי, אם נודע להם שנתמנו פטורים, לפי שנשתנה גופם דהשתא נתמנו. ומדאשתנו לקרבן ודאי אישתנו נמי לקרבן ספק ופטור, ואין מביאין אשם תלוי. או דלמא כי אישתני לודאי – היינו טעמא דרבי תיקו. מעם הארץ – מביא קרבן, ולא כל עם הארץ. פרט למשומד – שאין מקבלין מידו. אלא הכא באומר נבילה לתאבון – דכי אין לו בשר להדיחרא אוכל חלב ונבלה, ונתחלף לו לזה חלב בשומן ואכלו, דסבור דשומן הוא, קא משמע לן דלא כשהוא הדיוט ובין בשהוא נשיא מביא אשם תלוי – מדרב רבי שמעון דמייתי אשם תלוי. שמעון דפטר – משום דאישתני קרבן דידיה, דכשהוא הדיוט מביא בשבה או שעירה, והשתא כי נתמנה משיח – מביא פר, ונשיא מביא שעיר. אבל הכא – כי נודע לו על הפפק, דנודע לו משנתמנה דספק חלב אכל. דלא אישתני קרבן דידיה – דעל ספק חטאת קבוע, בין שכהוא הדיוט ובין בשהוא נשיא מביא אשם תלוי – ואילו

1 הוּא דְּלָא, הָא צָעוּרֵי צְעָרִינְהוּ; וְאִילּוּ צְעִירָה דְּקָרֵייהּ בֵּן
2 עַמִּי, אָמַר לֵיהּ: "אַל תְּצָרֵם וְאַל תִּתְגָּר בָּם" - כְּלָל, אֲפִילּוּ
3 צְעוּרֵי לָא. אָמַר רַבִּי חִייָא בַּר אַבִּין אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן
4 קָרְחָה: לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם לִדְבַר מִצְוָה, שֶׁשִּׁבְּחָה לַיְלָה
5 אַחַת שֶׁקָּדְמָה בְּכִירָה לַצְּעִירָה, זָכְתָה וְקִדְּמָתְהָה אַרְבַּע
6 דּוֹרוֹת לַמַּלְכוּת. תָּנוּ רַבָּנָן: "מֵעַם הָאָרֶץ" - פָּרַט לַמָּשִׁיחַ,
7 "מֵעַם הָאָרֶץ" - פָּרַט לַנָּשִׂיא, וְהָלֹא בְּכָר יָצְאוּ מְשִׁיחַ
8 לִידוֹן בְּפָר, נָשִׂיא לִידוֹן בְּשָׂעִיר! שֶׁיָּכוֹל מְשִׁיחַ עַל הָעֶלֶם
9 דָּבָר עִם שְׁגִגַת מַעֲשֶׂה מְבִיא פָּר, עַל שְׁגִגַת מַעֲשֶׂה
10 לְחוּדֵיהּ מְבִיא בְּשָׂבָּה וּשְׂעִירָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מֵעַם
11 הָאָרֶץ" - פָּרַט לַמָּשִׁיחַ, "מֵעַם הָאָרֶץ" - פָּרַט לַנָּשִׂיא.
12 תֵּינַח מָשִׁיחַ, אֶלָּא נָשִׂיא בְּשִׁגְגַת מַעֲשֶׂה הוּא דְּמֵיתֵי!
13 אֲמַר רַב זְבִיד מִשְּׁמֵיהּ דִּרְבָּא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן
14 שֶׁאָכַל חֲצִי זַיִת חֵלֶב כְּשֶׁהוּא הֶדְיוֹט, וְנִתְמַנָּה וְאַחַר כָּךְ
15 נוֹדַע לוֹ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא נַייתֵי כְּשָׂבָּה אוֹ שְׂעִירָה,
16 קְמַשְׁמַע לָן. הֲנִיחָה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּאָזֵל בָּתַר יְדִיעָה, אֶלָּא
17 לְרַבָּנַן דְּאָזְלוּ בָּתַר חֲטָאָה מַאי אִיכָּא לְמֵימַר? אֶלָּא אֲמַר
18 רַב זְבִיד מִשְּׁמֵיהּ דִּרְבָּא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁאָכַל
19 חֲצִי חֲצִי זַיִת חֵלֶב כְּשֶׁהוּא הֶדְיוֹט, וְנִתְמַנָּה וְהִשְׁלִימוּ וְאַחַר
20 כָּךְ נוֹדַע לוֹ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא נִצְטָרֵף נַייתֵי כְּשָׂבָּה
21 אוֹ שְׂעִירָה, קָא מַשְׁמַע לָן. בָּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן:
22 נְשִׂיאוּת מַהוּ שֶׁתִּפָּסְקִיס? הֵיכִי דָּמֵי, כְּגוֹן שֶׁאָכַל חֲצִי
23 חֲצִי חֵלֶב כְּשֶׁהוּא הֶדְיוֹט, וְנִתְמַנָּה וְעָבַר וְהִשְׁלִימוּ, הָתָם
24 הוּא דְּלָא מִצְטָרֵף, דְּאָכְלֵיהּ פַּגְלָא כְּשֶׁהוּא הֶדְיוֹט וּפַגְלָא
25 כְּשֶׁהוּא נְשִׂיא, אֲבָל הָכָא דְּאִידֵי וְאִידֵי כְּשֶׁהוּא הֶדְיוֹט
26 אֲכָלֵיהּ מִצְטָרֵף, אוֹ דִּלְמָא לָא שְׁנָא, מַאי? תִּפְשׁוֹט לֵיהּ
27 מֵהָא דְּאָמַר עוּלָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אָכַל חֵלֶב וְהִפְרִישׁ
28 קָרְבָּן וְהֶמִּיר וְחָזַר בּוֹ, הוֹאִיל וְנִדְרָשָׁה יְדֵיחָה. הָכִי הָשְׁתָּא,
29 מִיהָא לָאו בַּר אַתּוּיֵי קָרְבָּן הוּא, דְּאִי אַתּוּיֵי קָרְבָּן הוּא.
30 בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי זֵירָא מֵרַב שֵׁשֶׁת: אָכַל פַּפָּק חֵלֶב כְּשֶׁהוּא
31 הֶדְיוֹט, וְנִתְמַנָּה וְנוֹדַע לוֹ עַל פַּפָּקוֹ, מַהוּ? אֲלִיבָּא דְּרַבָּנַן
32 דְּאָזְלוּ בָּתַר חֲטָאָה לָא תִּבְעֵי לָךְ - דְּמֵיתֵי אֶשֶׁם תָּלוּי,
33 אֶלָּא כִּי תִּבְעֵי לָךְ - אֲלִיבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, מִדְּאִשְׁתַּנִי
34 לְוַדַּאי אִשְׁתַּנִי לְסָפֵק, אוֹ דִּלְמָא כִּי אִשְׁתַּנִי לְוַדַּאי -

35 דְּאִשְׁתַּנִי קָרְבָּן דִּידֵיהּ, אֲבָל הָכָא דְּלָא אִשְׁתַּנִי קָרְבָּן דִּידֵיהּ - אִיכָּא לְמֵימַר אָשֵׁם תָּלוּי? תִּיקוּ. תָּנוּ רַבָּנַן: מֵעַם הָאָרֶץ - פָּרַט לִמְשׁוּמָּד; רַבִּי
36 שִׁמְעוֹן בַּר יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: "אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם" - הַשֵּׁב בִּידִיעָתוֹ מֵבִיא קָרְבָּן עַל שִׁגְגָתוֹ, לֹא שָׁב בִּידִיעָתוֹ
37 אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבָּן עַל שִׁגְגָתוֹ? מַאי רַבִּי הַמְנוּנָא: מְשׁוּמָּד לֶאֱכוֹל חֵלֶב וּמֵבִיא קָרְבָּן עַל הַדָּם אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ, מָר סָבַר: בֵּיוָן
38 דְּמוֹעֵר לֶאֱכוֹל חֵלֶב - לְדָם נַמִי מְשׁוּמָּד הֲוֵי, וּמָר סָבַר: לְדָם מִיהָא שָׁב בִּידִיעָתוֹ הוּא. וְהָא רָבָא אָמַר: דִּכּוּלֵּי עָלְמָא - מְשׁוּמָּד לֶאֱכוֹל
39 חֵלֶב לֹא הֲוֵי מְשׁוּמָּד לְדָם! אֶלָּא, הָכָא בְּאוֹכֵל נְבֵלָה לְתַאֲבוֹן וְנִתְחַלֵּף לוֹ בְּשׁוּמָּן וַאֲכָלוֹ קְמֵיפַּלְגִי, מָר סָבַר: בֵּיוָן דְּלִתַאֲבוֹן אָכֵיל בְּמֵזִיד
40 מְשׁוּמָּד הוּא, וּמָר סָבַר: בֵּיוָן דְּאִילּוּ אִשֵּׁם דְּהֵיתֵירָא לָא אָכֵל דְּאִיסּוּרָא לְאו מְשׁוּמָּד הוּא. תָּנוּ רַבָּנַן: אָכַל חֵלֶב זֶהוּ מְשׁוּמָּד, וְאֵיזֶהוּ מְשׁוּמָּד?
41 אָכַל נְבֵילוֹת וּטְרֵיפוֹת, שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים, וְשָׁתָה יֵין נֶסֶךְ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַלּוֹבֵשׁ כִּלְאַיִם. אָמַר מָר: אָכַל חֵלֶב זֶהוּ מְשׁוּמָּד, וְאֵיזֶהוּ
42 מְשׁוּמָּד? אוֹכֵל נְבֵילוֹת כּוּ'. מַאי רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָכִי קָאָמַר: אָכַל חֵלֶב לְתַאֲבוֹן - הֲרֵי זֶה מְשׁוּמָּד, לְהַכְעִיס
43 - הֲרֵי זֶה מִן, וְאֵיזֶהוּ מְשׁוּמָּד דְּכַסְתְּמוֹ מִין? הֲוֵי אוֹמֵר: אוֹכֵל נְבֵילָה וּטְרֵיפָה, שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים, וְשָׁתָה יֵין נֶסֶךְ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה
44 אוֹמֵר: אַף הַלּוֹבֵשׁ כִּלְאַיִם. מַאי בֵּינַיְיהוּ? אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ כִּלְאַיִם דְּרַבָּנַן, מָר סָבַר: מִדְּאוֹרַיְיתָא הֲוֵי מְשׁוּמָּד, וּרְבָּנַן לָא הֲוֵי מְשׁוּמָּד; וּמָר
45 סָבַר: כִּלְאַיִם בֵּיוָן דִּמְפָרְסָם אִסּוּרֵיהּ, אֲפִילּוּ בְּדְרַבָּנַן הֲוֵי מְשׁוּמָּד. פְּלִיגִי בָּהּ רַב אַחָא וְרָבִינָא, חַד אָמַר: לְתַאֲבוֹן - מְשׁוּמָּד, לְהַכְעִיס - מִן;
46 וְחַד אָמַר: לְהַכְעִיס נַמִי מְשׁוּמָּד, אֶלָּא אֵיזֶהוּ מִין? כָּל הָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. מֵיתִיבִי: אָכַל פֶּרְעוֹשׁ אֶחָד אוֹ יְתוּשׁ אֶחָד - הֲרֵי זֶה מְשׁוּמָּד;
47 וְהָא הָכָא דְּלְהַכְעִיס הוּא, וְקָא קָרֵי לֵיהּ מְשׁוּמָּד! הָתָם, דְּאָמַר: אִטְעוֹם טַעַם דְּאִיסּוּרָא. "וְאֵיזֶהוּ נְשׁוֹא? זֶה מְלַקֶּה" כו'. תָּנוּ רַבָּנַן: "נְשׂוֹא"
48 - יְכוֹל נְשׂוֹא שֶׁבָּט בְּנִחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהָיו", וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר: "לְמַעַן יִלְמַד לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהָיו",

מה לְהַלָּן שָׁאנִי עַל נְבִיאוֹ אֱלֹהִיו – דבמלך קא משתעי קרא, דכתיב "שום תשים עליך מלך" (דברים יז). כגון אני מהו בשעיר – כלומר, נשיאות דידי מי הוי נשיאות מעליא – דאילו הוינא בזמן שבנית המקדש קיים מיית׳ינא שעיר או לא? אמר ליה הרי צריך בבבל – ראש גולה שבבבל דהוי על גבך, ואנן בעינן שאין על גביו אלא ה׳ אלהיו. תחם שבט – דהיינו מקל, כמו "כי תכנו בשבט לא ימות" (משלי כג). והכא מחוקק – חכם. משנה איזה הוא המשיח – שמביא פר בהוראה – זה המשוח בשמן המשחה. ולא מריבה בבגדים – שבבית שני, שלא היה להם שמן המשחה. אין בין כהן משוח בשמן המשחה למריבה בגדים אלא פר הבא על כל המצות – שמרובה בגדים אינו מביא פר העלם דבר לא משלו ולא משל צבור, אבל מביא בשבה או שעירה דיחיד. ואין בין כהן המשמש – והיינו ראשון שחזר לעבודתו, ולאחר שחזר הרי פר של יום הכפורים שלו, ועשירית האיפה שלו. וזה וזה – בין כהן המשמש, דהיינו ראשון שחזר לעבודתו ובין כהן שעבר, דהיינו שני שמינו תחתיו דלאחר (שנעבר) [שחזר] הראשון מעבירין השני. שוים בעבודת היום – דמקרבי קרבנות היום ביום הכפורים איזה שירצה. גמרא שמן המשחה שעשה משה – כדכתיב "שמן משחת קדש יהיה זה לי" (שמות ל). בו שולטין את העקרים – אותם שרשים של בשמים האמורים בפרשה, דכתיב "ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור" וגו'. והלא לפוך בו את העקרים אינו מפסיק – לפי שהשמן לא היה אלא שנים עשר לוגין כדמפרש לקמן, והעקרים היו מרובים, ואפילו בסיבכה היה נבלע בעקרים, כל שכן בשליקה. אלא שורה את העקרים במים – ברישא שהיו מתמלאים מן המים, ושוב לא היו בולעים מן השמן כל כך. ומציף עליהן שמן – לאחר שהוציאם מן המים, כדי שיקלוטו השמן מריח הבשמים. וקפחו – ומוציא השמן לאלתר. וקפחו – כמו "קפחתי את הרועה" (יחזקאל פג, ב). מעון משיחה – ואי לא משוח בשמן – לא הוי כהן גדול. מפני מחלוקתו – דהיכא דאיכא מחלוקת בעי משיחה. ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל – משמע: ירושה היא להם כאדם שמוריש ירושה לבניו. ולא כל דבעי מלכא מורית לבניה מלכותא – אפילו בלא משיחה. ירושה היא – בזמן ששלום בישראל. משום דמלך ראשון הוא – ממשפחתו, דאינו מלך בן מלך. זה – דמלכות בית דוד טעון משיחה. ואין אחר – שאינו ממלכי בית דוד טעון משיחה. משום מחלוקתו של יורם נעשול בשמן המשחה – דאמרינן לעיל דמלכי ישראל אין מושחין ממנו? באפרסמא דכיא – דלא הוי משמן המשחה. ומאי בצורי – דקרי ליה "הבצור את יתנן". בצורי למלכות – שמלך ראשון. יורם ממלא מקום אבותיו הוה – דכי מלך אבתי הוה צדיק כמלא מקום אבותיו הוה, ואחר כך החמיץ. משולם במעשיו – דצדיק ובמור הוה, בעל מעשים טובים. אמר לו – נבוכד נצר: יה יצדיק עליך את הדין אם תמרוד בי. ומי העקרים היו מרובים, ואפילו בסיבכה היה נבלע בעקרים, כל שכן בשליקה. אלא שורה את העקרים במים – ברישא שהיו מתמלאים מן המים, ושוב לא היו בולעים מן השמן כל כך. ומציף עליהן שמן – לאחר שהוציאם מן המים, כדי שיקלוטו השמן מריח הבשמים. וקפחו – ומוציא השמן לאלתר. וקפחו – כמו "קפחתי את הרועה" (יחזקאל פג, ב). מעון משיחה – ואי לא משוח בשמן – לא הוי כהן גדול. מפני מחלוקתו – דהיכא דאיכא מחלוקת בעי משיחה. ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל – משמע: ירושה היא להם כאדם שמוריש ירושה לבניו. ולא כל דבעי מלכא מורית לבניה מלכותא – אפילו בלא משיחה. ירושה היא – בזמן ששלום בישראל. משום דמלך ראשון הוא – ממשפחתו, דאינו מלך בן מלך. זה – דמלכות בית דוד טעון משיחה. ואין אחר – שאינו ממלכי בית דוד טעון משיחה. משום מחלוקתו של יורם נעשול בשמן המשחה – דאמרינן לעיל דמלכי ישראל אין מושחין ממנו? באפרסמא דכיא – דלא הוי משמן המשחה. ומאי בצורי – דקרי ליה "הבצור את יתנן". בצורי למלכות – שמלך ראשון. יורם ממלא מקום אבותיו הוה – דכי מלך אבתי הוה צדיק כמלא מקום אבותיו הוה, ואחר כך החמיץ. משולם במעשיו – דצדיק ובמור הוה, בעל מעשים טובים. אמר לו – נבוכד נצר: יה יצדיק עליך את הדין אם תמרוד בי.

1 מַה לְּהַלָּן שָׁאנִי עַל נְבִיאוֹ אֱלֹהָיו – דְּבַמֶּלֶךְ קָא מַשְׁתַּעֵי קְרָא, דִּכְתִיב "שׂוֹם תָּשִׂים
2 עָלֶיךָ מֶלֶךְ" (דברים יז). כְּגוֹן אֲנִי מֵהוּ בְּשָׁעִיר – כְּלוֹמַר, נְשִׂיאוּת דִּידִי מִי הֲוֵי נְשִׂיאוּת מְעֻלֵּיא
3 – דְּאִילּוּ הֲוֵינָא בִּזְמַן שִׁבְנִית הַמִּקְדָּשׁ קַיִּים מִייתֵינָא שָׂעִיר אוֹ לָא? אִמַּר לֵיהּ הֵרִי צָרִיךְ בְּבָבֶל
4 – רֹאשׁ גּוֹלָה שֶׁבְּבָבֶל דְּהוֵי עַל גַּבָּךְ, וְאָנַן בְּעִינַן שֶׁאֵין עַל גַּבָּיו אֶלָּא ה׳ אֱלֹהָיו. תַּחַם שֵׁבֶט
5 – דְּהַיְינוּ מַקֵּל, כְּמוֹ "כִּי תְכַנֵּו בַּשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת"
6 (מִשְׁלֵי כג). וְהָכָא מְחוֹקֵק – חָכָם. **מִשְׁנָה** אֵיזֶהוּ
7 **הוּא הַמָּשִׁיחַ** – שֶׁמְּבִיא פָּר בְּהוֹרָאָה – זֶה הַמָּשׁוּחַ
8 בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. **וְלֹא** מְרִיבָה בַּבְּגָדִים – שֶׁבִּבְנִית
9 שֵׁנִי, שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. אֵין בֵּין כֹּהֵן
10 מָשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לִמְרִיבָה בְּגָדִים אֶלָּא פַּר
11 הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת – שֶׁמְּרוּבֶּה בְּגָדִים אֵינוֹ מֵבִיא
12 פַּר הֶעְלֵם דָּבָר לֹא מִשֶּׁלּוֹ וְלֹא מִשֶּׁל צִבּוּר, אֲבָל
13 מֵבִיא בִּשְׁבָה אוֹ שְׂעִירָה דְּיָחִיד. וְאֵין בֵּין כֹּהֵן
14 הַמְשַׁמֵּשׁ – וְהַיְינוּ רִאשׁוֹן שֶׁחָזַר לַעֲבוֹדָתוֹ, וּלְאַחַר
15 שֶׁחָזַר הֲרֵי פַּר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁלּוֹ, וְעֶשִׂירִית
16 הָאֵיפָה שֶׁלּוֹ. וְזֶה וְזֶה – בֵּין כֹּהֵן הַמְשַׁמֵּשׁ, דְּהַיְינוּ
17 רִאשׁוֹן שֶׁחָזַר לַעֲבוֹדָתוֹ וּבֵין כֹּהֵן שֶׁעָבַר, דְּהַיְינוּ
18 שֵׁנִי שֶׁמִּינּוּ תַּחְתָּיו דִּלְאַחַר (שֶׁנַּעֲבַר) [שֶׁחָזַר]
19 הָרִאשׁוֹן מַעֲבִירִין הַשֵּׁנִי. שָׁוִים בַּעֲבוֹדַת הַיּוֹם –
20 דִּמְקָרְבֵי קָרְבְּנוֹת הַיּוֹם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֵיזֶה
21 שִׁירְצֶה. **גְּמָרָא** שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה –
22 כְּדִכְתִיב "שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי" (שמות
23 ל). בּוֹ שׁוֹלְטִין אֶת הָעִקָּרִים – אוֹתָם שָׁרָשִׁים שֶׁל
24 בְּשָׂמִים הָאֲמוּרִים בְּפָרָשָׁה, דִּכְתִיב "וְאַתָּה קַח לְךָ
25 בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֹר דְּרוֹר" וְגוֹ'. וְהֵא לְפוֹךְ בּוֹ אֶת

1 מַה לְּהַלָּן שָׁאנִי עַל נְבִיאוֹ אֱלֹהָיו, אַף שָׂא
2 שֶׁאֵין עַל גַּבָּיו אֶלָּא ה׳ אֱלֹהָיו. בְּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי מַרְבִּי
3 חִיָּיא: כְּגוֹן אֲנִי מֵהוּ בְּשָׂעִיר? אָמַר לֵיהּ: הֲרֵי צָרִיךְ
4 בְּבָבֶל. אִיתְיְבֵיהּ: מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי בֵית דָּוִד, אֵלּוּ
5 מְבִיאִים לְעַצְמָם וְאֵלּוּ מְבִיאִים לְעַצְמָם! אָמַר לֵיהּ:
6 הָתָם לָא כַּייְפִי אַהֲדָדֵי, הָכָא אֲנַן כַּייְפִינַן לְהוּ לְדִידְהוּ.
7 רַב סָפְרָא מָתֵי הָכִי, בָּעָא מִינֵּיהּ רַבִּי מַרְבִּי חִיָּיא:
8 כְּגוֹן אֲנִי מֵהוּ בְּשָׂעִיר? אָמַר לֵיהּ: הָתָם "שַׁבְּטֵי", הָכָא
9 "מְחוֹקֵק", וְתַנְיָא: "לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה" - זֶה רֹאשׁ
10 גּוֹלָה שֶׁבְּבָבֶל, שְׁהוּדָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמֶקֶל; "וּמְחוֹקֵק
11 מִבֵּין רַגְלָיו" - אִלּוּ בְּנֵי בְנָיו שֶׁל חִלֵּל, שֶׁמְּלַמְּדִים תּוֹרָה
12 לְיִשְׂרָאֵל בָּרַבִּים. **מִשְׁנָה** וְאֵיזֶהוּ הַמָּשִׁיחַ? הַמָּשׁוּחַ
13 בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, לֹא הַמְרוּבֶּה בִּבְגָדִים. אֵין בֵּין כֹּהֵן
14 הַמָּשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לִמְרוּבֶּה בְּגָדִים - אֶלָּא פַּר
15 הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת. וְאֵין בֵּין כֹּהֵן מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן
16 שֶׁעָבַר - אֶלָּא פַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה;
17 וְזֶה וְזֶה שָׁוִים בַּעֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּמְצִוִּים עַל
18 הַבְּתוּלָה, וַאֲסוּרִים עַל הָאַלְמָנָה, וְאֵינָם מְטַמְּאִים בְּקְרוֹבֵיהֶם, וְלֹא פּוֹרְעִים וְלֹא פּוֹרְמִים, וּמַחֲזִירִין הָרוֹצֵחַ. **גְּמָרָא** תָּנוּ רַבָּנָן: שֶׁמֶן
19 הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר, הָיוּ שׁוֹלְקִים בּוֹ אֶת הָעִקָּרִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: וַהֲלֹא לְסוֹף אֶת הָעִקָּרִים אֵינוֹ
20 סוֹפֵג! אֶלָּא שׁוֹרִין אֶת הָעִקָּרִים בַּמַּיִם, וּמְצִיף עֲלֵיהֶן שֶׁמֶן וְקוֹלֵט אֶת הָרֵיחַ וְקוֹפְחוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְכִי גַּם אֶחָד נַעֲשָׂה בְּשֶׁמֶן
21 הַמִּשְׁחָה? וַהֲלֹא תְּחִלָּתוֹ שָׁנִים עָשָׂר לוֹגִין, וּמִמֶּנּוּ הָיָה מִשְׁחָה מִשְׁכָּן וְכֵלָיו וְאַהֲרֹן וּבָנָיו כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים, וְכוּלּוֹ קַיָּים לָעֲתִיד
22 לָבוֹא, שֶׁנֶּאֱמַר: "שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדוֹרוֹתֵיכֶם". תַּנְיָא אִידָךְ: "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיְמַשַּׁח [אֶת] הַמִּשְׁכָּן
23 [וְאֶת] כָּל אֲשֶׁר בּוֹ" - רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר, כְּמָה נְפָשׁ נַעֲשׂוּ בּוֹ מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, תְּחִלָּתוֹ
24 לֹא הָיָה אֶלָּא שָׁנִים עָשָׂר לוֹגִין, רְאֵה כַּמָּה יוֹרֶה בּוֹלֶעֶת וְכַמָּה עִקָּרִים בּוֹלְעִים וְכַמָּה הָאוּר שׂוֹרֵף, וּבוֹ נִמְשַׁח מִשְׁכָּן וְכֵלָיו וְאַהֲרֹן
25 וּבָנָיו כָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים, וּבוֹ נִמְשְׁחוּ כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים וּמְלָכִים, וַאֲפִילּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל בֶּן כֹּהֵן גָּדוֹל טָעוּן מְשִׁיחָה, וְאֵין מוֹשְׁחִים
26 מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ; וְאִם תֹּאמַר: מִמֶּנּוּ מָה מָשְׁחוּ אֶת שְׁלֹמֹה? מִמֶּנּוּ מַהֲלוֹקְתּוֹ שֶׁל אֲדוֹנִיָּה, וְאֵת יוֹאָשׁ - מִמֶּנּוּ עֲתַלְיָה, וְאֶת יְהוֹאָחָז -
27 מִמֶּנּוּ יְהוֹיָקִים, שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי שָׁנִים; וְאוֹתוֹ שֶׁמֶן קַיָּם לְעָתִיד לָבוֹא, שֶׁנֶּאֱמַר: "שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדוֹרוֹתֵיכֶם",
28 "זֶה" - בְּנִימְטְרִיָּא שָׁנִים עָשָׂר לוֹגִין הֲוֹו. אָמַר מָר: וַאֲפִילּוּ כֹּהֵן גָּדוֹל בֶּן כֹּהֵן גָּדוֹל טָעוּן מְשִׁיחָה. מְנָלַן? דִּכְתִיב: "וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ
29 תַּחְתָּיו מִבָּנָיו", נִיכָּא קְרָא "וְהַכֹּהֵן מֵהַתָּיו מִבָּנָיו", מַאי "הַמָּשִׁיחַ"? קָא מַשְׁמַע לָן, דְּמִבָּנָיו דִּכְהֻנָּה גְּדוֹלָה אִי הֲוֵי מָשִׁיחַ - הֲוֵי כֹּהֵן
30 גָּדוֹל, וְאִי לָא - לָא הֲוֵי כֹּהֵן גָּדוֹל. אָמַר מָר: וְאֵין מוֹשְׁחִין מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ. מְנָלַן? אָמַר רַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב, דִּכְתִיב: "לְמַעַן יַאֲרִיךְ
31 יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ" וְגוֹ', יְרוּשָּׁה הִיא לָכֶם. וּמְנָלַן דְּכִי אֵיכָא מַהֲלוֹקֶת בְּעֵי מְשִׁיחָה, וְלֵאו כָּל דְּבָעֵי מַלְכָא מוֹרֵית מַלְכוּתָא לִבְנֵיהּ?
32 אָמַר רַב פָּפָּא, אָמַר קְרָא: "הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל", בְּזְמַן שֶׁשָּׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל קָרְיָא בֵּיהּ "הוּא וּבָנָיו", וַאֲפִילּוּ בִּלֹּא מְשִׁיחָה. תָּנָא:
33 אַף יְהוּא בֶּן נִמְשִׁי לֹא נִמְשַׁח אֶלָּא מִפְּנֵי מַהֲלוֹקְתּוֹ שֶׁל יוֹרָם. וְתִיפּוֹק לֵיהּ מִשּׁוּם דְּרֹאשׁוֹן הוּא! חַסּוּרֵי מַחְסְרָא וְהָכִי קָתָנֵי: מַלְכֵי
34 בֵּית דָּוִד מְשׁוּחִין, מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֵין מְשׁוּחִין. מְנָלַן? אָמַר רָבָא, אָמַר קְרָא: "קוּם מְשָׁחֵהוּ כִּי זֶה" וְגוֹ', זֶה טָעוּן מְשִׁיחָה וְאֵין אַחֵר
35 טָעוּן מְשִׁיחָה. אָמַר מָר: אַף יֵהוּא בֶּן נִמְשִׁי לֹא נִמְשַׁח אֶלָּא מִפְּנֵי מַהֲלוֹקְתּוֹ שֶׁל יוֹרָם. - וּמְשׁוּם מַהֲלוֹקְתּוֹ שֶׁל יוֹרָם בֶּן אַחְאָב
36 נִמְעַל בַּשֶּׁמֶן? דְּאָמַר רַב פָּפָּא: בַּאֲפַרְסְמָא דְּכִיָּא, הָכִי נָמֵי בַּאֲפַרְסְמָא דְּכִיָּא. וְאֵת יְהוֹאָחָז מִפְּנֵי יְהוֹיָקִים, שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי
37 שָׁנִים. - וּמִי קַשְׁיָא מִינַּיהּ? וְהָכְתִיב: "וּבְנֵי יֹאשִׁיָּהוּ הַבְּכוֹר יוֹחָנָן הַשֵּׁנִי יְהוֹיָקִים הַשְּׁלִישִׁי צִדְקִיָּהוּ הָרְבִיעִי שַׁלּוּם", וְאָמַר רַב יוֹחָנָן:
38 הוּא שַׁלּוּם הוּא צִדְקִיָּהוּ הוּא יוֹחָנָן הוּא יְהוֹאָחָז! - לְעוֹלָם יְהוֹיָקִים קַשְׁיָא, וּמַאי "בְּכוֹר"? בְּכוֹר לַמַּלְכוּת. - וּמִי מָלְכֵי זוּגֵרֵי מַקְפֵּי
39 קַשְׁיָא? וְהָא כְּתִיב: "וְאֶת הַמַּמְלָכָה נָתָן לִיהוֹרָם" כִּי הוּא הַבְּכוֹר! - יְהוֹרָם מְמַלֵּא מְקוֹם אֲבוֹתָיו הָיָה, יְהוֹיָקִים לָאו מְמַלֵּא מְקוֹם
40 אֲבוֹתָיו הָיָה. אָמַר מָר: הוּא שַׁלּוּם הוּא צִדְקִיָּהוּ הוּא יוֹחָנָן הוּא יְהוֹאָחָז. - וְהָא חַד חַד קָא חָשִׁיב, דִּכְתִיב: "הַשְּׁלִישִׁי... הָרְבִיעִי"! -
41 מַאי שְׁלִישִׁי לְבָנִים, וּמַאי "רְבִיעִי"? רְבִיעִי לַמַּלְכוּת, דְּמַעְקָרָא מֶלֶךְ יְהוֹאָחָז וּלְבַסּוֹף יְהוֹיָקִים וּלְבַסּוֹף יְכָנְיָה וּלְבַסּוֹף צִדְקִיָּהוּ.
42 תָּנוּ רַבָּנָן: הוּא שַׁלּוּם הוּא צִדְקִיָּהוּ, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שַׁלּוּם? שֶׁהָיָה מְשׁוּלָּם בְּמַעֲשָׂיו. אֵיכָא דְּאָמְרִי: שַׁלּוּם - שֶׁשָּׁלְמָה מַלְכוּת בֵּית
43 דָּוִד בְּיָמָיו, וּמַה שְּׁמוֹ? מַתַּנְיָה שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ בָּבֶל אֶת מַתַּנְיָה דּוֹדוֹ תַּחְתָּיו וַיַּסֵּב אֶת שְׁמוֹ צִדְקִיָּהוּ", אָמַר לֵיהּ: יָה
44 יְצַדֵּיק עָלֶיךָ אֶת הַדִּין אִם תִּמְרוֹד בִּי, (שֶׁנֶּאֱמַר: "ויבאהו בבלה"), וּכְתִיב: "וְגַם בְּמֶלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר מָרַד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוּ בֵּאלֹהִים".

ומי הוה שמן המשחה – בימי יהואחז דקתני: ויהואחז נמשח מפני יהויקים. והתניא משנגנז הארון וכו' – מדכתיב "ותשמן בארגז מצדו", דארגז בצד ארון קאי, אלמא בהדי ארון נגנז. ומדקאמר ישעיהו: "תנו את ארון ה' בבית" וגו' משמע שעזה לגנזו. אין לכם משא בכתף – ואמרינן במסכת שקלים: אמר להם, אם גולה עמכם – שוב אינכם מחוירין אותו בכתפיכם, צוה לגנזו. אתיא שם שם – דכתיב בארון "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת" וגו' וכתיב "ונועדתי שמה לבני ישראל", וכתיב בצנצנת המן "ותן שמה מלא העומר מן", מה ארון נגנז – אף צנצנת המן נגנז. אתיא דורות דורות – דכתיב בצנצנת המן "והנח אותו לפני ה' למשמרת לדורותיכם" וכתיב בשמן המשחה "שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם" מה צנצנת המן נגנז – אף שמן המשחה נגנז. משמרת משמרת – דכתיב בצנצנת המן דתניא נגנז "למשמרת לדורותיכם", וכתיב במקלו של אהרן "למשמרת לאות לבני מרי" וגו', מה צנצנת המן נגנז – אף מקלו של אהרן נגנז.

אמר רב פפא באפרכסא דכיא – משחו את יהואחז. כמין נזר – דהדר ליה הודרני באצבעתיה כבלילה (כוזה). כמין כף יוני – שמתחיל למשוח באצבעו בין ריסי עיניו, ומושך אצבעו על הראש והולך עד שמגיע לעורף בכף יוני כזה ת. נותנים לו שתן בין ריסי עיניו – ושם מושחים לכהן כמין כף יוני, כדפרישנא. מאן דאמר יציקה עדיפא דכתיב ויצוק משמן המשחה – דהדר "וימשח". שכן אתה מוצא אצל כלי שרת – דהוה משיחה ולא יציקה. מה טעם ויצוק משום דוימשח – כבר. בשהוא מפסיד – כשהיה מדבר עם אחרים. עולות ויושבות – בעקרי זקנו, כדי שלא יפלו. שמא חם וחלילה מעלתי בשמן המשחה – שנגעתי בו כשהלכלשתיו. ואני מעלתי – שמא נפל עלי מן השמן במקום שאין ראוי למשיחה ומעלתי. והורדתם אותו אל ניחון – אלמא בעי משיחה על המעיין. ניתלי – ידליק. אי משוך נהוריה – שדולק כל זמן שהשמן בתוכו. לירמי תרנגולא – על שם ההוא עיסקא. שמין ושפיר – שמשמנת ומשבחת. ביהא החברא – בית חשוך. ולאו מילתא היא – דזימנא דאף על גב דלית ליה בבואה דבבואה הדר אתי. ואפילו הכי לא ליעבד הכי, דדלמא לא חזי בבואה דבבואה חלשה דעתיה, ומתרע מזליה, ולא הדר אתי [משום דמיתרע מזליה. דאי לא הוה עביד הכי לא הוה מיתרע מזליה, והדר אתי]. הלכך לא ליעביד. קרא ורוביא ברתי וסילקא ותמרי – דדני גדלי לעגל טפי משאר ירקות. קרא = דלעת רובייא = תלתן. ניסו מתניתא – מעיקרא, כי היכי דתהוי מרגלא מילתא בפומייהו ותהוון ידעין למשאל ליה. ממשכן שמעתא – דלא ליפסוק מפומייהו, כמעין זה שמושך החולך. דתמא מחסיא – הוו תלמידי חכמים ראויים להוראה ותרבות יפה היה בהם. אבל בפומבדיתא לא הוי תרבות מעליא כל כך. וקאמר ליה: מוטב לו לדור באשפא במתא מחסיא מלדור באפדנא בפומבדיתא. גילדנא סריא – מוטב לאבול דג קטן מוסרח. כדאמרינן בפרק קמא דמועד קטן (יא, ב): כוורא שמוך למיסרחיה מעלי. מבותחא דרתי ביפי – אפילו מבותח שהוא משובח וחזק, שמשבר את האבן בששופכים הימנו – אף על פי כן לא תאבל הימנו. כדאמרינן בפרק (ערבי פסחים) "ואלו עוברין (פסחים מב, א)": שלשה דברים נאמרו בבותח, ומטמטם את הלב וכו'. ביפי = סלעים, כדמתרגמינן "סלע": ביפא. אית דמפרשי: מוטב תאכל גילדנא סריא שאין דמיהם יקרים, מבותח שאוכלים אותו עשירים ושרים הדרים ברמי ביפי, כלומר במגדלים וחומות גדולות, לפי שדמיהם יקרים. אם הבהן המשיח יכול מלך – יביא פר, שהיה משוח, תלמוד לומר "כהן". המיומן שבמשוחים – דהיינו כהן גדול. מרובה בגדים – מנין, תלמוד לומר "והביא הכהן המשיח".

אימא

1 וּמִי הָוָה שָׁמֶן הַמִּשְׁחָה? וְהָתַנְיָא: מִשֶּׁנִּגְנְזוּ אָרוֹן, נִגְנְזוּ
2 שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְצִנְצֶנֶת הַמָּן, וּמַקְלוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שֶׁקָּדְיָה
3 וּפָרְחָיָה, וְאַרְגָּז שֶׁשִּׁלְּחוּ פְּלִשְׁתִּים דּוֹרוֹן לְיִשְׂרָאֵל,
4 שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאֶת כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֲשֵׁבֹתֶם לוֹ אָשָׁם
5 תָּשִׂימוּ בָּאַרְגָּז מִצִּדּוֹ וְשִׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלַךְ", וּמִי גְּנָזוֹ?
6 יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה גְּנָזוֹ, שֶׁרָאָה שֶׁפָּתוּב בַּתּוֹרָה:
7 "יוֹלֵךְ ה' אֹתְךָ וְאֶת מַלְכְּךָ" וגו', צָנוּא וּגְנָזוּם, שֶׁנֶּאֱמַר:
8 "יֵאָמֵר לַיָּמִים הַמְבִינִים לְכָל יִשְׂרָאֵל הִקְדּוֹשִׁים לַה'
9 תְּנוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּבַיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶּן דָּוִד
10 מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָכֶם מַשָּׂא בַּכָּתֵף עַתָּה עִבְדוּ אֶת
11 ה' אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל", וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:
12 אֵיזֶהוּ שֶׁם שֶׁהוּא מְשֻׁמָּרֶת מִשֶּׁמָּרֶת, אֵיזֶהוּ דּוֹרוֹת
13 דּוֹרוֹת! אָמַר רַב פָּפָּא: בַּאֲפַרְסְמָא דְּכִיָּא. תָּנוּ רַבָּנָן:
14 כֵּיצַד מוֹשְׁחִין אֶת הַמְּלָכִים? כְּמִין נֵזֶר, וְאֶת הַכ�ֹּהֲנִים?
15 כְּמִין כִּי. מַאי כְּמִין כִּי? אָמַר רַב מְנַשְּׁיָא בַּר גַּדָּא:
16 כְּמִין כַּף יוֹנִי. תָּנֵי חֲדָא: בִּתְחִלָּה מוֹצְקִין שֶׁמֶן עַל
17 רֹאשׁוֹ, וְאַחַר כָּךְ נוֹתְנִין לוֹ שֶׁמֶן בֵּין רֵיסֵי עֵינָיו, וְתָנֵיא
18 אַחֲרִיתִי: בִּתְחִלָּה נוֹתְנִין לוֹ שֶׁמֶן בֵּין רֵיסֵי עֵינָיו, וְאַחַר
19 כָּךְ מוֹצְקִים לוֹ שֶׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ! הָנַאי הִיא, אִיכָּא
20 דְּאָמְרִי: מְשִׁיחָה עֲדִיפָא, וְאִיכָּא דְּאָמְרִי: יְצִיקָה עֲדִיפָא.
21 מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּאָמַר יְצִיקָה עֲדִיפָא? דִּכְתִיב: "וַיִּצֹק
22 מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ".
23 וּמַאן דְּאָמַר מְשִׁיחָה עֲדִיפָא, מַאי טַעְמָא? קָסָבַר: שֶׁפֵּן

24 אָתָה מוֹצֵא אֶצֶל כְּלֵי שָׁרֶת. וְהָכְתִיב "וַיִּצֹק", וּבְסוֹף "וַיִּמְשַׁח"! הָכִי קָאָמַר: מַאי טַעַם "וַיִּצֹק"?
25 מִשּׁוּם דְּ"וַיִּמְשַׁח". תָּנוּ רַבָּנָן: "כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב [וגו'] יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן" וגו' - כְּמִין שְׁנֵי טִפֵּי מַרְגָּלִיּוֹת הָיוּ תְּלוּיוֹת לְאַהֲרֹן בְּזָקְנוֹ. אָמַר
26 רַב פָּפָּא, תָּנָא: כְּשֶׁהוּא מְסַפֵּר, עוֹלוֹת וְיוֹשְׁבוֹת לוֹ בְּעִיקַּר זְקָנוֹ, וְעַל דָּבָר זֶה הָיָה מֹשֶׁה הוֹגֶה, אָמַר: שֶׁמָּא חַס וְשָׁלוֹם מָעַלְתִּי בְּשֶׁמֶן
27 הַמִּשְׁחָה? יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: "כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב וגו' כְּטַל חֶרְמוֹן", מַה טַּל חֶרְמוֹן אֵין בּוֹ מְעִילָה, אַף שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה שֶׁבְּזְקַן אַהֲרֹן אֵין
28 בּוֹ מְעִילָה. וְעַדַיִן הָיָה אַהֲרֹן הוֹגֶה, אָמַר: שֶׁמָּא מֹשֶׁה לֹא מָעַל, אֲבָל אֲנִי מָעַלְתִּי? יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לוֹ: "הִנֵּה מָה טּוֹב וּמָה
29 נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד", מַה מֹּשֶׁה לֹא מָעַל, אַף אַתָּה לֹא מָעַלְתָּ. תָּנוּ רַבָּנָן: אֵין מוֹשְׁחִים אֶת הַמְּלָכִים אֶלָּא עַל הַמַּעְיָן, כְּדֵי
30 שֶׁתִּמְשֹׁךְ מַלְכוּתָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם [וגו'] וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּחוֹן". אָמַר רַבִּי אַמִּי: הָאי
31 מַאן דְּבָעֵי לֵידַע אִי מְסַיַּיף שַׁתִּיהּ אִי לָא, נִיתְלֵי שַׁרְגָּא בַּעֲשָׂרָה יוֹמֵי דְּבֵין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים בְּבֵיתָא דְּלָא נָשֵׁב זִיקָא, אִי מְסַיַּיף
32 נְהוֹרֵיהּ נֵידַע דְּמְסַיַּיף שַׁתִּיהּ. וּמַאן דְּבָעֵי לְמֵיעֲבַד בְּעִיסְקָא, וּבָעֵי לְמֵידַע אִי מְצְלָה אִי לָא מְצְלָה, לִידֵּי תַּרְנְגוֹלָא, אִי שָׁמֵין וְשָׁפֵּר -
33 מְצְלָה. הָאי מַאן דְּבָעֵי לְמִיפַּק [לְאוֹרְחָא], וּבָעֵי לְמֵידַע אִי חָזֵר וְאָתֵי לְבֵיתֵיהּ אִי לָא, נִיקוּם בְּבֵיתָא דַּהֲבָרָא, אִי חֲזֵי בְּבוּאָה דְּבְבוּאָה
34 לֵידַע דַּהֲדַר וְאָתֵי לְבֵיתֵיהּ. וְלָאו מִלְּתָא הִיא, דִּלְמָא חֲלָשָׁא דַּעְתֵּיהּ וּמִיתְרַע מַזָּלֵיהּ. אָמַר אַבַּיֵי, הָשְׁתָּא דְּאָמְרַתְּ: סִימָנָא מִילְּתָא הִיא,
35 [לְעוֹלָם] יֵהֵא רָגִיל לְמֵיזַל בְּרֵישׁ שְׁתָּא קָרֵא וְרוּבְיָא בָּרֵתֵי וְסִילְקָא וְתַמְרֵי. אָמַר לְהוּ רַב מַשְׁרְשִׁיָא לְבָרְיֵיהּ: כִּי בָּעֵיתוּ מֵיעַל וּמֵינְמְרֵי
36 קַמֵּי רַבָּייכוּ, גְּרְסוּ מַתְנִיתָא וְעֲלוּ לְקַמֵּי רַבָּייכוּ, וְכִי יָתְבִיתוּ קַמֵּיהּ חֲווּ לְפוּמֵיהּ, דִּכְתִיב: "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ", וְכִי תֵּיכְסוּ - גְּרְסוּ
37 עַל בְּהֲרָא דְּמֵימָא, דְּכִי הֵיכִי דְּכִשְׁכָּן מַיָּא מַשְׁכָּן שְׁמַעֲתָתַיְיכוּ. וְתִיבוּ אַקַּילְקְלֵי דְּמָתָא מְחַסְיָא וְלָא תִּיבוּ אַפַּדַּנֵי דִּפּוּמְבְּדִיתָא. טַב
38 גְּלְדָנָא סְרֵיָא [דְּמָתָא מְחַסְיָא לְמֵיכַל] מִפּוּתְחָא דְּרַבִּי כִּיפִּי. "רָמָה קַרְנִי בְּאֵלִי" - רָמָה קַרְנִי בְּאֵלְהַי - רָמָה קַפֵּי, דָּוִד וּשְׁלֹמֹה שַׁנְּמְשְׁחוּ
39 בְּקֶרֶן - נַמְשְׁכָה מַלְכוּתָן, שֶׁאוּל וְיֵהוּא שֶׁנִּמְשְׁחוּ בְּצַפַּחַת - לֹא נִמְשְׁכָה מַלְכוּתָן. "הַמְּשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה" וכו'. תָּנוּ רַבָּנָן: מָשִׁיחַ - יָכוֹל
40 מֶלֶךְ? תַּלְמוּד לוֹמַר: כֹּהֵן; אִי כֹּהֵן, יָכוֹל מְרוּבֶּה בְּגָדִים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "מָשִׁיחַ"; אִי מָשִׁיחַ, יָכוֹל מְשׁוּחַ מִלְּמָעְלָה? תַּלְמוּד לוֹמַר:
41 "וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ", שֶׁאִינוֹ מָשִׁיחַ עַל גַּבֵּיהּ. - מַאי מַשְׁמַע? - בְּדְאָמַר רַבָּא: "הַיָּרֵךְ" - הַמְיוּמָנָת שֶׁבַּיְּרֵכָה, הָכָא נַמִי "הַמָּשִׁיחַ" - הַמְיוּמָן
42 שֶׁבַּמְּשׁוּחִים. אָמַר מָר: מָשִׁיחַ - יָכוֹל מֶלֶךְ. - מֶלֶךְ פָּר הוּא דְּמֵיירְתֵי? שָׁעִיר הוּא דְּמֵיירְתֵי? - אִיצְטְרִיךְ, סֶלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא: עַל שִׁגְגַת
43 מַעֲשֶׂה יָבִיא שָׂעִיר, עַל הָעֶלֶם דָּבָר יָבִיא פָּר, קָא מַשְׁמַע לָן. "אֵין בֵּין מְשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה" כו'. מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּאִי
44 רַבִּי מֵאִיר, הָא תָּנֵיָא: מְרוּבֶּה בְּגָדִים מֵבִיא פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְלָא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים. מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר?
45 דְּתָנֵיָא: "מָשׁוּחַ" - אֵין לִי אֶלָּא מְשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, מְרוּבֶּה בְּגָדִים מְנַיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ". בְּמֵאי אוֹקֵימְתְּיהּ? בְּרֵבֶּנוּ,

אימא סיפא אין בין כהן המשמש לכהן שעבר – דהיינו שני. אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה – דמשל ראשון הן באין. הא לכל שאר דבריהם זה וזה שוין, דשני נמי כל מצות כהונה גדולה עליו. אתאן לרבי מאיר דתניא וכו' – "ערב" דברייתא לא דמי ל"שעבר" דמתניתין. רבי היא ונפיב לה אליבא דתניא – בחדא סבר לה כרבי מאיר וסתמה כרבי מאיר, וברישא סבר לה כרבנן וסתמה כרבנן. רבי שמעון סבר לה כרבי מאיר בחדא – דכהן שעבר, דשני כל מצות כהונה עליו חוץ מפר יום הכפורים ועשירית האיפה. ופליג עליה בחדא – דאילו רבי מאיר סבר מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות, דהיינו פר העלם דבר של עבודה. ואילו רבי שמעון סבר דאינו מביא פר הבא על כל המצות. כדתנן: אין בין משוח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות. ונוטל חלק בראש – אף על פי שאינו מקריב. ומשמש בשמונה כלים – והחדיוט בארבעה. וכולם נותנין במשיח שעבר – דהיינו שני. חוץ מפר יום הכפורים ועשירית האיפה – דאין בין כהן המשמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה. מאן שמעת ליה דאמר פטור על טומאת מקדש וקדשיו – רבי שמעון. תלמוד לומר כי נזר שמן משחת (קדש) אלהיו עליו ולא על משיח חבירו – למעוטי משוח מלחמה דאין מקריב אונן. אבל כהן גדול מקריב אונן, בין מרובה בגדים ובין ראשון שחזר לעבודה, ואפילו שני, מפני שהן בכלל כהונה (גדולה). לאפוקי משוח מלחמה דלאו בכלל כהונה גדולה הוא. ואחר שחלקו הכתוב – למשוח מלחמה שאינו מקריב אונן כבהן גדול, יכול לא יהא מצווה על הבתולה? אלא שעבר מחמת קריו – דהוי כהן גדול מעליא שהרי חזר לעבודתו הוא. עבר מחמת טומו – דאינו חוזר לעבודתו מפני הטומם, מנין שמצווה על הבתולה? תלמוד לומר "והוא". משיח שנצטרע – כלומר, כהן גדול שנצטרע, מהו באלמנה? מי אמרינן – כהונה גדולה מדחה דחי להאי מאלמנה, או דלמא כהונה גדולה מיפטר פטר ליה להאי מאלמנה, וכי נצטרע, דליכא כהונה גדולה לא פטר, ומוזהר באלמנה. עבר מחמת טומו מנין תלמוד לומר והוא – דאפילו עבר ראשון מחמת מומו אסור באלמנה. וכי נצטרע אין לך מום גדול מזה, ושמענין מינה דאפילו חבי אסור באלמנה. למטה למטה ממש – דהיינו בשפת חלוקו. למעלה למעלה ממש – בצואר בשפה במפתח חלוקו. למטה מקמי שפה – שקורעין למטה משפה לפיו, שהוא למטה מבית הצואר. למעלה מקמי שפה – שקורעין בית הצואר ממש. כיון דבעלמא חזי קרע – דאם רצה אינו מבדיל, אלא קורעין למטה משפה, ויצא ידי קריעה. אם בן כהן גדול היכי מצי קרע למטה מקמי שפה? קרי כאן "בגדיו לא יפרום". אינו אלא קרע של תפלות – דבעלמא לא יצא ידי קריעה, הלכך מוחר בבהן גדול. בראש ובגד של מטה – דכתיב "ופרע את ראש האשה" (במדבר ה), ותנן במסכת סוטה (ז, א): הכהן אוחז בגבגדיה, אם נקרעו – נקרעו, ואם נפרמו – נפרמו. שמואל סבר לה כחדא כרבי יהודה – דכל שאינו מבדיל מקמי שפה הוי קרע של תפלות. ופליג עליה בחדא – דאילו רבי יהודה סבר דכהן גדול אינו בפריעה ופרימה כל עיקר, ושמואל סבר דפורם מלמטה, למטה מקמי שפה. למה לי למכתב אשר לעולת התמיד – אלא לכל דתדירא בכל מקום היא קדמה. דזה בנה אב: דבכל מקום תדיר קודם, דמשמע "אשר לעולת התמיד" שהיתה כבר. לפתוח ראשון – לקרות בתורה. ולברך ראשון – בזמון.

פרשת

1 אֵימָא סֵיפָא: אֵין בֵּין כֹּהֵן מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן שֶׁעָבַר - אֶלָּא
2 פַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, אָתָאן לְרִבִּי מֵאִיר;
3 דְּתַנְיָא: אֵירַע בּוֹ פְּסוּל בְּכֹהֵן גָּדוֹל, וְעָבַר וּמִינּוּ כֹּהֵן
4 אַחֵר תַּחְתָּיו - הָרִאשׁוֹן חוֹזֵר לַעֲבוֹדָתוֹ, וְהַשֵּׁנִי כָּל
5 מִצְוֹת כְּהוּנָּה עָלָיו, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר; [רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר:
6 רִאשׁוֹן חוֹזֵר לַעֲבוֹדָתוֹ, וְשֵׁנִי אֵינוֹ רָאוּי לֹא לְכֹהֵן גָּדוֹל
7 וְלֹא לְכֹהֵן הֶדְיוֹט], אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בְּיוֹסֵף בֶּן
8 אֵילִם מִצָּפּוֹרִי שֶׁאֵירַע בּוֹ פְּסוּל בְּכֹהֵן גָּדוֹל, וְעָבַר
9 וּמִינּוּ אַחֵר תַּחְתָּיו, וְלֹא הִנִּיחוּהוּ אֲחֵיו הַכֹּהֲנִים לְחִוּוֹת
10 לֹא כֹּהֵן גָּדוֹל וְלֹא כֹּהֵן הֶדְיוֹט: כֹּהֵן גָּדוֹל - מִשּׁוּם
11 אֵיבָה, כֹּהֵן הֶדְיוֹט - מִשּׁוּם מַעֲלַיִן בְּקֹדֶשׁ וְאֵין מוֹרִידִין;
12 רֵישָׁא רַבָּנַן וְסֵיפָא רַבִּי מֵאִיר? אָמַר רַב חִסְדָּא: אֵין,
13 רֵישָׁא רַבָּנַן וְסֵיפָא רַבִּי מֵאִיר. רַב יוֹסֵף אָמַר: רַבִּי
14 הִיא, וְנָסֵיב לָהּ אַלִּיבָּא דְּתַנָּאֵי. רָבָא אָמַר: רַבִּי שִׁמְעוֹן
15 הִיא, וְסָבַר לָהּ כְּרַבִּי מֵאִיר בְּחַדָּא וּפְלִיג עֲלֵיהּ בְּחַדָּא;
16 דְּתַנְיָא: דְּבָרִים שֶׁבֵּין כֹּהֵן גָּדוֹל לְכֹהֵן הֶדְיוֹט אֵלּוּ הֵם:
17 פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת, וּפַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, וַעֲשִׂירִית
18 הָאֵיפָה, וְלֹא פּוֹרֵעַ וְלֹא פּוֹרֵם, אֲבָל הוּא פּוֹרֵם מִלְּמַטָּה
19 וְהַהֶדְיוֹט מִלְּמַעְלָה, וְאֵין מְטַמֵּא לַקְּרוֹבִים, וּמְזַהֵר עַל
20 הַבְּתוּלָה, וְאָסוּר בְּאַלְמָנָה, וּמַחֲזִיר אֶת הָרוֹצֵחַ, וּמְקָרֵיב
21 אוֹנֵן וְאֵינוֹ אוֹכֵל [וְאֵינוֹ חוֹלֵק], מְקָרֵיב חֵלֶק בְּרֹאשׁ
22 וְנוֹטֵל חֵלֶק בְּרֹאשׁ, וּמְשַׁמֵּשׁ בִּשְׁמוֹנָה כֵּלִים, וְכָל עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא בּוֹ,
23 וּפָטוּר עַל טוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו, וְכוּלָּן נוֹהֲגִין בְּמֵרוּבֶּה בְּגָדִים חוּץ מִפַּר הַמֵּבִיא עַל כָּל הַמִּצְוֹת, וְכוּלָּן נוֹהֲגִין בְּמָשִׁיחַ שֶׁעָבַר חוּץ
24 מִפַּר יוֹם הַכִּפּוּרִים וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, וְכוּלָּן אֵין נוֹהֲגִין בְּמָשׁוּחַ מִלְחָמָה חוּץ מֵהֶמְשָׁה דְּבָרִים הָאֲמוּרִים בְּפָרָשָׁה: לֹא פּוֹרֵעַ וְלֹא פּוֹרֵם,
25 וְאֵין מְטַמֵּא לַקְּרוֹבִים, וּמְזַהֵר עַל הַבְּתוּלָה, וְאָסוּר בְּאַלְמָנָה, וּמַחֲזִיר אֶת הָרוֹצֵחַ, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ מְחַזֵּיר. -
26 וְהֵאי מַאי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא? אָמַר רַב פָּפָּא, מַאן שָׁמְעַתְּ לֵיהּ דְּאָמַר: פָּטוּר עַל טוּמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו? רַבִּי שִׁמְעוֹן. "חוּץ מֵהֶמְשָׁה
27 דְּבָרִים הָאֲמוּרִים בְּפָרָשָׁה". מְנָא הֲנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנַן: "וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו" - זֶה כֹּהֵן גָּדוֹל, "אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה"
28 - זֶה מְשׁוּחַ מִלְחָמָה, "וּמִלֵּא אֶת יָדוֹ לִלְבֹּשׁ אֶת הַבְּגָדִים" - זֶה מְרוּבֶּה בְּגָדִים, עַל פִּיךָ הוּא אוֹמֵר: "רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא
29 יִפְרֹם וְעַל כָּל נַפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא", יָכוֹל יְהוּ כּוּלָּן מְקָרִיבִין אוֹנָנִים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "בִּי גֵּר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו", עָלָיו - וְלֹא
30 עַל חֲבֵירוֹ; וְאַחַר שֶׁחִלְּקוֹ הַכָּתוּב, יָכוֹל לֹא יְהֵא מְצוּוֶּה עַל הַבְּתוּלָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהוּא". כְּתָנְאֵי: "וְהוּא אִשָּׁה בִּבְתוּלֶיהָ יִקָּח" -
31 אַחַר שֶׁחִלֵּק הַכָּתוּב רִיבָּה, דִּבְרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל; רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵין לִי אֶלָּא שֶׁעָבַר מֵחֲמַת קָרְיוֹ, מֵחֲמַת מוּמִין מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר:
32 "וְהוּא". בָּעֶא מִינֵּיהּ רָבָא מֵרַב נַחְמָן: מָשִׁיחַ שֶׁנִּצְטָרַע מַהוּ בְּאַלְמָנָה? מִידְּחָא דְּחֵי אוֹ מִיפְטַר פָּטַר? לָא תֻּיְובְתֵּיהּ בִּידֵיהּ. וְיִמְנֵי הֲוֵי יָתֵיב
33 רַב פָּפָּא וְקָמְבָעְיָא לֵיהּ, אָמַר לֵיהּ הוֹנָא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן לְרַב פָּפָּא, תָּנֵינָא: אֵין לִי אֶלָּא שֶׁעָבַר מֵחֲמַת קָרְיוֹ, עָבַר מֵחֲמַת מוּמִין מִנַּיִן?
34 תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהוּא". קָם, נָשְׁקֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ וְיָהֵיב לֵיהּ בְּרַהֲטֵיהּ. **משנה** כֹּהֵן גָּדוֹל פּוֹרֵם מִלְּמַטָּה, וְהַהֶדְיוֹט מִלְּמַעְלָה. כֹּהֵן גָּדוֹל מְקָרִיב
35 אוֹנֵן וְלֹא אוֹכֵל, וְהַהֶדְיוֹט לֹא מְקָרִיב וְלֹא אוֹכֵל. **גמרא** אָמַר [רב]: "לְמַטָּה" - לְמַטָּה מִמַּשׁ, "לְמַעְלָה" - לְמַעְלָה" - לְמַעְלָה מִמַּשׁ; וְשִׁמּוּאֵל
36 אָמַר: "לְמַטָּה" - לְמַטָּה מִמְּקוֹם שָׂפָה, "לְמַעְלָה" - לְמַעְלָה מִמְּקוֹם שָׂפָה, וְזֶה וְזֶה בְּצַוָּאר. מֵיתִיבִי: עַל כָּל הַמֵּתִים כּוֹפֶלְן - רָצָה מַבְדִּיל
37 קַמֵּי שָׂפָה שָׁלוֹ, רָצָה אֵינוֹ מַבְדִּיל קַמֵּי שָׂפָה שָׁלוֹ, עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ - מַבְדִּיל; כֵּיוָן דִּבְעַלְמָא חֲזֵי קָרֵי, קְרֵי כָּאן "בְּגָדָיו לֹא יִפְרֹם"!
38 שְׁמוּאֵל כְּרַבִּי יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהּ, דְּאָמַר: כָּל קֶרַע שֶׁאֵינוֹ מַבְדִּיל שָׂפָה שָׁלוֹ - אֵינוֹ אֶלָּא קֶרַע שֶׁל תְּפִלּוֹת. - וּמִי אִית לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה
39 קְרִיעָה בְּכֹהֵן גָּדוֹל? וְהָא תַּנְיָא: אֵילּוּ נֶאֱמַר "רֹאשׁ לֹא יִפְרַע וּבֶגֶד לֹא יִפְרֹם", הָיִיתִי אוֹמֵר: בְּרֹאשׁ וּבֶגֶד שֶׁל סוֹטָה הַכָּתוּב מְדַבֵּר,
40 תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֶת רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרַע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם" - שֶׁאֵינוֹ בִּפְרִיעָה וּפְרִימָה כָּל עִיקָּר, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: אֵינוֹ
41 פּוֹרֵם מִלְּמַטָּה שֶׁבְּנֵי אָדָם פּוֹרְמִין, אֶלָּא הוּא מִלְּמַטָּה וְהַהֶדְיוֹט מִלְּמַעְלָה! - שְׁמוּאֵל סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּחַדָּא וּפְלִיג עֲלֵיהּ בְּחַדָּא.
42 **משנה** כָּל הַמַּדִּיר מֵחֲבֵירוֹ קוֹדֵם אֶת חֲבֵירוֹ, וְכָל הַמְקוּדָּשׁ מֵחֲבֵירוֹ קוֹדֵם אֶת חֲבֵירוֹ. פַּר הַמָּשִׁיחַ וּפַר הָעֲדָה עוֹמְדִים - פַּר הַמָּשִׁיחַ
43 קוֹדֵם לְפַר הָעֲדָה בְּכָל מַעֲשֶׂה. **גמרא** מְנָא הֲנֵי מִילֵּי? אָמַר אַבַּיֵי, דְּאָמַר קְרָא: "מִלְּבַד עוֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעוֹלַת הַתָּמִיד", (לְמָה לִי)
44 מֵהֲנֵי כְּתִיב "עוֹלַת הַבֹּקֶר", "עוֹלַת הַתָּמִיד" לְמָה לִי? הָכִי קָאָמַר רַחֲמָנָא: כָּל דְּתַדִּירָה קָדְמָה. "וְכָל הַמְקוּדָּשׁ מֵחֲבֵירוֹ הוּא קוֹדֵם אֶת
45 חֲבֵירוֹ". מְנָלַן? דְּתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "וְקִדַּשְׁתּוֹ" - לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, לְפִתּוֹחַ רִאשׁוֹן, וְלִבָרֵךְ רִאשׁוֹן, וְלִיטוֹל מָנָה יָפָה רִאשׁוֹן.

[עב.]

שֶׁמִּיהוּדָה׳ - וְנָשָׂא אִשָּׁה מִיהוּדָה - כּוֹפִין אוֹתָהּ לָצֵאת. ״מִגְּלִיל״ - אֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ לָצֵאת. ׳אֲנִי פְלוֹנִי שֶׁמִּגְּלִיל׳, וְנָשָׂא אִשָּׁה מִגְּלִיל - כּוֹפִין אוֹתָהּ לָצֵאת. מִיהוּדָה - אֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ לָצֵאת.

תָּנֵי: ׳מוֹצִיאִין מֵעִיר שֶׁרֻּבָּהּ גּוֹיִים לְעִיר שֶׁרֻּבָּהּ יִשְׂרָאֵל, אֲבָל לֹא מֵעִיר שֶׁרֻּבָּהּ יִשְׂרָאֵל לְעִיר שֶׁרֻּבָּהּ גּוֹיִים וּמִנַּיִן שֶׁהַנָּוֶה הַיָּפֶה בּוֹדֵק? רַבִּי לֵוִי בְּשֵׁם רַבִּי חֲמָא בְּשֵׁם חֲנִינָה (בְּרֵאשִׁית יט, יט): ״פֶּן תִּדְבָּקַנִי הָרָעָה וָמַתִּי״; בְּמֶשָׁרָה וּסְמַךְ לְהָרָה, וְאַתְּ אָמַר אָכֵן?! אֶלָּא מִכָּאן שֶׁנָּוֶה הַיָּפֶה בּוֹדֵק.

הֲלָכָה יא: מַתְנִיתִין: הַכֹּל מַעֲלִין לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְאֵין הַכֹּל מוֹצִיאִין. הַכֹּל מַעֲלִין לִירוּשָׁלַיִם, וְאֵין הַכֹּל מוֹצִיאִין. אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים. נָשָׂא אִשָּׁה בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְגֵרְשָׁהּ בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל - נוֹתֵן לָהּ מִמְּעוֹת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. נָשָׂא אִשָּׁה בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְגֵרְשָׁהּ בְּקַפּוֹדְקָיָא - נוֹתֵן לָהּ מִמְּעוֹת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. נָשָׂא אִשָּׁה בְּקַפּוֹדְקָיָא, וְגֵרְשָׁהּ בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל - נוֹתֵן לָהּ מִמְּעוֹת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִמְּעוֹת קַפּוֹדְקָיָא. נָשָׂא אִשָּׁה בְּקַפּוֹדְקָיָא, וְגֵרְשָׁהּ בְּקַפּוֹדְקָיָא - נוֹתֵן לָהּ מִמְּעוֹת קַפּוֹדְקָיָא.

גְּמָרָא: ׳הַכֹּל מַעֲלִין׳ וְכוּ׳ - ׳הוּא רוֹצֶה לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְהִיא אֵינָהּ רוֹצָה - כּוֹפִין אוֹתָהּ לַעֲלוֹת. הִיא רוֹצָה וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה - אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לַעֲלוֹת. הוּא רוֹצֶה לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם, וְהִיא אֵינָהּ רוֹצָה - כּוֹפִין אוֹתָהּ לַעֲלוֹת. הִיא רוֹצָה לַעֲלוֹת, וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה - אֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ לַעֲלוֹת. הוּא רוֹצֶה לָצֵאת לְחוּצָה לָאָרֶץ, וְהִיא אֵינָהּ רוֹצָה - אֵין כּוֹפִין אוֹתָהּ לָצֵאת. הִיא רוֹצָה לָצֵאת, וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה - כּוֹפִין אוֹתָהּ שֶׁלֹּא לָצֵאת׳.

׳נוֹתֵן לָהּ מִמְּעוֹת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל׳ - הָדָא אָמְרָה: שֶׁמַּטְבֵּעַ אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל יָפֶה מִכָּל הָאֲרָצוֹת. הָדָא מְסַיְּעָא לְמַאן דַּאֲמַר: כְּתֻבַּת אִשָּׁה מִדִּבְרֵי תוֹרָה, וּדְלָא כְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּתָנֵי: ׳כְּתֻבַּת אִשָּׁה מִדִּבְרֵי תוֹרָה, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין כְּתֻבַּת אִשָּׁה אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים׳.

הַדְרָן עֲלָךְ פֶּרֶק שְׁנֵי דַּיְנֵי גְּזֵלוֹת

וּסְלִיקָא לַהּ מַסֶּכְתָּא דִּכְתֻבּוֹת

הַדְרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת כְּתֻבּוֹת וְהַדְרָךְ עֲלָן, דַּעְתָּן עֲלָךְ מַסֶּכֶת כְּתֻבּוֹת וְדַעְתָּךְ עֲלָן, לָא נִתְנַשֵּׁי מִנָּךְ מַסֶּכֶת כְּתֻבּוֹת וְלָא תִתְנַשֵּׁי מִנָּן, לָא בְעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְעָלְמָא דְאָתֵי׃

יאמר כן שלש פעמים ואחר כך יאמר זה׃

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תוֹרָתְךָ אָמָנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַּר פַּפָּא, רָמֵי בַּר פַּפָּא, נַחְמָן בַּר פַּפָּא, אֲחַאי בַּר פַּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פַּפָּא, רַפְרָם בַּר פַּפָּא, רָכִישׁ בַּר פַּפָּא, סוּרְחַב בַּר פַּפָּא, אַדָּא בַּר פַּפָּא, דָּרוּ בַּר פַּפָּא׃

הַעֲרֶב- נָא, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לִשְׁמָהּ. מֵאֵיבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי׃ יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ׃ לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי׃ בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃ אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשַּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדִבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שָׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר׃ וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ׃

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לִסַּיֵּם מַסֶּכֶת כְּתֻבּוֹת, כֵּן תַּעֲזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה, וּזְכוּת כָּל הַתַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם, וְיִתְקַיֵּם בִּי׃ בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃ כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃ אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

פֶּרֶק רִאשׁוֹן

[א.]

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: הַמְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מְקַנֵּא עַל פִּי שְׁנַיִם, וּמַשְׁקֶה עַל פִּי עֵד אֶחָד, אוֹ עַל פִּי עַצְמוֹ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מְקַנֵּא עַל פִּי שְׁנַיִם, וּמַשְׁקֶה עַל פִּי שְׁנַיִם.

גְּמָרָא: כְּתִיב (בְּמִדְבַּר ה, יד): "וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ" וְגוֹ' - שֶׁלֹּא יְקַנֵּא לָהּ לֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק, וְלֹא מִתּוֹךְ שִׂיחָה, וְלֹא מִתּוֹךְ קַלּוּת רֹאשׁ, וְלֹא מִתּוֹךְ מְתוּן[1], אֶלָּא מִתּוֹךְ דָּבָר שֶׁל אֵימָה. עָבַר וְקִנֵּא לָהּ בְּאֶחָד מִכָּל הַדְּבָרִים הַלָּלוּ. מָה אִתְאֲמַרַת לְמִצְוָה? לְעִכּוּב? אִין תֵּימַר לְמִצְוָה - קִנּוּיוֹ קִנּוּי, אִן תֵּימַר לְעִכּוּב - אֵין קִנּוּיוֹ קִנּוּי. אָתְיָא כְּהָדָא: כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "חֻקָּה", "תּוֹרָה" - מְעַכֵּב.

הַקִּנּוּי - רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי לֵיעֶזֶר: חוֹבָה. רַבִּי יוֹשֻׁעַ אָמַר: רְשׁוּת. אָמַר רַבִּי לְעָזָר בֶּן רַבִּי יוֹסֵה קֳמֵי רַבִּי יַסָּא: אָתְיָא דְרַבִּי לֵיעֶזֶר כְּבֵית שַׁמַּאי, וּדְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּבֵית הִלֵּל. דְּרַבִּי לֵיעֶזֶר כְּבֵית שַׁמַּאי - דְּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יִגְרֹשׁ אָדָם אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא אִם כֵּן מָצָא בָהּ עֶרְוָה. מָצָא בָהּ דְּבָרִים כְּאוּרִין - לְגָרְשָׁהּ אֵינוֹ יָכוֹל שֶׁלֹּא מָצָא בָהּ עֶרְוָה, לְקַיְמָהּ אֵינוֹ יָכוֹל שֶׁמָּצָא בָהּ דְּבָרִים כְּאוּרִין, לְפִם כֵּן הוּא אוֹמֵר: חוֹבָה.

וְהָא תָּנֵי מְשׁוּם בֵּית שַׁמַּאי: אֵין לִי אֶלָּא הַיּוֹצְאָה מִשּׁוּם עֶרְוָה. מִנַּיִן הַיּוֹצְאָה וְרֹאשָׁהּ פָּרוּעַ וּצְדָדֶיהָ מְפוֹרְמִין וּזְרוֹעוֹתֶיהָ חֲלוּצוֹת? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים כד, א): "כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר". אָמַר רַבִּי מָנָא: קַיְמָתִיהָ בְּעֵדִים, וְכָאן שֶׁלֹּא בְעֵדִים. וּדְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּבֵית הִלֵּל, דְּבֵית הִלֵּל אָמְרֵי: אֲפִלּוּ הִקְדִּיחָה תַּבְשִׁילוֹ. לְפִם כֵּן הוּא אוֹמֵר רְשׁוּת, רָצָה לְקַנּאוֹת - יְקַנֵּא, רָצָה לְגָרֵשׁ - יְגָרֵשׁ.

וּמַה טַעֲמָא דְרַבִּי לֵיעֶזֶר? "כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר". "עֶרְוָה" - זוֹ סְתִירָה, "דָּבָר" - זֶה קִנּוּי. "דָּבָר", "דָּבָר": מָה "דָּבָר" הָאָמוּר לְהַלָּן עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים, אַף "דָּבָר" הָאָמוּר כָּאן עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים, וּמַשְׁקֶה עַל פִּי עֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי עַצְמוֹ. "וּמָעֲלָה בוֹ" (בְּמִדְבַּר ה, יב) - בַּתְּנָאִים שֶׁהִתְנָה עִמָּהּ עַל פִּי אֲחֵרִים.

תָּנֵי: רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי לֵיעֶזֶר: מְקַנֵּא עַל פִּי עֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי עַצְמוֹ, וּמַשְׁקֶה עַל פִּי שְׁנַיִם. נֶאֱמַר כָּאן: "כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר", וְאֵין מְצִיאָה בְּכָל מָקוֹם אֶלָּא בְּעֵדִים. מַה מְקַיְּמִים רַבִּי לֵיעֶזֶר "דָּבָר"? דָּבָר שֶׁהוּא מַרְגִּיל לָבֹא לִידֵי עֶרְוָה.

עַד אֶחָד מַהוּ שֶׁיַּשְׁקֶה? מָה אִם פִּיו שֶׁאֵינוֹ זוֹקְקוֹ

[א:]

לִשְׁבוּעַת מָמוֹן הֲרֵי הוּא מַשְׁקֶה. עַד אֶחָד שֶׁהוּא זוֹקְקוֹ לִשְׁבוּעַת מָמוֹן לֹא כָל שֶׁכֵּן?!

קָרוֹב מַהוּ שֶׁיַּשְׁקֶה? מִי קָרוֹב מִבַּעְלָהּ! עֵד מִפִּי עֵד מַהוּ שֶׁיַּשְׁקֶה? מַה בֵּינוֹ לְבֵין הַקָּרוֹב? קָרוֹב, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר עַכְשָׁו - כָּשֵׁר הוּא לְאַחַר זְמַן; עֵד מִפִּי עֵד, אֵינוֹ כָּשֵׁר לֹא עַכְשָׁו וְלֹא לְאַחַר זְמַן.

מַה טַעֲמָא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ? "כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר": "דָּבָר" זֶה הַקִּנּוּי, "כִּי מָצָא" - אֵין מְצִיאָה אֶלָּא בְעֵדִים. וּמְקַנֵּא עַל פִּי עֵד אֶחָד אוֹ עַל פִּי עַצְמוֹ וּמָעֲלָה בוֹ בְּקִנּוּי. מַה מְקַיְּמִים רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ "עֶרְוָה"? עֶרְוָה שֶׁהִיא בָאָה מִכֹּחַ דָּבָר. הֵשִׁיבוּ עַל דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵה בֶּן יוּדָה: אִם כֵּן אֵין לַדָּבָר סוֹף, הַכֹּל מִמֶּנּוּ לְקַנּאוֹת לָהּ

[1] כַּעַס וּמְרִיבָה

בֵּינוֹ לְבֵינָהּ וּלְהָבִיא עֵדִים שֶׁנִּסְתְּרָה וּלְפָסְלָהּ מִכְּתֻבָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַה טִיבָהּ לְהִסָּתֵר? אֶלָּא אָתְיָא דִי לָא עַל דְּמַתְנִיתִין, הַכֹּל מְמֻנּוּ לְקַנּוֹת לָהּ מִפִּיו וְלוֹמַר שֶׁנִּסְתְּרָה וּלְפָסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ. אָמַר רַבִּי מָנָא: אַפִּלּוּ כְּהָדֵן תַּנָּיָא אָתְיָא, הִיא כְּמַן דְּמַר מְקַנֵּא לָהּ מֵאֲבִיהָ וּמִבְּנָהּ. הַכֹּל מְמֻנּוּ לְקַנּוֹת לָהּ מֵאֲבִיהָ וּמִבְּנָהּ, וּלְהָבִיא עֵדִים שֶׁנִּסְתְּרָה וּלְפָסְלָהּ מִכְּתֻבָּתָהּ. אֵן תֵּימָא מַה טִיבָהּ לְהִסָּתֵר - הַתּוֹרָה הִתִּירָה לְהִסָּתֵר. דְּמַר רַבִּי יוֹחָנָן מְשׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי: כְּתִיב (דְּבָרִים יג, ז): "כִּי יְסִיתְךָ אָחִיךָ בֶּן אִמֶּךָ" וְגוֹ', בְּתְךָ בַּסֵּתֶר, אִמְךָ בַּסֵּתֶר - מִתְיַחֵד אָדָם עִם אִמּוֹ וְדָר עִמָּהּ, עִם בִּתּוֹ וְדָר עִמָּהּ. עִם אֲחוֹתוֹ וְאֵינוֹ דָר עִמָּהּ.

עַד קְנוּי שֶׁנִּמְצְאוּ זוֹמְמִין לוֹקִין. עַד סְתִירָה שֶׁנִּמְצְאוּ זוֹמְמִין אַתָּה אָמַרְתָּ לוֹקִין.

[ב.]

מַהוּ שֶׁיִּשַׁלְמוּ? לֹא מִכֹּחָן הִיא מַפְסֶדֶת כְּתֻבָּתָהּ, אוֹ יֵיבָה כַּיי דְּמַר רַבִּי בָּא רַבִּי יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: אֵין לְמֵדִין דָּבָר מִדָּבָר בְּעֵדִים זוֹמְמִין, וְהָכָא כֵּן.

נִסְתְּרָה בְּעֵד אֶחָד בְּשַׁחֲרִית וּבְעֵד אֶחָד בֵּין הָעַרְבַּיִם. יֵיבָה כְּהָדָא: ׳נִתְיַחֲדָה עִמּוֹ בִּפְנֵי שְׁנַיִם - צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי. בְּאֶחָד - אֵינָהּ צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט שֵׁנִי. בְּאֶחָד בְּשַׁחֲרִית וְאֶחָד בֵּין הָעַרְבַּיִם - זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה, וְשָׁאַל רַבִּי לְעָזָר בֶּן תְּדַאי אֶת הַחֲכָמִים וְאָמְרוּ: אֵין זֶה יִחוּד׳.

קִנֵּא לָהּ בְּעֵד אֶחָד בְּשַׁחֲרִית וּבְעֵד אֶחָד בֵּין הָעַרְבַּיִם, מֵאַחַר שֶׁהוּא אִישׁ וְהִיא אִשָּׁה אֵין קִנּוּיוֹ קִנּוּי? יֵיבָא כְּהָדָא: אֵין מְקַבְּלִין מִן הָעֵדִים אֶלָּא אִם כֵּן רָאוּ שְׁנֵיהֶן כְּאַחַת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: וַאֲפִלּוּ בָּאוּ זֶה אַחַר זֶה. רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק בְּשֵׁם רַב: מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה בְּעֵדֵי הַבְּכוֹרָה וּבְעֵדֵי הַחֲזָקָה. רָבָא בְּשֵׁם רַבִּי יִרְמְיָה: אַף בְּעֵדֵי סִימָנִין כֵּן.

מַה דָּא פְּשִׁיטָא שֶׁזֶּה אָמַר רָאִיתִי שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת בְּגַבּוֹ, וְזֶה אוֹמֵר: רָאִיתִי שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת בְּגַפּוֹ. זֶה אוֹמֵר: רָאִיתִי שַׂעֲרָה אַחַת בְּגַבָּהּ, וְזֶה אוֹמֵר: רָאִיתִי שַׂעֲרָה אֶחָד בִּכְרֵסָהּ - לָאו כְּלוּם, כָּל שֶׁכֵּן גַּבּוֹ וְגַפּוֹ.

[ב:]

שְׁנַיִם אוֹמְרִים: ׳רָאִינוּ שַׂעֲרָה אֶחָד בְּגַבּוֹ׳, וּשְׁנַיִם אוֹמְרִים: ׳רָאִינוּ שַׂעֲרָה אַחַת בִּכְרֵסוֹ׳. רַבִּי יוֹסֵה בֵּי רַבִּי בּוּן וְרַבִּי הוֹשַׁעְיָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי שַׁמַּי: חַד אָמַר פְּסוּל, וְחַד אָמַר כָּשֵׁר. מַאן דְּמַר פְּסוּל: כְּמֵעִיד עַל חֲצִי סִימָן. וּמַאן דְּמַר כָּשֵׁר: אֲנִי אוֹמֵר שֶׁמָּא נָשְׁרוּ.

אֶחָד אוֹמֵר: שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת בְּגַבּוֹ, וְאֶחָד אוֹמֵר: שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת בִּכְרֵסוֹ. רַבִּי חַגַּי אוֹמֵר: דִּבְרֵי הַכֹּל פְּסוּל, רַבִּי בָּא אָמַר: דִּבְרֵי הַכֹּל כָּשֵׁר. רַבִּי יוּדָן אָמַר: בְּמַחֲלֹקֶת. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: בְּמַחֲלֹקֶת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חַגַּי: וְהָא רַבִּי יוּדָן סָבַר כְּוָתֵי! אֲמַר לֵיהּ: עַל רַבֵּיהּ אֲנָה פְּלִיג, לֹא כָּל שֶׁכֵּן עִילָּוֵיהּ?!

אָמַר רַבִּי מָנָא: יָאוּת אָמַר רַבִּי חַגַּי, אִלּוּ שְׁטָר שֶׁהוּא מְחֻתָּם בְּאַרְבָּעָה עֵדִים, וְקָרָא עִילָּוֵיהּ עַרְעָר, זֶה מֵעִיד עַל שְׁנַיִם וְזֶה מֵעִיד עַל שְׁנַיִם, שֶׁמָּא כְּלוּם הוּא. וְאֵין כָּל חֲתִימָה וַחֲתִימָה צְרִיכָה שְׁנֵי עֵדִים?! וְכָה כָּל סִימָן וְסִימָן צָרִיךְ שְׁנֵי עֵדִים.

רַבִּי חֲנַנְיָה יָלִיף לַהּ מִשְּׁנֵי חֲזָקָה: אִלּוּ אֶחָד מֵעִיד שֶׁאָכְלָה שָׁנָה רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית. וְאֶחָד מֵעִיד שֶׁאָכְלָה רְבִיעִית

חֲמִישִׁית וְשִׁשִּׁית שֶׁמָּא כְּלוּם הוּא, וְאֵין כָּל חֲזָקָה וַחֲזָקָה צְרִיכָה שְׁנֵי עֵדִים? וְכָה כָּל סִימָן וְסִימָן צָרִיךְ שְׁנֵי עֵדִים.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: כֵּיצַד הוּא מְקַנֵּא לָהּ? אָמַר לָהּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם: אַל תְּדַבְּרִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי, וְדִבְּרָה עִמּוֹ - עֲדַיִן מֻתֶּרֶת לְבֵיתָהּ וּמֻתֶּרֶת לוֹכַל בַּתְּרוּמָה. נִכְנְסָה עִמּוֹ לְבֵית הַסֵּתֶר

[ג.]

וְשָׁהֲתָה כְּדֵי טְמִאָה - אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ וַאֲסוּרָה לוֹכַל בַּתְּרוּמָה. וְאִם מֵת - חוֹלֶצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת.

גְּמָרָא: סוֹף דָּבָר עַד שֶׁתְּדַבֵּר עִמּוֹ, הָא אִם נִסְתְּרָה עִמּוֹ וְלֹא דִבְּרָה אֵין סְתִירָתָהּ כְּלוּם? דִּבְּרָה אֲתָא מֵימוֹר לָךְ אֲפִלּוּ דִבְּרָה עִמּוֹ וְלֹא נִסְתְּרָה, עֲדַיִן הִיא מֻתֶּרֶת לְבֵיתָהּ וּמֻתֶּרֶת לוֹכַל בַּתְּרוּמָה. לָשׁוֹן נָקִי הוּא מַתְנִיתָא, אַל תִּתְיַיחֲדִי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי.

מַהוּ שֶׁיְּקַנֵּא לָהּ מִשְּׁנֵי בְּנֵי אָדָם כְּאַחַת? רַבִּי יוּדָן אָמַר: בְּמַחֲלֹקֶת, מַן דְּמַר מְקַנֵּא לָהּ מֵאֲבִיהָ וּמִבְּנָהּ - מְקַנֵּא לָהּ מִשְּׁנֵי בְּנֵי אָדָם כְּאַחַת. רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: מְקַנֵּא לָהּ מִמֵּאָה בְּנֵי אָדָם? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוּן: אֲמַר לָהּ: ׳אַל תִּכָּנְסִי לְבֵית־הַכִּנֶּסֶת׳ - נִכְנֶסֶת.

׳עִמּוֹ׳ - אָמַר רַבִּי מָנָא: לֹא אָמַר אֶלָּא עִמּוֹ, הָא זֶה אַחַר זֶה לֹא. רַבִּי אָבִין אָמַר: אֲפִלּוּ זֶה אַחַר זֶה, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר. לְפַלְטִיָא - בַּלַּיְלָה, לְחַרְבָּה - בַּיּוֹם, לִמְבוֹאוֹת אֲפֵלוֹת - בַּיּוֹם.

שָׁאֲלוּ אֶת בֶּן זוֹמָא: מִפְּנֵי מָה סְפֵק רְשׁוּת הַיָּחִיד טְמֵא? אָמַר לוֹן: סוֹטָה מַהִיא? אָמְרוּ לֵהּ: סָפֵק. אָמַר לוֹן: מְצִינוּ שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ, וּמִכָּאן אַתָּה דָּן לְשֶׁרֶץ, מַה כָּאן רְשׁוּת הַיָּחִיד אַף לְהַלָּן רְשׁוּת הַיָּחִיד, וּמָה כָּאן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִשְׁאֹל אַף לְהַלָּן דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִשְׁאֹל. מִכָּאן אָמְרוּ: דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִשְׁאֹל, בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד - סְפֵקוֹ טָמֵא, בִּרְשׁוּת הָרַבִּים - סְפֵקוֹ טָהוֹר. מִלֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין פְּלִיגִין, דְּמַר רַבִּי זְעֵירָא רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: קְטַנָּה שֶׁזִּנְּתָה אֵין לָהּ רָצוֹן לְהֵאָסֵר עַל בַּעְלָהּ.

[ג:]

וְהָא תָּנִינַן: ׳כָּל שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת לִשְׁאֹל סְפֵקוֹ טָהוֹר׳, הָא אִם יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לִשְׁאֹל סְפֵקוֹ טָמֵא. בְּרַם הָכָא אַף־עַל־פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת לִשְׁאֹל סְפֵקוֹ טָהוֹר.

מִפְּנֵי מָה סְפֵק רְשׁוּת הָרַבִּים טָהוֹר? אָמַר לוֹן: מְצִינוּ שֶׁהַצִּבּוּר עוֹשִׂין פִּסְחֵיהֶן בְּטֻמְאָה בְּשָׁעָה שֶׁרֻּבָּן טְמֵאִין. מַה טֻמְאָה יְדוּעָה הָתְרָה לַצִּבּוּר, קַל וָחֹמֶר סְפֵק טֻמְאָה. תַּמָּן תָּנִינַן: כָּל הָעֲרָיוֹת עָשָׂה בָּהּ אֶת הַמְּעָרֶה כְּגוֹמֵר וְחַיָּב עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה. הֶחְמִיר בְּשִׁפְחָה שֶׁעָשָׂה בָּהּ אֶת הַמְּזִיד כְּשׁוֹגֵג. רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל בְּשֵׁם רַב: שִׁכְבַת זֶרַע עַד שֶׁיִּפְלֹט. הָכָא כְּתִיב ״שִׁכְבַת זֶרַע״ וְהָכָא כְּתִיב ״שִׁכְבַת זֶרַע״, הָכָא אַתְּ אָמַר שִׁכְבַת זֶרַע עַד שֶׁיִּפְלֹט, וְהָכָא אַתְּ אָמַר כֵּן? אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: שָׁנְיָה הִיא דִּכְתִיב: ״וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמְאָה״ כֵּיוָן שֶׁנִּסְתְּרָה הַתּוֹרָה קָרָאָהּ טְמֵאָה, בְּרַם הָכָא שִׁכְבַת זֶרַע עַד שֶׁיִּפְלֹט. לַיְדָא מִלָּה כְּתִיב שִׁכְבַת זֶרַע? לְשַׁעוּרִין. כְּהָדָא דְתָנֵי: ״וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמְאָה״ - כַּמָּה הִיא סְתִירָה? כְּדֵי טְמִאָה. כַּמָּה הִיא כְּדֵי טְמִאָה? כְּדֵי בִיאָה. וְכַמָּה הִיא בִיאָה? כְּדֵי הַעֲרָיָה. כַּמָּה הִיא הַעֲרָיָה? רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר:

[ד.]

כְּדֵי חֲזִירַת דֶּקֶל. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: כְּדֵי לִשְׁתּוֹתוֹ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כְּדֵי גְּלְגֵּל בֵּיצָה. רַבִּי יוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר: כְּדֵי לְגִימַת שָׁלֹשׁ בֵּיצִים מְגֻלְגָּלוֹת זוֹ אַחַר זוֹ. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פִּינְחָס אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיְּקַשֵּׁר גֵּירְדֵּי אֶת הַנִּימָה[2]. מִנְיָמִין אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁתּוֹשִׁיט יָדָהּ וְתִטֹּל כְּכָר לֶחֶם מִן הַסַּל, אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין רְאָיָה לַדָּבָר, זֶכֶר לַדָּבָר יֵשׁ (משלי ו, כו): "כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לֶחֶם" וְגוֹ'. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: כָּל אִלֵּין שְׁעוּרַיָּא לְאַחַר הַתְּרַת הַסִּינָר.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּעַצְמוֹ שִׁעֵר. וּבֶן עַזַּאי נָשָׂא אִשָּׁה מִיָּמָיו? אֵית דְּבָעֵי מֵימַר: נִתְחַמֵּם. וְאֵית דְּבָעֵי מֵימַר: בָּעַל וּפֵרַשׁ. אֵית דְּבָעֵי מֵימַר (תְּהִלִּים כה, יד): "סוֹד יְיָ לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם". תָּנֵי: רַבִּי אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ טֻמְאוֹת אֲמוּרוֹת בַּפָּרָשָׁה, אַחַת לַבַּעַל וְאַחַת לַבּוֹעֵל וְאַחַת לַתְּרוּמָה. לַתְּרוּמָה – מָצִינוּ אִשָּׁה שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ וּמֻתֶּרֶת בַּתְּרוּמָה? לָמָּה לֹא, אֶלָּא בַּת כֹּהֵן שֶׁנִּשֵּׂאת לְיִשְׂרְאֵל וְנֶאֱנְסָה שֶׁמָּא אֵינָהּ מֻתֶּרֶת לְבֵיתָהּ וַאֲסוּרָה לֶאֱכֹל בַּתְּרוּמָה?! לֹא מָצִינוּ אִשָּׁה שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְבֵיתָהּ וּמֻתֶּרֶת לוֹכַל בַּתְּרוּמָה. אָמַר רַבִּי אָבִין: אִתְאֲמְרַת אַחַת לַבַּעַל וְאַחַת לַבּוֹעֵל וְאַחַת לַיָּבָם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוּן: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: 'וְאִם מֵת חוֹלָצֶת וְלֹא מִתְיַבֶּמֶת'.

תָּנָא רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִדֵּי קָמֵי רַבִּי יוֹנָתָן (בְּמִדְבַּר ה, כ): "וְאַתְּ כִּי שָׂטִית תַּחַת אִישֵׁךְ" – פֵּרֵט לָאֶנְסִין. מָה אַתְּ שְׁמַע מִנָּהּ? אָמַר לֵהּ: מַה תַּחַת אִישֵׁךְ לְרָצוֹן – אַף כָּאן לְרָצוֹן.

סוֹטָה, כְּשֵׁם שֶׁהִיא אֲסוּרָה לַבַּעַל כָּךְ אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל. כְּשֵׁם שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְאָחִיו שֶׁל בַּעַל כָּךְ הִיא אֲסוּרָה לְאָחִיו שֶׁל בּוֹעֵל. יָכוֹל כְּשֵׁם שֶׁצָּרַת סוֹטָה אֲסוּרָה לְאָחִיו שֶׁל בַּעַל כָּךְ אֲסוּרָה לְאָחִיו שֶׁל בּוֹעֵל? נִשְׁמְעִנָּהּ מִן הָדָא: הָאִשָּׁה שֶׁהָלַךְ בַּעְלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם וּבָאוּ וְאָמְרוּ לָהּ מֵת בַּעְלִיךְ, הָוְיָא לָהּ יָבָם כָּאן וְיִבְמָהּ וּמֵת, וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ – אָסוּר בָּהּ, וּמֻתָּר בְּצָרָתָהּ. אָסוּר בָּהּ, וּמֻתָּר בְּאֵשֶׁת אָחִיו. וְאֵשֶׁת אָחִיו לֹא כְּצָרַת סוֹטָה הִיא? הָדָא אָמְרָה: שֶׁצָּרַת סוֹטָה מֻתֶּרֶת לְאָחִיו שֶׁל בּוֹעֵל.

אָמַר רַבִּי יוּדָן: אָתְיָא כְּרַבָּנִין דְּתַמָּן, דְּאָמַר רַבִּי הִלָּא תְּנֵי תַּמָּן: כָּל הָעֲרָיוֹת אֵינָן צְרִיכוֹת גֵּט חוּץ מֵאֵשֶׁת אִישׁ בִּלְבַד. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר:

[ד:]

אַף אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ וְאֵשֶׁת אָחִיו. בְּרַם רַבָּנִין דְּהָכָא רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הַכֹּל מוֹדִין בְּאֵשֶׁת אָחִיו שֶׁהִיא צְרִיכָה הֵימֶנּוּ גֵּט, מִשּׁוּם הִלְכוֹת אֵשֶׁת אִישׁ קָנָה בָּהּ, עֶרְוָה הִיא וְעֶרְוָה פּוֹטֶרֶת צָרָתָהּ.

אָמַר רַבִּי חִינְנָא: אַפְלוּ כְּרַבָּנִין דְּהָכָא אָתְיָא הִיא, בָּהּ קָנְסוּ, לֹא קָנְסוּ בְּיוֹרְשֶׁיהָ. אָמַר רַבִּי חַנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרַבִּי הִלֵּל: אֵין כְּרַבָּנִין דְּתַמָּן יְהֵא מֻתָּר בָּהּ. רַבִּי זְעֵירָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: צָרַת סוֹטָה אֲסוּרָה, וְצָרַת גְּרוּשָׁה מֻתֶּרֶת לְבֵיתָהּ. רַבִּי יַעֲקֹב בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הַצָּרוֹת מֻתָּרוֹת חוּץ מִצָּרַת סוֹטָה. שְׁמוּאֵל אָמַר: גְּרוּשָׁה עַצְמָהּ מֻתֶּרֶת לְבֵיתָהּ. מַהוּ פְלִיג? בְּגִין דַּהֲוֹון עֲסִיקִין בְּצָרוֹת לֹא אַדְכְּרוּן גְּרוּשׁוֹת.

צָרַת סוֹטָה לָמָּה הִיא אֲסוּרָה? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֵרֵיחַ עֶרְוָה נָגְעוּ בָּהּ. רַב אָמַר: מִפְּנֵי שֶׁכְּתוּב בָּהּ טֻמְאָה כָּעֲרָיוֹת.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: אֵלּוּ אֲסוּרוֹת לוֹכַל בַּתְּרוּמָה: הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ, וְשָׁבְאוּ לָהּ

---

[2] שֶׁיְּקַשֵּׁר אוֹרֵג אֶת הַחוּט

עֲדִים שֶׁהִיא טְמֵאָה. וְהָאוֹמֶרֶת אֵינִי שׁוֹתָה, וְשֶׁבַּעְלָהּ אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַשְׁקוֹתָהּ, וְשֶׁבַּעְלָהּ בָּא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה לָהּ? מוֹלִיכָהּ בְּבֵית דִּין שֶׁבְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם וּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמָּא יָבֹא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּעְלָהּ נֶאֱמָן עָלֶיהָ.

גְּמָרָא: מַתְנִיתִין לֹא כְמִשְׁנָה הָרִאשׁוֹנָה, דְּתָנֵינַן תַּמָּן: ׳בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְנוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה: הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ, שָׁמַיִם בֵּינִי לְבֵינֶךָ,

[ה.]

וּנְטוּלָה אֲנִי מִן הַיְּהוּדִים׳. אָמַר רַבִּי אָבִין: וַאֲפִלּוּ תֹּאמַר כְּמִשְׁנָה הָאַחֲרוֹנָה, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ רַגְלַיִם לַדָּבָר. תָּנֵי (בְּמִדְבַּר ה, כ): ״מִבַּלְעֲדֵי אִישֵׁךְ״ – פְּרָט לְשֶׁקָּדְמָה שִׁכְבַת זֶרַע אַחֶרֶת לְאִישֵׁךְ. אָמַר רַבִּי אֵילָא: כָּעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר כח, כג): ״מִלְבַד עֹלַת הַבֹּקֶר״.

וְהָא תָּנֵינַן: כְּשֵׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, כָּךְ הֵן בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. כְּשֵׁם שֶׁהִיא אֲסוּרָה לַבַּעַל, כָּךְ הִיא אֲסוּרָה לַבּוֹעֵל. וּכְשֵׁם שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְאָחִיו שֶׁל בַּעַל, כָּךְ הִיא אֲסוּרָה לְאָחִיו שֶׁל בּוֹעֵל. כְּשֵׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת אֶת בַּעְלָהּ לְאַחַר הַבּוֹעֵל, כָּךְ הֵן בּוֹדְקִין אוֹתוֹ. רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם רַבִּי הִלָּא: כָּאן בְּיוֹדֵעַ כָּאן בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ.

רַבִּי חִיָּה בַּר יוֹסֵף שְׁלַח בָּתַר אִתְּתֵיהּ, אָמַר יִסְקוֹן עִמָּהּ תְּלָת תַּלְמִידִין, שֶׁאִם יִפְנֶה אֶחָד מֵהֶן לְצָרְכּוֹ תִּתְיַחֵד עִם שְׁנַיִם. וְהָא תָּנֵינַן: ׳וּמוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמָּא יָבֹא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ׳! אָמַר רַבִּי אָבִין: וּבַעְלָהּ הֲרֵי שְׁלֹשָׁה. אַף הוּא שָׂכַר לָהּ בַּיִת וְהָיָה מַעֲלֶה לָהּ מְזוֹנוֹת, וְלֹא הָיָה מִתְיַחֵד עִמָּהּ אֶלָּא בִּפְנֵי בָנֶיהָ. וְקָרָא עַל עִצְמוֹ הַפָּסוּק הַזֶּה (יִרְמְיָה מה, ג): ״יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי וּמְנוּחָה לֹא מָצָאתִי״.

תָּנֵי: רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: בַּעְלָהּ נֶאֱמָן עָלֶיהָ מִקַּל וָחֹמֶר, וּמָה אִם הַנִּדָּה שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ כָּרֵת הֲרֵי הוּא נֶאֱמָן עָלֶיהָ, זוֹ שֶׁאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ כָּרֵת אֵינוֹ דִין שֶׁיְּהֵא נֶאֱמָן עָלֶיהָ?! אָמְרוּ לוֹ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּנִדָּה שֶׁיֵּשׁ לָהּ הֶתֵּר לְאַחַר אִסּוּרָהּ, תֹּאמַר בְּזוֹ שֶׁאֵין לָהּ הֶתֵּר לְאַחַר אִסּוּרָהּ, וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי ט, יז): ״מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ״ וְגוֹ׳. אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוּדָה: גְּזֵרַת הַכָּתוּב הִיא (בְּמִדְבַּר ה, טו): ״וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן״ וְגוֹ׳! אָמְרוּ לוֹ: וּבִלְבַד בְּעֵדִים.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: הָיוּ מַעֲלִין אוֹתָהּ לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, וּמְאַיְמִין עָלֶיהָ כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּאַיְמִין עַל עֵדֵי נְפָשׁוֹת. וְאוֹמֵר לָהּ: בִּתִּי! הַרְבֵּה יַיִן עוֹשֶׂה, הַרְבֵּה שְׂחוֹק עוֹשֶׂה, הַרְבֵּה יַלְדוּת עוֹשֶׂה, הַרְבֵּה שְׁכֵנִים הָרָעִים עוֹשִׂין, אַל תַּעֲשִׂי לְשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּמָּחֶה עַל הַמַּיִם. וְאוֹמֵר לְפָנֶיהָ דְּבָרִים שֶׁאֵינָהּ כְּדַי לִשְׁמָעָן, הֵיא וְכָל מִשְׁפַּחַת בֵּית אָבִיהָ.

גְּמָרָא: ׳הָיוּ מַעֲלִין אוֹתָהּ לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם׳ וְכוּ׳ – כְּשֵׁם שֶׁמְּאַיְמִין עָלֶיהָ שֶׁתַּחְזֹר בָּהּ כָּךְ מְאַיְמִין עָלֶיהָ שֶׁלֹּא תַחְזֹר בָּהּ, וְאוֹמֵר לָהּ: בִּתִּי! אִם טְהוֹרָה אַתְּ, דִּבְרִיא לָךְ שֶׁאַתְּ טְהוֹרָה – עִמְדִי עַל בּוּרְיֵיךְ, שֶׁאֵין הַמַּיִם הָאֵלּוּ דּוֹמִין אֶלָּא לְסַם יָבֵשׁ שֶׁהוּא נָתוּן עַל גַּבֵּי בָּשָׂר חַי וְאֵינוֹ מַזִּיקוֹ, מָצָא שָׁם מַכָּה – הִתְחִיל מְחַלְחֵל וְיוֹרֵד.

רַבִּי זְבַדְיָה חַתְנֵיהּ דְּרַבִּי לֵוִי הֲוָה מִשְׁתָּעֵי הָדֵין עוֹבָדָא: רַבִּי מֵאִיר הֲוָה יָלִיף דָּרִישׁ בִּכְנִישְׁתָּא דְּחַמְתָּא כָּל לֵילֵי שַׁבָּא, וַהֲוָת תַּמָּה חָדָא אִתְתָא יְלִיפָה שְׁמָעָה קָלֵיהּ. חַד זְמַן עָנֵי דָּרִישׁ[3] אַזְלַת בְּעֵית מֵיעוֹל לְבֵיתָהּ וְאַשְׁכְּחַת

[3] הֶאֱרִיךְ בִּדְרָשָׁה

בּוּצִינָא מִיטְפֵי[4], אֲמַר לָהּ בַּעְלָהּ: הָן חֲוַיְתָהּ? אָמְרָה לֵיהּ: מִישְׁמְעָא קָלֵיהּ דְּדָרוֹשָׁא. אָמַר לָהּ:

[ה:]

׳מִכָּן וְכָן דְּלֵית הָהִיא אִתְתָּא עָלְלָה לְהָכָא לְבֵיתָהּ, עַד זְמַן דְּהִיא אָזְלָה וְרָקְקָה גּוֹ אַפּוֹי דְּדָרוֹשָׁא׳! צָפָה רַבִּי מֵאִיר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וַעֲבַד גַּרְמֵיהּ חָשֵׁשׁ בְּעַיְנֵיהּ. אָמַר: כָּל אִתְתָּא דְּיָדְעָה מִלְחוּשׁ לְעַיְנָהּ - תֵּיתֵי תִּלְחוּשִׁי. אָמְרִין לָהּ מְגֵירְתָא[5]: הָא עַנְיָתִיךְ תֵּיעָלִין לְבֵיתִיךְ, עָבְדִי גַּרְמִיךְ לָחֲשָׁה לֵהּ, וְאַתְּ רָקְקָה גּוֹ עֵינֵיהּ. אָתַת לְגַבֵּיהּ אֲמַר לַהּ: חֲכָמָה אֶת מִלְחוּשׁ לְעַיְנָא? מֵאֵימְתֵיהּ עֲלֵיהּ אָמְרָה לֵהּ: לֹא. אֲמַר לַהּ: וְרוֹקְקִין בְּגַוֵּיהּ שֶׁבַע זִמְנִין וְהוּא טָב לֵיהּ. מִן דְּרַקַּת אֲמַר לַהּ: אָזְלִין אָמְרִין לְבָעְלִיךְ, חַד זְמַן אָמַרְתְּ לֵהּ וְהֵיא רָקְקָה שִׁבְעָה זִמְנִין. אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: רַבִּי כָּךְ מְבַזֶּין אֶת הַתּוֹרָה? אִלּוּ אֲמַרְתְּ לָן לֹא הֲוִינַן מַיְתֵי לֵהּ וּמַלְקִין לֵהּ סַפְסַלֵּיהּ וּמַרְצַיִין וּמַרְצַיֵיהּ לֵהּ לְאִתְתֵּיהּ. אֲמַר לוֹן: וְלֹא יְהֵא כְּבוֹד מֵאִיר כִּכְבוֹד קוֹנוֹ! וּמָה אִם שֵׁם הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה אָמַר הַכָּתוּב שֶׁיִּמָּחֶה עַל הַמַּיִם בִּשְׁבִיל לְהַטִּיל שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וּכְבוֹד מֵאִיר לֹא כָּל שֶׁכֵּן?!

׳וְאוֹמֵר לְפָנֶיהָ דְּבָרִים שֶׁאֵינָן כְּדַי לְשָׁמְעָן הִיא וְכָל מִשְׁפַּחַת בֵּית אָבִיהָ׳ - כְּגוֹן מַעֲשֶׂה רְאוּבֵן בִּבְלְהָה, מַעֲשֶׂה יְהוּדָה בְּתָמָר. (אִיּוֹב טו, יח): ״אֲשֶׁר חֲכָמִים יַגִּידוּ״ - אֵלּוּ רְאוּבֵן וְיהוּדָה, ״וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם״. וּמָה שָׁכַר נָטְלוּ עַל כָּךְ: ״לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ וְלֹא עָבַר זָר בְּתוֹכָם (שָׁם, יט). כְּשֶׁבָּא מֹשֶׁה לְבָרְכָן (דְּבָרִים לג, ו–ז): ״יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמֹת. וְזֹאת לִיהוּדָה״. רַבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רַב אַחָא: רַבִּי חִיָּה דָּרֵישׁ שָׁלֹשׁ מִקְרָאוֹת לְשֶׁבַח: ״וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם״ (בְּרֵאשִׁית לח, יד) - וְאֶפְשָׁר כֵּן? אֲפִלּוּ זוֹנָה שֶׁבַּזּוֹנוֹת אֵינוֹ עוֹשֶׂה כֵּן! אֶלָּא שֶׁתָּלָת עֵינֶיהָ לַפֶּתַח שֶׁכָּל הָעֵינַיִם מְצַפּוֹת לוֹ. אָמְרָה לְפָנָיו: ׳רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים! אַל אֵצֵא רֵיקָם מִן הַבַּיִת הַזֶּה׳. דָּבָר אַחֵר: ״בְּפֶתַח עֵינַיִם״ - שֶׁפִּתְחָה לוֹ אֶת הָעֵינַיִם, שֶׁאָמְרָה לוֹ: ׳פְּנוּיָה אֲנִי וּטְהוֹרָה אֲנִי׳.

״וְעֵלִי זָקֵן מְאֹד״ וְגוֹ׳ (שְׁמוּאֵל א׳ ב, כב) - יַשְׁכִּיבוּן כְּתִיב, שֶׁהָיוּ הַנָּשִׁים מְבִיאוֹת קְנִיֵּהֶן לִטָּהֵר לְבָתֵּיהֶן, וְהָיוּ מַשְׁהִין אוֹתָן, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַעֲלֶה עֲלֵיהֶן כְּאִלּוּ הֵן שׁוֹכְבִין אוֹתָן. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּמָא: הֲרֵי הִיא דּוּ מְקַנְתֵּר לוֹן (שָׁם, כט): ״לָמָּה תִבְעֲטוּן בְּזִבְחִי וּבְמִנְחָתִי״. אִין תֵּימַר עֲבֵרָה חֲמוּרָה יֵשׁ כָּאן, מַבְרִיחָן מִן הַחֲמוּרָה וּמְקַנְתְּרָן בַּקַּלָּה?!

״וְלֹא הָלְכוּ בָנָיו בִּדְרָכָו וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע״ (שְׁמוּאֵל א׳ ח, ג) - שֶׁהָיוּ נוֹטְלִין מַעֲשֵׂר וְדָנִין. אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה: מְבָרֶכְתָּא[6] הָיְתָה עוֹבֶרֶת, וְהָיוּ מַנִּיחִין צָרְכֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ הוֹלְכִין עוֹסְקִין בִּפְרַקְמַטְיָא.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: אִם אָמְרָה טְמֵאָה אֲנִי - שׁוֹבֶרֶת כְּתֻבָּתָהּ וְיוֹצְאָה. אִם אָמְרָה טְהוֹרָה אֲנִי - מַעֲלִין אוֹתָהּ לְשַׁעֲרֵי מִזְרָח לְשַׁעֲרֵי נִיקָנוֹר,

[ו.]

שֶׁשָּׁם מַשְׁקִין אֶת הַסּוֹטוֹת, וּמְטַהֲרִין אֶת הַיּוֹלְדוֹת, וּמְטַהֲרִין אֶת הַמְּצֹרָעִין. וְכֹהֵן אוֹחֵז בִּבְגָדֶיהָ, אִם נִקְרְעוּ - נִקְרְעוּ, וְאִם נִפְרְמוּ - נִפְרְמוּ, עַד שֶׁהוּא מְגַלֶּה אֶת לִבָּהּ וְסוֹתֵר אֶת שַׂעֲרָהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה לִבָּהּ נָאֶה

---

4 מְצָאָה שֶׁכָּבָה הַנֵּר

5 שְׁכֵנוֹתֶיהָ

6 שֵׁירָה שֶׁמְּבִיאָה סְחוֹרוֹת

לֹא הָיָה מְגַלֵּהוּ, וְאִם הָיָה שַׁעֲרָה נָאָה לֹא הָיָה סוֹתְרוֹ.

גְּמָרָא: כְּתִיב (בְּמִדְבַּר ה, יח): "וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְיָ" - זֶה שַׁעַר נִיקָנוֹר, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "לִפְנֵי יְיָ" זֶה שַׁעַר נִיקָנוֹר.

כְּתִיב (שְׁמוּאֵל א׳ ב, כה): "אִם יֶחֱטָא אִישׁ לְאִישׁ" וְגוֹ'. רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא פְּתַר קְרָיָה בְּבוֹעֵל, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי פְּתַר קְרָיָה בְּאִשָּׁה. רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא פְּתַר קְרָיָה בְּבוֹעֵל: הָהֵין זָן וּמְפַרְנֵס, וְאַתְּ אָתֵי עַל דַּעְתָּךְ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי פְּתַר קְרָיָה בְּאִשָּׁה: הָהֵין זָן וּמְפַרְנֵס, וְאַתְּ תְּלִית עֵינַיִם עַל חוֹרָן.

וּמְבַזִּין עַל הַסָּפֵק? אָמַר רַבִּי שַׁמְלַאי: בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתְּ מוֹצֵא זְנוּת אַתְּ מוֹצֵא אַנְדְּרָלְמוּסְיָה בָּאָה בָּעוֹלָם.

קָרְיָא אָמַר: מַקְרִין וְאַחַר כָּךְ מְבַזִּין, וּמַתְנִיתָא אָמְרָה: מְבַזִּין וְאַחַר כָּךְ מַקְרִין! אָמַר רַבִּי אֵילִי: מִכְּיוָן דִּכְתִיב (בְּמִדְבַּר ה, טז-יח): "וְהֶעֱמִיד", "וְהֶעֱמִדָהּ" - וְכִי יוֹשֶׁבֶת הָיְתָה? אֶלָּא מֵחֲמַת עֲמִידָה הָרִאשׁוֹנָה הָיָה פּוֹרֵעַ אֶת רֹאשָׁהּ.

מְחַלְפָה שִׁיטְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָן. תַּמָּן הוּא אָמַר: 'הָאִישׁ מְכַסִּין אוֹתוֹ מִלְּפָנָיו, וְהָאִשָּׁה מִלְּפָנֶיהָ וּמִלְּאַחֲרֶיהָ', וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵין! תַּמָּן מִכָּל מָקוֹם לְמִיתָה הִיא מִתְקֶנֶת, בְּרַם הָכָא שֶׁמָּא תִּמְצָא טְהוֹרָה וְיִתְגָּרוּ בָהּ פְּרִחֵי כְהֻנָּה. מְחַלְפָה שִׁיטַּתְהוֹן דְּרַבָּנִין. תַּמָּן אִנּוּן אָמְרִין: 'הָאִישׁ נִסְקָל עָרוֹם, וְאֵין הָאִשָּׁה נִסְקֶלֶת עֲרֻמָּה', וְהָכָא אִנּוּן אָמְרִין הָכֵין! תַּמָּן (וַיִּקְרָא יט, יח): "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" - יָבוֹר לוֹ מִיתָה קַלָּה שֶׁבַּקַּלּוֹת. בְּרַם הָכָא (יְחֶזְקֵאל כג, מח): "וְנוֹסְרוּ כָל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כְּזִמָּתְכֶנָה".

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: הָיְתָה מְכֻסָּה בִּלְבָנִים - מְכֻסָּה בְּשְׁחוֹרִים. הָיוּ עָלֶיהָ כְּלֵי זָהָב, קְטָלְיוֹת, נְזָמִים וְטַבָּעוֹת - מַעֲבִירִין מִמֶּנָּה כְּדֵי לְנַוְּלָהּ. וְאַחַר כָּךְ מֵבִיא

[ו:]

חֶבֶל מִצְרִי וְקוֹשְׁרוֹ לְמַעְלָה מִדַּדֶּיהָ, וְכָל הָרוֹצֶה לִרְאוֹת בָּא וְרוֹאֶה, חוּץ מֵעֲבָדֶיהָ וְשִׁפְחוֹתֶיהָ מִפְּנֵי שֶׁלִּבָּהּ גַּס בָּהֶן. וּשְׁאָר כָּל הַנָּשִׁים מֻתָּרוֹת לִרְאוֹתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וְנוֹסְרוּ כָל הַנָּשִׁים וְלֹא תַעֲשֶׂינָה כְּזִמָּתְכֶנָה.

גְּמָרָא: מַתְנִיתָא בְּשֶׁאֵינָן נָאִין לָהּ, אֲבָל אִם הָיוּ נָאִין לָהּ - לָא בְּדָא.

'מֵבִיא חֶבֶל מִצְרִי' - וְלָמָּה חֶבֶל מִצְרִי? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: לְפִי שֶׁעָשׂוּת כְּמַעֲשֵׂה מִצְרַיִם. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: חֶבֶל הַמִּצְרִי מְעַכֵּב? כְּפִיפָה מִצְרִית מְעַכֶּבֶת? מִשֶּׁל מִי הֵן בָּאִין? יֵיבַהּ כַּיי דְּאָמַר רַבִּי, דְּרַבִּי אָמַר: אֵמַת הַמַּיִם וְחוֹמַת הָעִיר וּמִגְדְּלוֹתֶיהָ וְכָל צָרְכֵי הָעִיר בָּאִין מִשְּׁיָרֵי הַלִּשְׁכָּה, וְהָכָא כֵּן.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד - בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ, הִיא קִשְּׁטָה אֶת עַצְמָהּ לַעֲבֵרָה - וְהַמָּקוֹם נִוְּלָה. הִיא גִּלְּתָה אֶת עַצְמָהּ - וְהַמָּקוֹם גִּלָּה עָלֶיהָ. הַיָּרֵךְ הִתְחִילָה בַּעֲבֵרָה תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הַבֶּטֶן - לְפִיכָךְ יִלְקֶה הַיָּרֵךְ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ הַבֶּטֶן, וּשְׁאָר כָּל הַגּוּף לֹא פָלֵט.

גְּמָרָא: תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר: בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד - בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ. מַה טַּעֲמָא (יְשַׁעְיָה כז, ח): "בְּסַאסְאָהּ" - בִּסְאָה סְאָה, אֵין לִי אֶלָּא סְאָה, מִנַּיִן לְרִבּוֹת תַּרְקַב וַחֲצִי תַּרְקַב וְקַב וַחֲצִי קַב וְרֹבַע וְתוֹמֶן וַחֲצִי תוֹמֶן וְאוּכְלָא? תַּלְמוּד לוֹמַר (יְשַׁעְיָה ט, ד): "כִּי כָל סְאוֹן סֹאֵן בְּרַעַשׁ" - רְבָּה כָּאן סְאוֹת הַרְבֵּה. אֵין לִי אֶלָּא

דָּבָר שֶׁהוּא שֶׁל מִדָּה, מִנַּיִן לִפְרוּטוֹת קְטַנּוֹת שֶׁהֵן מִצְטָרְפוֹת לְחֶשְׁבּוֹן מֻרְבֶּה? תַּלְמוּד לוֹמַר (קֹהֶלֶת ז, כז): "אַחַת לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן". בְּנֹהַג שֶׁבָּעוֹלָם אָדָם נִכְשָׁל בַּעֲבֵרָה שֶׁחַיָּבִין עָלֶיהָ מִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, מֵת שׁוֹרוֹ אָבְדוּ תַּרְנְגוֹלְתּוֹ, נִשְׁבְּרָה צְלוֹחִיתוֹ, נִכְשַׁל בְּאֶצְבָּעוֹ, וְהַחֶשְׁבּוֹן מִתְמַצֶּה. דָּבָר אַחֵר: אַחַת מִתְאָרְעָה לְאַחַת וְהַחֶשְׁבּוֹן מִתְמַצֶּה, וְכַמָּה הוּא מְצוּי חֶשְׁבּוֹן? עַד אַחַת.

תָּנֵי בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר: כְּשֵׁם שֶׁיֵּשׁ דֵּעוֹת בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה כָּךְ יֵשׁ דֵּעוֹת בָּאֲנָשִׁים: יֵשׁ לְךָ אָדָם זְבוּב נוֹפֵל לְתוֹךְ כּוֹסוֹ, וְהוּא נוֹטְלוֹ וְזוֹרְקוֹ וְשׁוֹתֶהוּ, זֶה כִּשְׁאָר כָּל אָדָם שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת אִשְׁתּוֹ מְדַבֶּרֶת עִם שְׁכֵנֶיהָ וְעִם קְרוֹבֶיהָ. אוֹ יֵשׁ לְךָ אָדָם שֶׁפּוֹרֵחַ זְבוּב עַל גַּבֵּי כּוֹסוֹ, וְהוּא נוֹטְלוֹ וְשׁוֹפְכוֹ וְאֵינוֹ טוֹעֲמוֹ, זֶה הוּא חֵלֶק רַע בָּאֲנָשִׁים שֶׁנָּתַן עֵינָיו בָּהּ לִגְרָשָׁהּ. וְיֵשׁ לְךָ אָדָם זְבוּב שׁוֹכֵן עַל כּוֹסוֹ, וְהִיא נוֹטְלוֹ וּמַנִּיחוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא, זֶה פַּפּוּס בֶּן יְהוּדָה שֶׁנָּעַל אֶת הַדֶּלֶת בִּפְנֵי אִשְׁתּוֹ. אָמְרִין: לֵית נְהִיגִין הֲווֹן אֲבָהָתָךְ עָבְדִין כֵּן! יֵשׁ לְךָ אָדָם זְבוּב מֵת לְתוֹךְ כּוֹסוֹ, וְהוּא נוֹטְלוֹ וּמוֹצְצוֹ וְשׁוֹתֶהוּ, זֶה הָרָשָׁע שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת אִשְׁתּוֹ לִבָּהּ גַּס בַּעֲבָדֶיהָ, לִבָּהּ גַּס בְּשִׁפְחוֹתֶיהָ, וְהוּא מְצַוֶּה עָלֶיהָ לְגָרְשָׁהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כד, ב): "וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר". הַכָּתוּב קָרָאָה "אַחֵר", שֶׁאֵינוֹ בֶּן זוּג שֶׁל רִאשׁוֹן, שֶׁהוּא הוֹצִיא אֶת אִשְׁתּוֹ מִשּׁוּם עֶרְוָה, וְהַלָּה נִכְשַׁל בָּהּ. אִם זָכָה הוּא לַשָּׁמַיִם - הֲרֵי הוּא מְגָרְשָׁהּ. וְאִם לָאו - סוֹף שֶׁהִיא קוֹבַרְתּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם, ג): "אוֹ כִי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן" - רָאוּי הָיָה זֶה לְמִיתָה, שֶׁהָאִשָּׁה הַזֹּאת הִכְנִיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ.

שְׁמוּאֵל אָמַר:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ נוֹהֵג בְּכִלְאַיִם וְכוּי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַכִּלְאַיִם, מִן הָרֶחֶל וּמִן הַגְּדִי - נוֹהֲגִין בּוֹ, וּמִן הַכּוּי - אֵין נוֹהֲגִין בּוֹ. הַשּׁוֹחֵט אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ חֻלִּין בִּפְנֵים וְקָדָשִׁים בַּחוּץ, הַשּׁוֹחֵט אֶת הַטְּרֵפָה, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט וְנִמְצֵאת טְרֵפָה, רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ". וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ". הַשּׁוֹחֵט לִרְפוּאָה, לַאֲכִילַת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, לַאֲכִילַת כְּלָבִים - אָסוּר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ". הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ, הַנּוֹחֵר, וְהַמְעַקֵּר, וּשְׁחִיטַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים - מֻתָּר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ". חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁשָּׁחֲטוּ, בִּזְמַן שֶׁאֲחֵרִים רוֹאִין אוֹתָן - אָסוּר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ". אֵין אֲחֵרִים רוֹאִין אוֹתָן - מֻתָּר מִשּׁוּם "אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ"; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ לֹא יִשְׁחֹט, וְאִם שָׁחַט - פָּטוּר. הַלּוֹקֵחַ מִבַּעַל הַבַּיִת, הוּא קֹדֶם לְבַעַל הַבַּיִת, שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא לָקְחוֹ אֶלָּא עַל מְנָת כֵּן. שְׁנַיִם שֶׁלָּקְחוּ פָּרָה, אֵיזֶה שֶׁלָּקַח רִאשׁוֹן - יִשְׁחֹט רִאשׁוֹן, וְאִם קָדַם הַשֵּׁנִי וְשָׁחַט - הֲרֵי זֶה זָרִיז וְנִשְׂכָּר. שְׁחָטָהּ וְאֶת אִמָּהּ, אֲפִלּוּ עַד חֲמִשָּׁה דּוֹרוֹת - אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת. שְׁחָטָהּ וְאֶת בְּנָהּ וְאֶת בַּת בִּתָּהּ, אֲפִלּוּ עַד חֲמִשָּׁה דּוֹרוֹת - חַיָּב עַל הָאַחֲרוֹנָה. שְׁחָטָהּ, וּבָא אַחֵר וְשָׁחַט אֶת בִּתָּהּ - שְׁנַיִם הָאַחֲרוֹנִים חַיָּבִין, וְהָאֶמְצָעִי פָּטוּר. שָׁחַט אֶת חֲמִשָּׁה בָּנֶיהָ - חַיָּב מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה לָאוִין. שָׁחַט חֲמִשָּׁה בָּנֶיהָ וְאַחַר כָּךְ שְׁחָטָהּ, סוּמְכוֹס אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: חַיָּב מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה לָאוִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם לָאו אֶחָד בִּלְבַד. שָׁחַט אֶת בִּתָּהּ וְאַחַר כָּךְ שָׁחַט אֶת אִמָּהּ, הַשּׁוֹחֵט אֶת הָאֵם - חַיָּב, וְאֶת הַבַּת פָּטוּר. שְׁחָטָהּ עַד שֶׁלֹּא חֻשְּׁכָה - מֻתָּר לִשְׁחוֹט אֶת בִּתָּהּ בַּלַּיְלָה. מִשֶּׁחֻשְּׁכָה - אָסוּר לִשְׁחוֹט אֶת בִּתָּהּ, כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה.

ב. בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה הַמּוֹכֵר בְּהֵמָה לַחֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ: 'אֲמָּהּ מֻכֶּרֶתְּ לִשְׁחוֹט' וּ'בִתָּהּ מֻכֶּרֶתְּ לִשְׁחוֹט'. אֵלּוּ הֵן: עֶרֶב יוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג, וְהָאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח, וְעֶרֶב עֲצֶרֶת, וְעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּכְדִבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אַף עֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים בַּגָּלִיל, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יוֹם טוֹב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁחָל יוֹם הַכִּפּוּרִים לִהְיוֹת בְּשַׁנֵּי בַּשַּׁבָּת, אֲבָל אִם חָל לִהְיוֹת בְּאֶחָד מִכָּל יְמוֹת הַשַּׁבָּת - אֵין צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה יָכוֹל לִשְׁחוֹט הַיּוֹם הַזֶּה, וְזֶה יָכוֹל לִשְׁחוֹט לְמָחָר.

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. כִּסּוּי הַדָּם נוֹהֵג בְּכִלְאַיִם וּבְכוּי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כִּלְאַיִם מִן הַגְּדִי וּמִן הָרֶחֶל - נוֹהֲגִין בּוֹ. מִן הַכּוּי - אֵין נוֹהֲגִין בּוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּיוֹם טוֹב מִפְּנֵי שֶׁסָּפֵק, וְאִם שְׁחָטוֹ - אֵין מְכַסִּין אֶת דָּמוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וּמַה אִם מִילָה, שֶׁדָּחָה דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, אֵין סְפֵקָהּ דּוֹחֶה אֶת יוֹם טוֹב, כִּסּוּי הַדָּם שֶׁאֵין דָּחוּי אֵינוֹ דּוֹחֶה אֶת יוֹם טוֹב! אָמְרוּ לוֹ: שׁוֹפָרוֹת שֶׁבַּגְּבוּלִין יוֹכִיחוּ! שֶׁאֵין דָּחוּי דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, וּסְפֵקָן דּוֹחֶה אֶת יוֹם טוֹב, הֵן יוֹכִיחוּ לְכִסּוּי הַדָּם, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵין דָּחוּי דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, שֶׁלֹּא יְהֵא סְפֵקוֹ דּוֹחֶה אֶת יוֹם טוֹב. הִשִּׁיב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר: וּמַה לְּמִילָה שֶׁאֵין סְפֵקָהּ דּוֹחֶה אֶת יוֹם טוֹב,

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁאֵין וַדָּאֵי דּוֹחֶה אֶת לֵילֵי יוֹם טוֹב, תֹּאמַר בְּכִסּוּי הַדָּם שֶׁוַּדָּאֵי דּוֹחֶה אֶת לֵילֵי יוֹם טוֹב? הוֹאִיל וַוַּדַּאי דּוֹחֶה אֶת לֵילֵי יוֹם טוֹב, דִּין הוּא שֶׁיְּהֵא סְפֵקוֹ דּוֹחֶה אֶת יוֹם טוֹב! אָמַר רַבִּי אַבָּא: זֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים, שֶׁהָיָה רַבִּי אֲחִיָּה אוֹמֵר אֵין לָהֶן תְּשׁוּבָה, וְהֵשִׁיבוֹ רַבִּי חִיָּא.

ב. הַשּׁוֹחֵט לִרְפוּאָה, לַאֲכִילַת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, לַאֲכִילַת כֶּלֶב - חַיָּב לְכַסּוֹת. הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ, הַנּוֹחֵר, וְהַמְעַקֵּר - פָּטוּר מִלְּכַסּוֹת. הַשּׁוֹחֵט בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, כֵּיוָן שֶׁחַשָּׁכָה, אִם הָיָה הַדָּם קָיָם - חַיָּב לְכַסּוֹת. הַשּׁוֹחֵט בִּסְפִינָה, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לַיַּבָּשָׁה, אִם הָיָה הַדָּם קָיָם - חַיָּב לְכַסּוֹת. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: לֹא יִשְׁחֹט אָדָם בַּסְּפִינָה, אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה לוֹ עָפָר מוּכָן. הַשּׁוֹחֵט וְצָרִיךְ לַדָּם, לֹא יִשְׁחֹט כְּדֶרֶךְ שֶׁשּׁוֹחֲטִין, אֶלָּא כְּיצַד עוֹשֶׂה? אוֹ נוֹחֲרוֹ אוֹ מוֹלְקוֹ. הַשּׁוֹחֵט וְהִקְדִּישׁ אֶת הַדָּם - חַיָּב לְכַסּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁקְּדֻמָּה מִצְוַת כִּסּוּי לְהֶקְדֵּשׁ. הַשּׁוֹחֵט וּבְלַעְתּוּ הָאָרֶץ - פָּטוּר מִלְּכַסּוֹת. כִּסָּתוּ הָרוּחַ - חַיָּב לְכַסּוֹת. הַשּׁוֹחֵט דָּם שֶׁעַל הַסַּכִּין, וְדָם שֶׁעַל הַכְּנָפַיִם - חַיָּב לְכַסּוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הוֹאִיל וְנִתְכַּסָּה דָּם הַזֶּבַח - פָּטוּר מִלְּכַסּוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבָּן גַּמְלִיאֵל: הַשּׁוֹחֵט צָרִיךְ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ, שָׁחַט וְלֹא כִסָּהוּ, וְרָאָהוּ אַחֵר - חַיָּב לְכַסּוֹתוֹ אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב. הַמְכַסֶּה אֶת הַדָּם: יְכַסֶּנּוּ בַּיָּד וְאַל יְכַסֶּנּוּ בָּרֶגֶל, שֶׁאֵין עוֹשִׂין אֶת הַמִּצְוָה עֲרַאי. בַּמֶּה מְכַסִּין וּבַמֶּה אֵין מְכַסִּין? אֵין מְכַסִּין, לֹא בְּתֶבֶן וְלֹא בְּקַשׁ, וְלֹא בִּגְבָבָא, לֹא בְּעָצָם, וְלֹא בְּנוֹצָה, וְלֹא בְּכַנְפֵי יוֹנָה, וְלֹא בִּנְסֹרֶת שֶׁל חָרָשִׁין, וְלֹא בִּנְעֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן, וְלֹא בַּגְּדוּרוֹת וְלֹא בַּקֻּצוּצוֹת, וְלֹא בַּקֶּמַח וְלֹא בַּסְּלָתוֹת. וְלֹא יִתֵּן תֶּבֶן עַל גַּבֵּי הַדָּם וְיכַסֶּה. אֲבָל מְכַסֶּה בְּסִיד, בְּגִפְסִים, וּבָחָרָסִים שֶׁפִּתָּתָם וַעֲשָׂאָן עָפָר. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁהוּא מִין עָפָר, בּוֹלֵעַ וּמַצְמִיחַ - מְכַסִּין בּוֹ. וְכָל שֶׁאֵינוֹ מַצְמִיחַ - אֵין מְכַסִּין בּוֹ.

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. גִּיד הַנָּשֶׁה נוֹהֵג בְּכֹלְאַיִם וּבַכּוֹי. נוֹהֵג בִּשְׁתֵּי יְרֵכוֹת: בַּיָּרֵךְ שֶׁל יָמִין וּבַיָּרֵךְ שֶׁל שְׂמֹאל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין נוֹהֵג אֶלָּא בְּאַחַת; דַּעַת מַכְרַעַת שֶׁהִיא שֶׁל יָמִין. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּף יֶרֶךְ - גִּיד הַנָּשֶׁה נוֹהֵג בּוֹ. כָּל שֶׁאֵין בּוֹ כַּף יֶרֶךְ - אֵין גִּיד הַנָּשֶׁה נוֹהֵג בּוֹ. נוֹהֵג בַּשְּׁלִיל וְחֶלְבּוֹ אָסוּר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין נוֹהֵג בַּשְּׁלִיל וְחֶלְבּוֹ מֻתָּר; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נֶאֱמָנִין עָלָיו וְעַל הַחֶלֶב. הַשּׁוֹלֵחַ יֶרֶךְ מְחֻתֶּכֶת לַחֲבֵרוֹ - צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנָּה גִּיד הַנָּשֶׁה. שְׁלֹמָה - אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנָּה גִּיד הַנָּשֶׁה. הַלּוֹקֵחַ יֶרֶךְ מְחֻתֶּכֶת מִן הַטַּבָּח - אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנָּה גִּיד הַנָּשֶׁה. שְׁלֵמָה - צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנָּה גִּיד הַנָּשֶׁה. הַמּוֹכֵר יֶרֶךְ מְחֻתֶּכֶת לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים - אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מִמֶּנָּה גִּיד הַנָּשֶׁה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִמְכְּרֶנָּה לוֹ בִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁחוֹזֵר וְלוֹקְחָהּ הֵימֶנּוּ. וּמְשׁוּם שְׁנֵי דְּבָרִים אָמְרוּ אֵין מוֹכְרִין בָּשָׂר שֶׁל נְבֵלָה וְשֶׁל טְרֵפוֹת לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי שֶׁחוֹזֵר וּמַאֲכִילָן לְיִשְׂרָאֵל. דָּבָר אַחֵר: שֶׁאֵין מַאֲכִילִין אֶת הָאָדָם בְּטָעוּת. וּמְשׁוּם שְׁנֵי דְּבָרִים אָמְרוּ לֹא יֹאמַר אָדָם יִשְׂרָאֵל לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים: ׳קַח לִי בָּשָׂר מְשׁוּם נְבֵלוֹת וּמְשׁוּם טְרֵפוֹת׳. דָּבָר אַחֵר: מְשׁוּם אוֹנְסִין.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

ב. גִּיד הַנָּשֶׁה מְחַסֵּט אֲחָרָיו כָּל מָקוֹם שֶׁהוּא, וְנוֹטֵל הַשֶּׁמֶן שֶׁלּוֹ - חֲרֵי זֶה מֻתָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נוֹטְלוֹ מִן הַשּׁוֹק שֶׁל יֶרֶךְ. שְׁנֵי גִידִים הֵן: הַחִיצוֹן סָמוּךְ לַבָּשָׂר - אָסוּר, וְחַיָּבִין עָלָיו. הַפְּנִימִי סָמוּךְ לָעֶצֶם - אָסוּר, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו. הָאוֹכֵל מִגִּיד הַנָּשֶׁה כַּזַּיִת - חֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, עַד שֶׁיֹּאכַל מִשְּׁנֵיהֶם. אֲכָלוֹ וְאֵין בּוֹ כַּזַּיִת - חֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ כַּזַּיִת. אָכַל שְׁנֵי גִידִים מִשְּׁתֵּי יְרֵכוֹת, מִשְּׁתֵּי בְּהֵמוֹת - סוֹפֵג שְׁמוֹנִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ סוֹפֵג אֶלָּא אַרְבָּעִים.

ג. יֶרֶךְ שֶׁבִּשְּׁלָהּ בְּגִיד הַנָּשֶׁה שֶׁלָּהּ, אִם בִּשְּׁלָהּ בְּנוֹתַן טַעַם - חֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. כֵּיצַד מְשַׁעֲרִין אוֹתָהּ? כְּבָשָׂר בַּלֶּפֶת. נִתְבַּשְּׁלָה עִם הַגִּידִים - חֲרֵי זֶה בְּנוֹתֵן טַעַם. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: אֵין בַּגִּיד בְּנוֹתֵן טַעַם. חֲתִיכָה אֲסוּרָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בַּחֲתִיכוֹת, אֲפִלּוּ הֵן אֶלֶף - כֻּלָּן אֲסוּרוֹת. הָרֹטֶב - בְּנוֹתֵן טַעַם. נִמּוֹחָה - חֲרֵי זֶה בְּנוֹתֵן טַעַם.

ד. נוֹהֵג בַּטָּהוֹרָה וְאֵין נוֹהֵג בַּטְּמֵאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף בַּטְּמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁאֲסוּרִין קֹדֶם לְמַתַּן תּוֹרָה. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: אֵינוֹ אוֹמֵר "עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְּנֵי יַעֲקֹב רֵאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה", אֶלָּא "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" - אֲלוּ שֶׁעוֹמְדִין לִפְנֵי הַר סִינַי. אֶלָּא לָמָּה כָתָבוֹ שָׁם? לְהוֹדִיעַ בַּמֶּה נֶאֱסַר אֵבֶר מִן הַחַי; נוֹהֵג בִּבְהֵמָה טְמֵאָה כַּטְּהוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁאֲסוּרוֹ נוֹהֵג בִּבְנֵי נֹחַ כְּיִשְׂרָאֵל, וְחַיָּב עָלָיו מִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַחַי, וּמִשּׁוּם בְּהֵמָה טְמֵאָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַחַי בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יב, כג): "לֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר", אֶת שֶׁאֲסוּרוֹ מִשּׁוּם "בַּל תֹּאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר" - חַיָּבִין עָלָיו, יָצְאת בְּהֵמָה טְמֵאָה שֶׁכְּלָהּ אֲסוּרָה. הָאוֹכֵל אֵבֶר מִן הַחַי עוֹבֵר בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳, חֵלֶב מִן הַחַי חַיָּבִין עָלָיו. חֵלֶב מִן הַחַי חַיָּב מִשּׁוּם שְׁנֵי לָאוִין - מִשּׁוּם חֵלֶב וּמִשּׁוּם חַי. דָּם מִן הַחַי - חַיָּב מִשּׁוּם שְׁנֵי לָאוִין. מִשּׁוּם דָּם וּמִשּׁוּם חַי, אֵבֶר מִן הַחַי חַיָּב מִשּׁוּם נְבֵלָה. דַּם מִן הַמְּקֻדָּשִׁין חַיָּב מִשּׁוּם שְׁנֵי לָאוִין, מִשּׁוּם דָּם וּמִשּׁוּם מְקֻדָּשִׁין; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם לָאו אֶחָד בִּלְבַד. אַלְיָה מִן הַמְּקֻדָּשִׁין חַיָּב מִשּׁוּם שְׁנֵי לָאוִין, מִשּׁוּם אַלְיָה וּמִשּׁוּם מְקֻדָּשִׁין. חֵלֶב מִן הַמְּקֻדָּשִׁין חַיָּב מִשּׁוּם שְׁנֵי לָאוִין, מִשּׁוּם חֵלֶב וּמִשּׁוּם מְקֻדָּשִׁין. רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב שְׁלֹשָׁה, מִשּׁוּם חֵלֶב, וּמִשּׁוּם מְקֻדָּשִׁין, וּמִשּׁוּם חֵלֶב שֶׁל מְקֻדָּשִׁין.

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. בָּשָׂר בֶּחָלָב נוֹהֵג בָּאָרֶץ וּבְחוּץ לָאָרֶץ, בִּפְנֵי הַבַּיִת וְשֶׁלֹּא בִּפְנֵי הַבַּיִת, בַּחֻלִּין וּבַמְּקֻדָּשִׁים. הַנּוֹדָר מִן הַבָּשָׂר - אָסוּר בְּכָל מִין בָּשָׂר, וּמֻתָּר בִּבְשַׂר דָּגִים וַחֲגָבִים. הָעוֹף לֹא עוֹלֶה וְלֹא נֶאֱכָל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: זֶה מִקּוּלֵי בֵּית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: עוֹלֶה וְאֵין נֶאֱכָל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: לֹא עוֹלֶה וְלֹא נֶאֱכָל. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: הָעוֹף עוֹלֶה עִם הַגְּבִינָה עַל הַשֻּׁלְחָן. אַפִּיקוֹלוֹס אוֹמֵר: אֵין נֶאֱכָל. אֲחֵרִים אוֹמְרִים מִשְּׁמוֹ: אַף נֶאֱכָל. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֻׁלְחָן שֶׁהוּא שֶׁל מַאֲכָל, אֲבָל בְּשֻׁלְחָן שֶׁאֵינוֹ שֶׁל מַאֲכָל - נוֹתֵן אָדָם חֲתִיכָה בְּצַד זֶה וּגְבִינָה בְּצַד זֶה. נוֹתֵן בַּקָּפוּף וּבַמָּחוּק, וּמַפְשִׁילָן לַאֲחוֹרָיו, חֲרֵי לֹא אָסְרוּ אֶלָּא בְּשֻׁלְחָן שֶׁהוּא שֶׁל מַאֲכָל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹמֵר: אַף שֶׁלְחָן שֶׁל מַאֲכָל. שְׁנַיִם שֶׁנִּכְנְסוּ לַפֶּנְדָּק, זֶה בָּא מִן הַצָּפוֹן וְזֶה בָּא מִן הַדָּרוֹם, זֶה אוֹכֵל בַּחֲתִיכָתוֹ, וְזֶה אוֹכֵל בִּגְבִינָתוֹ, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין, הֲרֵי לֹא אָסְרוּ אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁכֻּלּוֹ תְּפִיסָה אַחַת.

ב. טִפַּת חָלָב שֶׁנָּפְלָה עַל הַחֲתִיכָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בְּנוֹתֵן טַעַם בְּאוֹתָהּ חֲתִיכָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בְּאוֹתוֹ הַקְּדָרָה. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִעֵר וְלֹא כִסָּה, וְדִבְרֵי חֲכָמִים בִּזְמַן שֶׁנִּעֵר וְכִסָּה. חַם לְתוֹךְ חַם וְצוֹנֵן לְתוֹךְ חַם - אָסוּר. חַם לְתוֹךְ צוֹנֵן - מַדִּיחוֹ וְאוֹכְלוֹ. כָּחָל שֶׁל מֶנִיקָה - קוֹרְעוֹ וּמוֹצִיא אֶת חֶלְבּוֹ. לֹא קָרָעוֹ - אֵין עוֹבֵר עָלָיו. הַלֵּב - קוֹרְעַ וּמוֹצִיא אֶת דָּמוֹ. אִם בִּשְּׁלוֹ - קוֹרְעוֹ לְאַחַר בִּשּׁוּלוֹ.

ג. כָּחָל שֶׁבִּשְּׁלוֹ בְּחֶלְבּוֹ - מֻתָּר. קֵבָה שֶׁבִּשְּׁלָהּ - חַיָּב. הַמְבַשֵּׁל בָּשָׂר בֶּחָלָב - הֲרֵי זֶה חַיָּב. כַּמָּה יְבַשְּׁלָהּ וְיִהְא חַיָּב? כַּחֲצִי זַיִת בָּשָׂר וְכַחֲצִי זַיִת חָלָב, כְּדֵי שֶׁיְּהוּ זֶה בִּכְזַיִת. כֵּיצַד שֶׁחַיָּב עַל בִּשּׁוּלוֹ - כָּךְ חַיָּב עַל אֲכִילָתוֹ. כַּמָּה יֹאכַל וְיִהְא חַיָּב? כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נֶאֱכָל מִשּׁוּם בִּשּׁוּל. הַמְבַשֵּׁל בְּמֵי חָלָב - פָּטוּר. בַּחֲלֵב זָכָר - פָּטוּר. דָּם שֶׁבִּשֵּׁל בֶּחָלָב - פָּטוּר. הָעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִים, וְהַקְּרָנַיִם, וְהַטְּלָפַיִם, שֶׁבִּשְּׁלָן בֶּחָלָב - פָּטוּר. הַפִּגּוּל וְהַנּוֹתָר וְהַטָּמֵא שֶׁבִּשְּׁלָן בֶּחָלָב - חַיָּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא. בְּשַׂר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בַּחֲלֵב בְּהֵמָה טְהוֹרָה - אָסוּר בִּרְפוּאָה וּבַהֲנָאָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר בַּהֲנָאָה. בְּשַׂר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בַּחֲלֵב חַיָּה טְמֵאָה. בְּשַׂר חַיָּה וְעוֹפוֹת טְהוֹרִין בַּחֲלֵב בְּהֵמָה טְמֵאָה. רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹטֵר עַל בִּשּׁוּלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "גְּדִי גְדִי" שָׁלֹשׁ פְּעָמִים.

הַשָּׁלֵם

ד. קֵבָה שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁל נְבֵלָה - הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. חָזְרוּ לוֹמַר: מַעֲמִידִין בְּקֵיבַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּבְקֵיבַת נְבֵלָה וְאֵין חוֹשְׁשִׁין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּשֶׁרָה שֶׁיָּנְקָה מִן הַטְּרֵפָה - קֵיבָתָהּ אֲסוּרָה. וּטְרֵפָה שֶׁיָּנְקָה מִן הַכְּשֵׁרָה - קֵיבָתָהּ מֻתֶּרֶת, מִפְּנֵי שֶׁכָּנוּס בְּמֵעֶיהָ חָלָב.

ה. חֹמֶר בְּחֵלֶב מִבַּדָּם, וּבַדָּם מִבַּחֵלֶב, שֶׁהַחֵלֶב נוֹהֵג בַּחַי, וְקָרֵב עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים, וּמוֹעֲלִין בּוֹ, וְחַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּדָּם. חֹמֶר בַּדָּם, שֶׁהַדָּם מַתִּיר מַכְשִׁיר וּמְפַגֵּל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּחֶלֶב.

ו. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאָלָל שֶׁנִּפְנְסוֹ וְיֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת - הֲרֵי זֶה חַיָּב. עוֹר פַּרְסוֹת בְּהֵמָה דַּקָּה - הֲרֵי הוּא כִּבְשָׂרָהּ. וְכֻלָּן שֶׁעִבְּדוּ, אוֹ שֶׁהִלֵּךְ בָּהֶן כְּדֵי עֲבוֹדָה - טְהוֹרִין מִשּׁוּם עוֹר, וּטְמֵאִין מִשּׁוּם בָּשָׂר, חוּץ מֵעוֹר הָאָדָם מִפְּנֵי שֶׁמְּטַמְּאָתוֹ לְעוֹלָם, מִכָּאן אָמְרוּ: לְגִיוֹן עוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם - הַמַּאֲהִיל עָלָיו טָמֵא. אֵין לְךָ לְגִיוֹן שֶׁאֵין בּוֹ קַרְקַפְלִין. וְכֻלָּן שֶׁנִּמְלְחוּ - הֲרֵי אֵלּוּ כַּעֲבוּדִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלְּטָאָה אֵין לָהּ עוֹר. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר: שְׁמוֹנָה שְׁרָצִים יֵשׁ לָהֶן עוֹרוֹת: הַצָּדָן, וְהוֹרָנָן, וְהַחוֹלֵד בָּהֶן, וְהָעוֹשֶׂה בָּהֶן חַבּוּרָה - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין עוֹר אֶלָּא מַה שֶּׁמָּנוּ חֲכָמִים. הַמַּפְשִׁיט בִּבְהֵמָה וּבַחַיָּה וּבַטְּמֵאָה, וּבַדָּקָה וּבַגַּסָּה - לִשְׁטֹחַ כְּדֵי אַחִיזָה. וְכַמָּה הוּא כְּדֵי אַחִיזָה? מְלֹא טֶפַח כָּפוּל. הַמַּפְשִׁיט כְּשֵׁעוּר הַזֶּה, הַנּוֹגֵעַ בַּמַּפְשֵׁט - טָהוֹר. בָּעוֹר שֶׁל צַוָּאר - טָמֵא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: הַנּוֹגֵעַ בָּעוֹר שֶׁל צַוָּאר - טָהוֹר, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא נוֹתְקוֹ. רַבִּי דּוֹסְתַּאי בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַמַּפְשִׁיט בִּשְׁרָצִים - כֻּלּוֹ חִבּוּר

תּוֹסֶפְתָּא

אֶחָד הוּא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עוֹר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּזַּיִת בָּשָׂר, הַנּוֹגֵעַ בָּעוֹר שֶׁכְּנֶגֶד הַבָּשָׂר, מְאַחֲרִיו - טָמֵא. בֵּיצַת הַשֶּׁרֶץ: מְרֻקֶּמֶת - טְהוֹרָה. וְכַמָּה הִיא רִיקוּמָהּ? כְּדֵי שֶׁיֵּרָאֶה שֶׁרֶץ מִתּוֹכָהּ. נִקְּבָה כָּל שֶׁהוּא - טְמֵאָה. וְכַמָּה יְהֵא הַנֶּקֶב? מְלֹא שְׂעָרָה. הָאֵבֶר וְהַבָּשָׂר הַמְּדֻלְדָּלִין, בַּבְּהֵמָה - מְטַמְּאִין טֻמְאַת אוֹכָלִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין מְטַמְּאִין טֻמְאַת אוֹכָלִין.

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה, נוֹהֲגִין בַּכִּלְאַיִם וּבַכּוּי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַכִּלְאַיִם מִן הָרֶחֶל וּמִן הַגְּדִי - נוֹהֲגִין בּוֹ. מִן הַכּוּי - הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. הַשּׁוֹחֵט לִרְפוּאָה, לַאֲכִילַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְלַאֲכִילַת כְּלָבִים - חַיָּב בַּמַּתָּנוֹת. הַשּׁוֹחֵט וְנִתְנַבְּלָה בְּיָדוֹ, הַנּוֹחֵר וְהַמְעַקֵּר, וּשְׁחִיטַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים - פָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת. כֹּהֵן וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁמָּכְרוּ בְּהֶמְתָּן לְיִשְׂרָאֵל לִשְׁחוֹט - חַיָּב בַּמַּתָּנוֹת. נִשְׁחֲטָה בִּרְשׁוּתָן וְאַחַר כָּךְ מְכָרוּהָ לוֹ - פָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת. יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּכַר בְּהֶמְתּוֹ לַכֹּהֵן לִשְׁחוֹט - פָּטוּר מִן הַמַּתָּנוֹת. נִשְׁחֲטָה בִּרְשׁוּתוֹ וְאַחַר כָּךְ מְכָרָהּ לוֹ - חַיָּב בַּמַּתָּנוֹת.

ב. כֹּהֵן - פָּטוּר. וְהַמִּשְׁתַּתֵּף עִם הַכֹּהֵן - פָּטוּר. עוֹבֵד כּוֹכָבִים - פָּטוּר. הַמִּשְׁתַּתֵּף עִם עוֹבֵד כּוֹכָבִים - פָּטוּר. הַמִּשְׁתַּתֵּף עִם הַכֹּהֵן צָרִיךְ לְרַשֵּׁם, עִם עוֹבֵד כּוֹכָבִים - אֵינוֹ צָרִיךְ לְרַשֵּׁם. וּפְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁין - אֵין צָרִיךְ לְרַשֵּׁם. אָמַר לוֹ כֹּהֵן: כֻּלָּהּ שֶׁלְּךָ וְהַיָּד שֶׁלִּי, אֲפִלּוּ אֶחָד מִמֵּאָה בַּיָּד - פָּטוּר מִן הַזְּרוֹעַ. כֻּלָּהּ שֶׁלְּךָ וְהָרֹאשׁ שֶׁלִּי, אֲפִלּוּ אֶחָד מִמֵּאָה - פָּטוּר מִן הַלְּחָיִ. כֻּלָּהּ שֶׁלְּךָ וּבְנֵי מֵעַיִם שֶׁלִּי, אֲפִלּוּ אֶחָד מִמֵּאָה מִבְּנֵי מֵעַיִם - פָּטוּר מִן הַקֵּבָה. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ

הַשָּׁלֵם

לְהַפְשִׁיט אֶת הָרֹאשׁ - אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַפְשִׁיט אֶת הַלְּחָי. לִמְלוֹג אֶת הָעֲגָלִים - אֵינוֹ רַשַּׁאי לִמְלוֹג אֶת הַזְּרוֹעַ. וְאִם יֵשׁ כֹּהֵן - נוֹתְנָן לַכֹּהֵן. וְאִם לָאו - מַעֲלֶה אוֹתָן דָּמִים. מָכַר לוֹ יַד כְּמוֹת שֶׁהִיא, וְרֹאשׁ כְּמוֹת שֶׁהוּא, וּבְנֵי מֵעַיִם כְּמוֹת שֶׁהֵן - נוֹתְנָן לַכֹּהֵן וְאֵין מְנַכֶּה לוֹ מִן הַטֶּבַח אֶת הַדָּמִים. לָקַח הֵימֶנּוּ בְּמִשְׁקָל - נוֹתְנָן לַכֹּהֵן וּמְנַכֶּה מִן הַטֶּבַח אֶת הַדָּמִים. מַתָּנוֹת אֵין בָּהֶם מִשּׁוּם קְדֻשָּׁה, אֲפִלּוּ מוֹכְרָן לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים, אֲפִלּוּ נוֹתְנָן לִפְנֵי כַּלְבּוֹ - אֵין בָּהֶן אֶלָּא מִצְוַת כְּהֻנָּה בִּלְבַד. הַמְשֻׁלַּח בָּשָׂר לַחֲבֵרוֹ, וְהָיוּ בּוֹ מַתָּנוֹת, אֵין חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה הֵן.

ג. אֵי זֶה הוּא הַזְּרוֹעַ? נוֹטְלוֹ מִבֵּית הַפֶּרֶק, וְכָל הַפֶּרֶק עִמּוֹ, בִּזְרוֹעַ שֶׁל מֻקְדָּשִׁין, בִּזְרוֹעַ שֶׁל גְּבוּלִין. אֵיזֶה הוּא לֶחִי? נוֹטְלוֹ מִבֵּית הַשְּׁחִיטָה וְכָל בֵּית הַשְּׁחִיטָה עִמָּהּ. קֵבָה כְּמַשְׁמָעוֹ, חֵלֶב שֶׁעַל הַקֵּבָה - נוֹתְנוֹ לַכֹּהֵן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: נֶהֱגוּ כֹּהֲנִים עַיִן יָפָה, שֶׁיְּהוּ נוֹתְנִין אוֹתוֹ לַבַּעֲלִים. זְרוֹעַ - זֶה זְרוֹעַ שֶׁל יָמִין! אַתָּה אוֹמֵר זֶה זְרוֹעַ שֶׁל יָמִין, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא שְׂמֹאל? הֲרֵי אַתָּה דָּן: הוֹאִיל וְשׁוֹק מַתָּנָה לַכֹּהֵן, וּזְרוֹעַ מַתָּנָה לַכֹּהֵן, מַה שׁוֹק אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בְּיָמִין, אַף זְרוֹעַ לֹא יְנַהֵג אֶלָּא בְּיָמִין. שׁוֹק - מֵאַרְכּוּבָה וּלְמַטָּה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מֵאַרְכּוּבָה וּלְמַעְלָה. אֵיזֶה הוּא חָזֶה? כָּל שֶׁרוֹאֶה אֶת הָאָרֶץ, מִלְמַעְלָה - וְעַד שֶׁמַּגִּיעַ לַצַּוָּאר. מִלְמַטָּה - עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַכֶּרֶס. חוֹתְכוֹ וְנוֹטְלוֹ מִבֵּין שְׁתֵּי דְּפָנוֹת מִכָּן וּמִכָּן. וְאֵיזֶהוּ אַלְיָה? חוֹתֵךְ וְיוֹרֵד עַד שֶׁמַּגִּיעַ לָעֲצָה. נִכְנָס לִפְנִים מִן הָעֲצָה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לַפֶּרֶק, חוֹתֵךְ וְנוֹטֵל אֶת כֻּלָּהּ. וְאֵלּוּ הֵן אֲמוּרִין: שְׁתֵּי כְּלָיוֹת וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְאַלְיָה. וְאֵלּוּ הֵן

תּוֹסֶפְתָּא

הַחֲלָבִים: הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב - זֶה הוּא חֵלֶב הַחוֹפֶה אֶת הַכֶּרֶס. "וְאֶת כָּל הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב" (וַיִּקְרָא ג, ג) - זֶה חֵלֶב שֶׁעַל הַדַּקִּין; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: חֵלֶב שֶׁעַל הַקֵּבָה. וַחֲכָמִים לֹא הוֹדוּ לוֹ. שֶׁעַל הַכְּסָלִים, שֶׁבֵּין פְּקוּקֵרוֹת - שֶׁהוּא מְחַשֵּׁט אַחֲרָיו כָּל מָקוֹם שֶׁהוּא וְנוֹטֵל; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: חֵלֶב שֶׁעַל הַקֵּבָה תּוֹתָב קְרוּם נְקֶלֶף. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: קְרוּם וְנִקְלָף - אֲסוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קְרוּם שֶׁעַל הַכֶּלְיָא - אָסוּר, וְחַיָּבִים עָלָיו. גִּידִים שֶׁבַּכְּלָיוֹת וּבַמְּקֻדָּשִׁין - אֲסוּרִין, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן.

מַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק עֲשִׂירִי

י. רֹאשׁ הַגִּז נוֹהֵג בַּטְּרֵפָה, וְאֵינוֹ נוֹהֵג בַּמֵּתָה, וְנוֹהֵג בַּכִּלְאַיִם וּבַכּוּי. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּכִלְאַיִם - מִן הָרֹחַל וּמִן הַגְּדִי נוֹהֵג בּוֹ. מִן הַכּוּי - אֵין נוֹהֵגִין בּוֹ. כֹּהֵן וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁנָּתְנוּ בְּהֶמְתָּן לְיִשְׂרָאֵל - פָּטוּר מֵרֹאשִׁית הַגֵּז. זֶה חֹמֶר בַּלְּחָיַיִם וּבַקֵּבָה מֵרֹאשִׁית הַגֵּז. כָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁקָּדַם מוּמָן קָבוּעַ לְהֶקְדֵּשָׁן, וְנִפְדּוּ - חַיָּבִין בְּרֹאשִׁית הַגֵּז. אֲבָל אִם קָדַם הֶקְדֵּשָׁן אֶת מוּמָן אוֹ מוּם עוֹבֵר לְהֶקְדֵּשָׁן, לְאַחַר מִכָּאן נוֹלָד לָהֶן מוּם וְנִפְדּוּ - פְּטוּרִין מֵרֹאשִׁית הַגֵּז. הַגּוֹזֵז עָזָיו - פָּטוּר מֵרֹאשִׁית הַגֵּז. הַשּׁוֹטֵחַ רְחָלָיו - חַיָּב בְּרֹאשִׁית הַגֵּז. הַלּוֹקֵחַ מִבַּעַל הַבַּיִת - חַיָּב. וְרַבִּי אֶלְעַאי פּוֹטֵר. הַשָּׁתְפִין - חַיָּבִין. רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹטֵר. רַבִּי אֶלְעַאי אוֹמֵר: אֵין רֹאשִׁית אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ אַחֲרֶיהָ אַחֲרִית. "גֵּז צֹאנְךָ" - אַרְבַּע. "תִּתֵּן לוֹ" - חָמֵשׁ. חָמֵשׁ רְחֵלוֹת גּוֹזְזוֹת מָנֶה, מָנֶה וּפָרָס שֶׁהֵן שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה סְלָעִים - חַיָּבוֹת בְּרֹאשִׁית הַגֵּז; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: חָמֵשׁ רְחֵלוֹת גּוֹזְזוֹת כָּל

הַשָּׁלֵם

שֶׁהֵן. כַּמָּה נוֹתֵן לוֹ? מִשְׁקַל חָמֵשׁ סְלָעִים בִּיהוּדָה שֶׁהֵן עֲשָׂרָה סְלָעִים בַּגָּלִיל. מְלֵבֶן וְלֹא צוֹאִי, וְלֹא שֶׁיְּלַבְּנֶנּוּ וְיִתְּנֶנּוּ לוֹ, אֶלָּא נוֹתֵן לְצֶמֶר צוֹאִי, כְּדֵי שֶׁיְּלַבְּנֶנּוּ, וְיַעֲמֹד בְּיָדוֹ מִשְׁקַל חֲמִשָּׁה סְלָעִים בִּיהוּדָה, שֶׁהֵן עֲשָׂרָה סְלָעִים בַּגָּלִיל, שֶׁנֶּאֱמַר: "תִּתֵּן לוֹ" - שֶׁיְּהֵא בּוֹ כְּדֵי מַתָּנָה. הָיוּ לוֹ שְׁתֵּי צֹאן, גּוֹזֵז וּמַנִּיחַ, גּוֹזֵז וּמַנִּיחַ, אַף עַל פִּי שֶׁעָתִיד לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶן - אֵין מִצְטָרְפוֹת. הָיוּ לוֹ חָמֵשׁ גּוֹזֵז וּמַנִּיחַ, אֲפִלּוּ שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפוֹת. צָבָעָן טָוָאן וּמְכָרָן - אֵין מִצְטָרְפוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: צָבָעָן - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפוֹת. הַמַּפְרִישׁ גִּז צֹאנוֹ וַאֲבַד - חַיָּב בְּאַחֲרִיוּת. רֹאשִׁית הַגֵּז - מִצְוָתָהּ בַּתְּחִלָּה. אִם נָתַן, בֵּין בַּתְּחִלָּה בֵּין בָּאֶמְצַע וּבֵין בַּסּוֹף - יָצָא. כַּמָּה שִׁעוּרָהּ? אֶחָד מִשִּׁשִּׁים כַּתְּרוּמָה. הַלּוֹקֵחַ גִּז צֹאנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וְלֹא הִפְרִישׁ הֵימֶנּוּ רֹאשִׁית הַגֵּז - הַלּוֹקֵחַ פָּטוּר. חֹמֶר בַּזָּרוֹעַ וּבַלְּחָיַיִם וּבַקֵּבָה מִבְּרֹאשִׁית הַגֵּז. אֲוָזִין וְתַרְנְגוֹלִין וְיוֹנִין הַרְדְּסִיּוֹת שֶׁמָּרְדוּ, אוֹ שֶׁקִּנְּנוּ בַּפַּרְדֵּס - חַיָּבִין בְּשִׁלּוּחַ.

ב. זָכָר - פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ. קוֹרֵא זָכָר; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. עוֹף טָמֵא - פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ. עוֹף טָהוֹר רוֹבֵץ עַל בֵּיצֵי עוֹף שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ - פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ. הָיְתָה עוֹמֶדֶת בֵּינֵיהֶן - פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ. הָיְתָה יוֹשֶׁבֶת עַל גַּבֵּיהֶן - חַיָּב לְשַׁלֵּחַ. הָיְתָה מְעוֹפֶפֶת, בִּזְמַן שֶׁכְּנָפֶיהָ נוֹגְעוֹת בָּהֶן - חַיָּב לְשַׁלֵּחַ. אֵין כְּנָפֶיהָ נוֹגְעוֹת בָּהֶן - פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ. אִם אֶפְרוֹחִים - הַטְּרֵפָה פְּטוּרָה מִלְּשַׁלֵּחַ. בֵּיצִים - פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ. אֶפְרוֹחִים שֶׁפָּרְחוּ וְאֵין צְרִיכִין לְאִמָּן - פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ. נָטַל אֶת הָאֵם וְלֹא הִסְפִּיק לְטוֹל אֶת הַבָּנִים עַד שֶׁמֵּתוּ, אוֹ עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ

תּוֹסֶפְתָּא

טְרֵפָה - פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ. נָטַל אֶת הָאֵם וְאַחַר כָּךְ נָטַל אֶת הַבָּנִים - חַיָּב לְשַׁלֵּחַ. נָטַל אֶת הַבָּנִים וְאַחַר כָּךְ נָטַל אֶת הָאֵם - פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּחַ. אֶחָד נוֹטֵל אֶת הָאֵם וְאֶחָד נוֹטֵל אֶת הַבָּנִים - הַנּוֹטֵל אֶת הָאֵם חַיָּב. הַמּוֹצִיא קֵן בַּבּוּרוֹת בַּשִּׁיחִין וּבַמְּעָרוֹת - מֻתָּרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל וְחַיָּבוֹת בְּשִׁלּוּחַ. וְאִם מְקֻשָּׁרוֹת - אֲסוּרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל וּפְטוּרוֹת מִן הַשִּׁלּוּחַ. יוֹנֵי שׁוֹבָךְ וְיוֹנֵי עֲלִיָּה - חַיָּבוֹת בְּשִׁלּוּחַ, וַאֲסוּרוֹת מִשּׁוּם גָּזֵל מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם.

ג. הַמּוֹצֵא קֵן - לֹא יְטַהֵר בָּהּ אֶת הַמְּצָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלָקַח". הַנּוֹטֵל אִם מֵעַל הַבָּנִים; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לוֹקֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּחַ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְשַׁלֵּחַ וְאֵינוֹ לוֹקֶה. זֶה הַכְּלָל, כָּל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה - אֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ. לֹא יִטּוֹל אָדָם אֵם מֵעַל הַבָּנִים, וַאֲפִלּוּ לְטַהֵר בָּהּ אֶת הַמְּצֹרָע, מִפְּנֵי שֶׁנֶּעֱבָדָה בָּהּ עֲבֵרָה; רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר: אֵין לְךָ מִצְוָה בַּתּוֹרָה שֶׁאֵין מַתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ, וּתְחִיַּת הַמֵּתִים כְּתוּבָה בָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כב, ז): "שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם" וְגוֹ'. עָלָה זֶה לְרֹאשׁ הָאִילָן וְנָפַל וָמֵת, אוֹ לְרֹאשׁ הַבִּנְיָן וְנָפַל וּמֵת, הֵיכָן טוּבוֹ שֶׁל זֶה? אֱמוֹר מֵעַתָּה: "לְמַעַן יִיטַב לָךְ" - בְּעוֹלָם הַטּוֹב; "וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים" - בְּעוֹלָם אָרוֹךְ!

מַסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַלּוֹקֵחַ עֻבָּר חֲמוֹרוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְהַמּוֹכֵר לוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי, וְהַמִּשְׁתַּתֵּף לוֹ, הַנּוֹתֵן לוֹ בְּשֻׁתָּפוּת, וְהַמְקַבֵּל הֵימֶנּוּ, וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּקַבָּלָה - פָּטוּר מִן הַבְּכוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר ג, יג): "בִּיִשְׂרָאֵל" - וְלֹא בְּאַחֵרִים. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בַּכֹּהֲנִים וּבַלְוִיִּם, מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּהֲנִים

הַשָּׁלֵם

וְהַלְוִיִּם חַיָּבִין בַּבְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, יָכוֹל יְהוּ חַיָּבִין בִּבְכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה? תַּלְמוּד לוֹמַר (שָׁם ח, יז): "בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה" - אֶת שֶׁיֵּשׁ לְךָ בּוֹ בָּאָדָם, יֵשׁ לְךָ בּוֹ בַּבְּהֵמָה, אֶת שֶׁאֵין לְךָ בּוֹ בָּאָדָם - אֵין לְךָ בּוֹ בַּבְּהֵמָה, יָצְאוּ לְוִיִּם מִבְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, אֲבָל אֵין נוֹתְנִין פִּדְיוֹן הַבֵּן וּפִדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר, אֶלָּא לַכֹּהֲנִים בִּלְבַד.

ב. בְּכָל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֵין לְךָ שֶׁחַיָּב בַּבְּכוֹרָה אֶלָּא חֲמוֹר בִּלְבַד. בְּכָל חַיָּה אֵין לְךָ שֶׁאָסוּר מִשּׁוּם מְחִיר אֶלָּא כֶּלֶב בִּלְבַד. הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל הַמְקֻיָּם מִצְוַת פֶּטֶר חֲמוֹר - מַעֲלִין עָלָיו כְּאִלּוּ קִיֵּם מִצְוַת בְּהֵמָה טְמֵאָה כֻּלָּהּ, וְכָל הַמְבַטֵּל מִצְוַת פֶּטֶר חֲמוֹר מַעֲלִין עָלָיו כְּאִלּוּ בִּטֵּל מִצְוַת בְּהֵמָה טְמֵאָה כֻּלָּהּ. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר יח, יז): "אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְּכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְּכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם". "בְּכוֹר שׁוֹר" - עַד שֶׁיִּהְיֶה הַיּוֹלֵד וְהַנּוֹלָד שׁוֹר. בְּכוֹר כֶּשֶׂב - עַד שֶׁיִּהְיֶה הַיּוֹלֵד וְהַנּוֹלָד כֶּשֶׂב. בְּכוֹר עֵז - עַד שֶׁיִּהְיֶה הַיּוֹלֵד וְהַנּוֹלָד עֵז. וְאִם יֵשׁ בּוֹ מִקְצָת סִימָנִים דּוֹמוֹת לְאִמּוֹ - חַיָּב בַּבְּכוֹרָה.

ג. בְּהֵמָה טְהוֹרָה שֶׁיָּלְדָה מִין בְּהֵמָה טְמֵאָה - מֻתָּר בָּאֲכִילָה. וְאִם יֵשׁ בּוֹ מִקְצָת סִימָנִין - חַיָּב בִּבְכוֹרָה. וּטְמֵאָה שֶׁיָּלְדָה בְּהֵמָה טְהוֹרָה - אָסוּר בָּאֲכִילָה, שֶׁהַיּוֹצֵא מִן הַטָּמֵא - טָמֵא. וְהַיּוֹצֵא מִן הַטָּהוֹר - טָהוֹר.

ד. דָּג טָמֵא שֶׁבָּלַע דָּג טָהוֹר - מֻתָּר בָּאֲכִילָה. וְטָהוֹר שֶׁבָּלַע דָּג - טָמֵא אָסוּר בָּאֲכִילָה, לְפִי שֶׁאֵין גִּדּוּלָיו.

ה. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ דְּבַשׁ דְּבוֹרִים מֻתָּר? שֶׁאֵין מוֹצִיאוֹת אוֹתוֹ, אֶלָּא מַכְנִיסוֹת

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹתוֹ. דְּבַשׁ הַדְּיוֹיִן - אָסוּר, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא רִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מָה תַּלְמוּד לוֹמַר "גָּמָל, גָּמָל" שְׁתֵּי פְּעָמִים? לְרַבּוֹת אֶת הַגָּמָל הַנּוֹלָד מִן הַפָּרָה, כְּנוֹלַד מִן הַגָּמָלָה, וְאִם רֹאשָׁהּ וְרֻבָּהּ דּוֹמֶה לְאִמּוֹ - מֻתָּר בְּאֲכִילָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַיּוֹצֵא מִן הַטָּמֵא - טָמֵא, וְהַיּוֹצֵא מִן הַטָּהוֹר - טָהוֹר, שֶׁאֵין בְּהֵמָה טְמֵאָה יוֹלֶדֶת מִן הַטְּהוֹרָה, וְלֹא טְהוֹרָה יוֹלֶדֶת מִן הַטְּמֵאָה, וְלֹא גַּסָּה מִדַּקָּה, וְלֹא דַּקָּה מִגַּסָּה, וְלֹא אָדָם מִכֻּלָּן, וְלֹא כֻּלָּן מֵאָדָם, אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: בְּהֵמָה טְהוֹרָה דַּקָּה - יוֹלֶדֶת לַחֲמִשָּׁה חֲדָשִׁים, בְּהֵמָה טְהוֹרָה גַּסָּה - לְתִשְׁעָה חֲדָשִׁים, בְּהֵמָה טְמֵאָה גַּסָּה - לִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, הַכֶּלֶב - לַחֲמִשִּׁים יוֹם, חֲתוּל - לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם יוֹם, חֲזִיר - לְשִׁשִּׁים יוֹם, שׁוּעָל וְכָל שְׁרָצִים - לְשִׁשָּׁה חֲדָשִׁים. הַזְּאֵב, וְהָאֲרִי, וְהַדֹּב, וְהַנָּמֵר, וְהַבַּרְדְּלָס, וְהַפִּיל, וְהַקּוֹף, וְהַקִּפּוֹד - לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים, וְהַנָּחָשׁ - לְשֶׁבַע שָׁנִים. הַדּוּלְפִינִין - מוֹלִידִין וּמְגַדְּלִין כְּאָדָם. דָּג טָמֵא - מַשְׁרִיץ, דָּג טָהוֹר - מֵטִיל בֵּיצִים. קִרְבֵי דָּגִים וְעֵכֶר - אֵין נֶאֱכָלִין אֶלָּא מִן הַמִּמְחֶה. הָעוֹף - נֶאֱכָל בַּמָּסֹרֶת, נֶאֱמָן צַיָּד לוֹמַר: 'עוֹף זֶה טָהוֹר'.

ו. פָּרָה שֶׁיָּלְדָה מִין שֶׁה - אֵין פּוֹדִין בּוֹ פֶּטֶר חֲמוֹר, שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "שֶׂה" תּוֹפֵס כְּבָשִׂים וְעִזִּים גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים, זְכָרִים וּנְקֵבוֹת תְּמִימִים וּבַעֲלֵי מוּמִין, פּוֹדֶה בּוֹ שׁוֹנֶה וּמְשַׁלֵּשׁ, וּמְבִיאוֹ בְּנֶדֶר וּנְדָבָה לְחַטָּאתוֹ וְלַאֲשָׁמוֹ, וְחַיָּב בַּבְּכוֹרָה וּבַמַּתָּנוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַכְּלְאַיִם מִן הָרָחֵל, וּמִן הַגְּדִי - פּוֹדִין בּוֹ. מִן הַחַיָּה - אֵין פּוֹדִין בּוֹ. כְּשֵׁם שֶׁאֵין פּוֹדִין בִּשְׁחוּטָה - כָּךְ אֵין פּוֹדִין בְּפֶטֶר חֲמוֹר שֶׁמֵּת. פֶּטֶר חֲמוֹר - מִצְוָתוֹ לְקַיְּמוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם, מִכָּאן

הַשָּׁלֵם

וָאֵילָךְ, אוֹ פּוֹדוֹ, אוֹ עוֹרְפוֹ. מִכַּמָּה לֹא יִפְחוֹת? רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יִפְחוֹת מִשָּׁוֶה שֶׁקֶל. אֵיזֶה הוּא פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר? הַנִּכְנָס לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר, יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ לוֹ סְפֵקוֹת, וְעָמַד וּפָדָאָן. וְכֵן כֹּהֵן שֶׁיָּרַשׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ יִשְׂרָאֵל, אוֹ שֶׁנִּתַּן לוֹ בְּמַתָּנָה פֶּטֶר חֲמוֹר לִפְדּוֹתוֹ. אֵיזֶה הוּא פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר? הַנִּכְנָס לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר, הֲרֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּטֶר חֲמוֹר - אֵין לוֹ לִפְדּוֹתוֹ. אָמַר לוֹ כֹּהֵן: 'תְּנֵהוּ לִי וַאֲנִי פּוֹדֶה אוֹתוֹ' - הֲרֵי זֶה לֹא יִתְּנֶנּוּ לוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן יוֹדֵעַ שֶׁהוּא פּוֹדֶה אוֹתוֹ. עוֹרְפוֹ בְּקוֹפֵץ מֵאַחֲרָיו וְקוֹבְרוֹ, וְאָסוּר בַּהֲנָאָה. לֹא יְמִיתֶנּוּ לֹא בַּמַּקֵּל וְלֹא בַּקָּנֶה, וְלֹא יִנְעוֹל דֶּלֶת בְּפָנָיו בִּשְׁבִיל שֶׁיָּמוּת, וְאִם עָשָׂה כֵּן - הֲרֵי זֶה יָצָא. בְּחַיָּיו - אָסוּר בְּגִזָּה וּבַעֲבוֹדָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר, וּבְכוֹר אָדָם - מֻתָּר בְּכֻלָּן. חֲמוֹרָה שֶׁלֹּא בְּכָרָה וְיָלְדָה שְׁנֵי זְכָרִים - נוֹתֵן טָלֶה אֶחָד לַכֹּהֵן, זָכָר וּנְקֵבָה - מַפְרִישׁ טָלֶה וְהוּא לְעַצְמוֹ. חֲמוֹר וְטָלֶה שֶׁהָיוּ בְּכוֹרוֹ, וְיָלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים - נוֹתֵן שְׁנֵי טְלָאִים לַכֹּהֵן. זָכָר וּנְקֵבָה אוֹ שְׁנֵי זְכָרִים וּנְקֵבָה - נוֹתֵן טָלֶה אֶחָד לַכֹּהֵן. שְׁתֵּי נְקֵבוֹת וְזָכָר, אוֹ שְׁנֵי זְכָרִים וּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת, וְאֵין יוֹדֵעַ - אֵין כָּאן לַכֹּהֵן כְּלוּם, אֶלָּא מַפְרִישׁ טָלֶה אֶחָד, וּפוֹדֶה בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְעַצְמוֹ.

יחזקאל פרק מג

א וַיּוֹלִכֵנִי אֶל־הַשָּׁעַר שַׁעַר אַשֶּׁר פֹּנֶה דֶּרֶךְ
הַקָּדִים: **ב** וְהִנֵּה כְּבוֹד ׀ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא מִדֶּרֶךְ
הַקָּדִים וְקוֹלוֹ ׀ כְּקוֹל ׀ מַיִם רַבִּים וְהָאָרֶץ הֵאִירָה
מִכְּבֹדוֹ: **ג** וּכְמַרְאֶה הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי
כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר־רָאִיתִי בְּבֹאִי ׀ לְשַׁחֵת אֶת־הָעִיר
וּמַרְאוֹת כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר רָאִיתִי אֶל־נְהַר־כְּבָר
וָאֶפֹּל אֶל־פָּנָי: **ד** וּכְבוֹד יְהוָה בָּא אֶל־הַבַּיִת דֶּרֶךְ
שַׁעַר אֲשֶׁר פָּנָיו דֶּרֶךְ הַקָּדִים: **ה** וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ
וַתְּבִאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִי וְהִנֵּה מָלֵא כְּבוֹד־
יְהוָה הַבָּיִת: **ו** וָאֶשְׁמַע מְדַבֵּר אֵלַי מֵהַבָּיִת וְאִישׁ
הָיָה עֹמֵד אֶצְלִי: **ז** וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם אֶת־מְקוֹם
כִּסְאִי וְאֶת־מְקוֹם כַּפּוֹת רַגְלַי אֲשֶׁר אֶשְׁכָּן־שָׁם
בְּתוֹךְ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וְלֹא יְטַמְּאוּ עוֹד בֵּית־
יִשְׂרָאֵל שֵׁם קָדְשִׁי הֵמָּה וּמַלְכֵיהֶם בְּזְנוּתָם
וּבְפִגְרֵי מַלְכֵיהֶם בָּמוֹתָם: **ח** בְּתִתָּם סִפָּם אֶת־
סִפִּי וּמְזוּזָתָם אֵצֶל מְזוּזָתִי וְהַקִּיר בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם
וְטִמְּאוּ ׀ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי בְּתוֹעֲבוֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ
וָאֲכַל אֹתָם בְּאַפִּי: **ט** עַתָּה יַרְחֵקוּ אֶת־זְנוּתָם
וּפִגְרֵי מַלְכֵיהֶם מִמֶּנִּי וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכָם לְעוֹלָם:
{ס} **י** אַתָּה בֶן־אָדָם הַגֶּד אֶת־בֵּית־יִשְׂרָאֵל ׀ אֶת־
הַבַּיִת וְיִכָּלְמוּ מֵעֲוֹנֹתֵיהֶם וּמָדְדוּ אֶת־
תָּכְנִית: **יא** וְאִם־נִכְלְמוּ מִכֹּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ צוּרַת
הַבַּיִת וּתְכוּנָתוֹ וּמוֹצָאָיו וּמוֹבָאָיו וְכָל־צוּרֹתָו וְאֶת
כָּל־חֻקֹּתָיו ׀ וְכָל־צוּרֹתָו וְכָל־תּוֹרֹתָו ׀ הוֹדַע אוֹתָם
וּכְתֹב לְעֵינֵיהֶם וְיִשְׁמְרוּ ׀ אֶת־כָּל־צוּרָתוֹ וְאֶת־כָּל־
חֻקֹּתָיו וְעָשׂוּ אוֹתָם: **יב** זֹאת תּוֹרַת הַבַּיִת עַל־
רֹאשׁ ׀ הָהָר כָּל־גְּבֻלּוֹ סָבִיב ׀ סָבִיב קֹדֶשׁ קָדָשִׁים
הִנֵּה־זֹאת תּוֹרַת הַבָּיִת: **יג** וְאֵלֶּה מִדּוֹת הַמִּזְבֵּחַ
בָּאַמּוֹת אַמָּה אַמָּה וָטֹפַח וְחֵיק הָאַמָּה וְאַמָּה־
רֹחַב וּגְבוּלָהּ אֶל־שְׂפָתָהּ סָבִיב זֶרֶת הָאֶחָד וְזֶה
גֵּב הַמִּזְבֵּחַ: **יד** וּמֵחֵיק הָאָרֶץ עַד־הָעַזָּרָה
הַתַּחְתּוֹנָה שְׁתַּיִם אַמּוֹת וְרֹחַב אַמָּה אֶחָת
וּמֵהָעַזָּרָה הַקְּטַנָּה עַד־הָעַזָּרָה הַגְּדוֹלָה אַרְבַּע
אַמּוֹת וְרֹחַב הָאַמָּה: **טו** וְהָהָרְאֵל אַרְבַּע אַמּוֹת
וּמֵהָאָרְאֵיל וּלְמַעְלָה הַקְּרָנוֹת
אַרְבַּע: **טז** וְהָאָרְאֵיל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בִּשְׁתַּיִם
עֶשְׂרֵה רֹחַב רָבּוּעַ אֶל אַרְבַּעַת רְבָעָיו: **יז** וְהָעַזָּרָה
אַרְבַּע עֶשְׂרֵה אֹרֶךְ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה רֹחַב אֶל
אַרְבַּעַת רְבָעֶיהָ וְהַגְּבוּל ׀ סָבִיב אוֹתָהּ חֲצִי הָאַמָּה
וְחֵיקָהּ אַמָּה סָבִיב וּמַעֲלֹתֶיהָ פָּנוֹת
קָדִים: **יח** וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן־אָדָם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוִה אֵלֶּה חֻקּוֹת הַמִּזְבֵּחַ בְּיוֹם הֵעָשׂוֹתוֹ לְהַעֲלוֹת
עָלָיו עוֹלָה וְלִזְרֹק עָלָיו דָּם: **יט** וְנָתַתָּה אֶל־
הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר הֵם ׀ מִזֶּרַע צָדוֹק הַקְרֵבִים
אֵלַי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה לְשָׁרְתֵנִי פַּר בֶּן־בָּקָר
לְחַטָּאת: **כ** וְלָקַחְתָּ מִדָּמוֹ וְנָתַתָּה עַל־אַרְבַּע
קַרְנֹתָיו וְאֶל־אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעַזָּרָה וְאֶל־הַגְּבוּל
סָבִיב וְחִטֵּאתָ אוֹתוֹ וְכִפַּרְתָּהוּ: **כא** וְלָקַחְתָּ אֶת
הַפַּר הַחַטָּאת וּשְׂרָפוֹ ׀ בְּמִפְקַד הַבַּיִת מִחוּץ
לַמִּקְדָּשׁ: **כב** וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי תַּקְרִיב שְׂעִיר־עִזִּים
תָּמִים לְחַטָּאת וְחִטְּאוּ ׀ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר חִטְּאוּ
בַּפָּר: **כג** בְּכַלּוֹתְךָ מֵחַטֵּא תַּקְרִיב ׀ פַּר בֶּן־בָּקָר
תָּמִים וְאַיִל מִן־הַצֹּאן תָּמִים: **כד** וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי
יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהֶעֱלוּ אוֹתָם
עֹלָה לַיהוָה: **כה** שִׁבְעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׂעִיר־
חַטָּאת לַיּוֹם וּפַר בֶּן־בָּקָר וְאַיִל מִן־הַצֹּאן תְּמִימִם
יַעֲשׂוּ: **כו** שִׁבְעַת יָמִים יְכַפְּרוּ ׀ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְטִהֲרוּ
אֹתוֹ וּמִלְאוּ יָדָו: **כז** וְיכַלּוּ ׀ אֶת־הַיָּמִים {ס} וְהָיָה

בְּיוֹם הַשְׁמִינִי וְהָלְאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ
אֶת־עוֹלוֹתֵיכֶם וְאֶת־שַׁלְמֵיכֶם וְרָצִאתִי אֶתְכֶם
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {ס}

יחזקאל פרק מד

א וַיָּשֶׁב אֹתִי דֶּרֶךְ שַׁעַר הַמִּקְדָּשׁ הַחִיצוֹן הַפֹּנֶה
קָדִים וְהוּא סָגוּר: **ב** וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה הַשַּׁעַר הַזֶּה
סָגוּר יִהְיֶה לֹא יִפָּתֵחַ וְאִישׁ לֹא־יָבֹא בּוֹ כִּי יְהוָה
אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בָּא בוֹ וְהָיָה סָגוּר: **ג** אֶת־הַנָּשִׂיא
נָשִׂיא הוּא יֵשֶׁב־בּוֹ לאכול־לֶאֱכָל־לֶחֶם לִפְנֵי
יְהוָה מִדֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר יָבוֹא וּמִדַּרְכּוֹ
יֵצֵא: **ד** וַיְבִיאֵנִי דֶּרֶךְ־שַׁעַר הַצָּפוֹן אֶל־פְּנֵי הַבַּיִת
וָאֵרֶא וְהִנֵּה מָלֵא כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה וָאֶפֹּל
אֶל־פָּנָי: **ה** וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה בֶּן־אָדָם שִׂים לִבְּךָ
וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ וּבְאָזְנֶיךָ שְׁמַע אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי
מְדַבֵּר אֹתָךְ לְכָל־חֻקּוֹת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־תּוֹרֹתָו
וְשַׂמְתָּ לִבְּךָ לְמְבוֹא הַבַּיִת בְּכֹל מוֹצָאֵי
הַמִּקְדָּשׁ: **ו** וְאָמַרְתָּ אֶל־מָרִי אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֹּה
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רַב־לָכֶם מִכֹּל־תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל: **ז** בַּהֲבִיאֲכֶם בְּנֵי־נֵכָר עָרְלֵי־לֵב וְעָרְלֵי
בָשָׂר לִהְיוֹת בְּמִקְדָּשִׁי לְחַלְּלוֹ אֶת־בֵּיתִי
בְּהַקְרִיבְכֶם אֶת־לַחְמִי חֵלֶב וָדָם וַיָּפֵרוּ אֶת־
בְּרִיתִי אֶל כָּל־תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם: **ח** וְלֹא שְׁמַרְתֶּם
מִשְׁמֶרֶת קָדָשַׁי וַתְּשִׂימוּן לְשִׁמְרֵי מִשְׁמַרְתִּי
בְּמִקְדָּשִׁי לָכֶם: {ס} **ט** כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כָּל־
בֶּן־נֵכָר עֲרֵל לֵב וְעֲרֵל בָּשָׂר לֹא יָבוֹא אֶל־מִקְדָּשִׁי
לְכָל־בֶּן־נֵכָר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: **י** כִּי אִם־
הַלְוִיִּם אֲשֶׁר רָחֲקוּ מֵעָלַי בִּתְעוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
תָּעוּ מֵעָלַי אַחֲרֵי גִּלּוּלֵיהֶם וְנָשְׂאוּ עֲוֹנָם: **יא** וְהָיוּ
בְּמִקְדָּשִׁי מְשָׁרְתִים פְּקֻדוֹת אֶל־שַׁעֲרֵי הַבַּיִת
וּמְשָׁרְתִים אֶת־הַבַּיִת הֻמָּה יִשְׁחֲטוּ אֶת־הָעוֹלָה
וְאֶת־הַזֶּבַח לָעָם וְהֻמָּה יַעַמְדוּ לִפְנֵיהֶם
לְשָׁרְתָם: **יב** יַעַן אֲשֶׁר יְשָׁרְתוּ אוֹתָם לִפְנֵי
גִלּוּלֵיהֶם וְהָיוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לְמִכְשׁוֹל עָוֹן עַל־כֵּן
נָשָׂאתִי יָדִי עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְנָשְׂאוּ
עֲוֹנָם: **יג** וְלֹא־יִגְּשׁוּ אֵלַי לְכַהֵן לִי וְלָגֶשֶׁת עַל־כָּל־
קָדָשַׁי אֶל־קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים וְנָשְׂאוּ כְּלִמָּתָם
וְתוֹעֲבוֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ: **יד** וְנָתַתִּי אוֹתָם שֹׁמְרֵי
מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת לְכָל־עֲבֹדָתוֹ וּלְכֹל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה בּוֹ:
{פ}

טו וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בִּתְעוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעָלַי הֵמָּה
יִקְרְבוּ אֵלַי לְשָׁרְתֵנִי וְעָמְדוּ לְפָנַי לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב
וָדָם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **טז** הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי
וְהֵמָּה יִקְרְבוּ אֶל־שֻׁלְחָנִי לְשָׁרְתֵנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמַרְתִּי: **יז** וְהָיָה בְּבוֹאָם אֶל־שַׁעֲרֵי הֶחָצֵר
הַפְּנִימִית בִּגְדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם
צֶמֶר בְּשָׁרְתָם בְּשַׁעֲרֵי הֶחָצֵר הַפְּנִימִית
וָבָיְתָה: **יח** פַּאֲרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנְסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מָתְנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ
בַּיָּזַע: **יט** וּבְצֵאתָם אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־
הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ אֶת־בִּגְדֵיהֶם
אֲשֶׁר־הֵמָּה מְשָׁרְתִם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכֹת
הַקֹּדֶשׁ וְלָבְשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא־יְקַדְּשׁוּ אֶת־
הָעָם בִּבְגָדֵיהֶם: **כ** וְרֹאשָׁם לֹא יְגַלֵּחוּ וּפֶרַע לֹא
יְשַׁלֵּחוּ כָּסוֹם יְכַסְּמוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם: **כא** וְיַיִן לֹא־
יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל־הֶחָצֵר
הַפְּנִימִית: **כב** וְאַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם
לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלֹת מִזֶּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אַלְמָנָה מִכֹּהֵן

יַקְחוּ: **כג** וְאֶת־עַמִּי יוֹרוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין־טָמֵא
לְטָהוֹר יוֹדִעֻם: **כד** וְעַל־רִיב הֵמָּה יַעַמְדוּ
לשפט לְמִשְׁפָּט בְּמִשְׁפָּטַי
ושפטהו יִשְׁפְּטֻהוּ וְאֶת־תּוֹרֹתַי וְאֶת־חֻקֹּתַי בְּכָל־
מוֹעֲדַי יִשְׁמֹרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי יְקַדֵּשׁוּ: **כה** וְאֶל־
מֵת אָדָם לֹא יָבֹוא לְטָמְאָה כִּי אִם־לְאָב וְלִאֵם
וּלְבֵן וּלְבַת לְאָח וּלְאָחוֹת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ
יִטַּמָּאוּ: **כו** וְאַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־
לוֹ: **כז** וּבְיוֹם בֹּאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית
לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ יַקְרִיב חַטָּאתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה: **כח** וְהָיְתָה לָהֶם לֵנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם
וַאֲחֻזָּה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
אֲחֻזָּתָם: **כט** הַמִּנְחָה וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם הֵמָּה
יֹאכְלוּם וְכָל־חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם
יִהְיֶה: **ל** וְרֵאשִׁית כָּל־בִּכּוּרֵי כֹל וְכָל־תְּרוּמַת כֹּל
מִכֹּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית
עֲרִסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל־
בֵּיתֶךָ: **לא** כָּל־נְבֵלָה וּטְרֵפָה מִן־הָעוֹף וּמִן־
הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: {פ}

יחזקאל פרק מה

א וּבְהַפִּילְכֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה תָּרִימוּ תְרוּמָה
לַיהוָה | קֹדֶשׁ מִן־הָאָרֶץ אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשָׂרָה אֲלָפִים קֹדֶשׁ־הוּא בְּכָל־
גְּבוּלָהּ סָבִיב: **ב** יִהְיֶה מִזֶּה אֶל־הַקֹּדֶשׁ חֲמֵשׁ
מֵאוֹת בַּחֹמֶשׁ מֵאוֹת מְרֻבָּע סָבִיב וַחֲמִשִּׁים אַמָּה
מִגְרָשׁ לוֹ סָבִיב: **ג** וּמִן־הַמִּדָּה הַזֹּאת תָּמוֹד אֹרֶךְ
חמש חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
וּבוֹ־יִהְיֶה הַמִּקְדָּשׁ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים: **ד** קֹדֶשׁ מִן־
הָאָרֶץ הוּא לַכֹּהֲנִים מְשָׁרְתֵי הַמִּקְדָּשׁ יִהְיֶה
הַקְּרֵבִים לְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה וְהָיָה לָהֶם מָקוֹם
לְבָתִּים וּמִקְדָּשׁ לַמִּקְדָּשׁ: **ה** וַחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף אֹרֶךְ וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים רֹחַב יהיה וְהָיָה לַלְוִיִּם
מְשָׁרְתֵי הַבַּיִת לָהֶם לַאֲחֻזָּה עֶשְׂרִים
לְשָׁכֹת: **ו** וַאֲחֻזַּת הָעִיר תִּתְּנוּ חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים
רֹחַב וְאֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף לְעֻמַּת תְּרוּמַת
הַקֹּדֶשׁ לְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה: **ז** וְלַנָּשִׂיא מִזֶּה
וּמִזֶּה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְלַאֲחֻזַּת הָעִיר אֶל־פְּנֵי
תְרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־פְּנֵי אֲחֻזַּת הָעִיר מִפְאַת־יָם
יָמָּה וּמִפְאַת־קֵדְמָה קָדְמָה וְאֹרֶךְ לְעֻמּוֹת אַחַד
הַחֲלָקִים מִגְּבוּל יָם אֶל־גְּבוּל קָדִימָה: **ח** לָאָרֶץ
יִהְיֶה־לּוֹ לַאֲחֻזָּה בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא־יוֹנוּ עוֹד נְשִׂיאַי
אֶת־עַמִּי וְהָאָרֶץ יִתְּנוּ לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטֵיהֶם:
{פ}

ט כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה רַב־לָכֶם נְשִׂיאֵי יִשְׂרָאֵל
חָמָס וָשֹׁד הָסִירוּ וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲשׂוּ הָרִימוּ
גֵרְשׁוֹתֵיכֶם מֵעַל עַמִּי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **י** מֹאזְנֵי־
צֶדֶק וְאֵיפַת־צֶדֶק וּבַת־צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם: **יא** הָאֵיפָה
וְהַבַּת תְּכֻן אֶחָד יִהְיֶה לָשֵׂאת מַעֲשַׂר הַחֹמֶר הַבַּת
וַעֲשִׂירִת הַחֹמֶר הָאֵיפָה אֶל־הַחֹמֶר יִהְיֶה
מַתְכֻּנְתּוֹ: **יב** וְהַשֶּׁקֶל עֶשְׂרִים גֵּרָה עֶשְׂרִים
שְׁקָלִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים שְׁקָלִים עֲשָׂרָה וַחֲמִשָּׁה
שֶׁקֶל הַמָּנֶה יִהְיֶה לָכֶם: **יג** זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר
תָּרִימוּ שִׁשִּׁית הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַחִטִּים וְשִׁשִּׁיתָם
הָאֵיפָה מֵחֹמֶר הַשְּׂעֹרִים: **יד** וְחֹק הַשֶּׁמֶן הַבַּת
הַשֶּׁמֶן מַעֲשַׂר הַבַּת מִן־הַכֹּר עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר
כִּי־עֲשֶׂרֶת הַבַּתִּים חֹמֶר: **טו** וְשֵׂה־אַחַת מִן־הַצֹּאן
מִן־הַמָּאתַיִם מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל לְמִנְחָה וּלְעוֹלָה
וּלְשְׁלָמִים לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}
טז כָּל הָעָם הָאָרֶץ יִהְיוּ אֶל־הַתְּרוּמָה הַזֹּאת

לַנָּשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל׃ **יז** וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת
וְהַמִּנְחָה וְהַנֶּסֶךְ בַּחַגִּים וּבֶחָדָשִׁים וּבַשַּׁבָּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה אֶת־
הַחַטָּאת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה וְאֶת־
הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד בֵּית־יִשְׂרָאֵל׃ {ס} **יח** כֹּה־
אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פַּר־
בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחִטֵּאתָ אֶת־הַמִּקְדָּשׁ׃ **יט** וְלָקַח
הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת וְנָתַן אֶל־מְזוּזַת הַבַּיִת וְאֶל־
אַרְבַּע פִּנּוֹת הָעֲזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מְזוּזַת שַׁעַר
הֶחָצֵר הַפְּנִימִית׃ **כ** וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשִׁבְעָה בַּחֹדֶשׁ
מֵאִישׁ שֹׁגֶה וּמִפֶּתִי וְכִפַּרְתֶּם אֶת־
הַבָּיִת׃ **כא** בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חָג שְׁבֻעוֹת יָמִים מַצּוֹת
יֵאָכֵל׃ **כב** וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעַד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פַּר חַטָּאת׃ **כג** וְשִׁבְעַת יְמֵי־הֶחָג
יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת אֵילִים
תְּמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַטָּאת שְׂעִיר עִזִּים
לַיּוֹם׃ **כד** וּמִנְחָה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ **כה** בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם
לַחֹדֶשׁ בֶּחָג יַעֲשֶׂה כָּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחַטָּאת
כָּעֹלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשָּׁמֶן׃ {ס}

יחזקאל פרק מו

א כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית
הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם
הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ׃ **ב** וּבָא הַנָּשִׂיא
דֶּרֶךְ אוּלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ וְעָמַד עַל־מְזוּזַת הַשַּׁעַר
וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתַּן הַשַּׁעַר וְיָצָא וְהַשַּׁעַר לֹא־יִסָּגֵר עַד־
הָעָרֶב׃ **ג** וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר
הַהוּא בַּשַּׁבָּתוֹת וּבֶחָדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה׃ **ד** וְהָעֹלָה
אֲשֶׁר־יַקְרֵב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׁשָּׁה
כְבָשִׂים תְּמִימִם וְאַיִל תָּמִים׃ **ה** וּמִנְחָה אֵיפָה
לָאַיִל וְלַכְּבָשִׂים מִנְחָה מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין
לָאֵיפָה׃ {ס} **ו** וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פַּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימִם
וְשִׁשָּׁת כְּבָשִׂים וָאַיִל תְּמִימִם יִהְיוּ׃ **ז** וְאֵיפָה לַפָּר
וְאֵיפָה לָאַיִל יַעֲשֶׂה מִנְחָה וְלַכְּבָשִׂים כַּאֲשֶׁר תַּשִּׂיג
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ **ח** וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ
אוּלָם הַשַּׁעַר יָבוֹא וּבְדַרְכּוֹ יֵצֵא׃ **ט** וּבְבוֹא עַם־
הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בַּמּוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ־שַׁעַר נֶגֶב וְהַבָּא דֶּרֶךְ־שַׁעַר
נֶגֶב יֵצֵא דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר
אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי נֹכְחוֹ יֵצֵאוּ׃ **י** וְהַנָּשִׂיא
בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא וּבְצֵאתָם יֵצֵאוּ׃ **יא** וּבַחַגִּים
וּבַמּוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה לַפָּר וְאֵיפָה לָאַיִל
וְלַכְּבָשִׂים מַתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הִין לָאֵיפָה׃ {פ}
יב וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נְדָבָה עוֹלָה אוֹ־שְׁלָמִים
נְדָבָה לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת־הַשַּׁעַר הַפֹּנֶה קָדִים
וְעָשָׂה אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת וְיָצָא וְסָגַר אֶת־הַשַּׁעַר אַחֲרֵי
צֵאתוֹ׃ **יג** וְכֶבֶשׂ בֶּן־שְׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה
לַיּוֹם לַיהוָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ׃ **יד** וּמִנְחָה
תַּעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר שִׁשִּׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן
שְׁלִישִׁית הַהִין לָרַס אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה
חֻקּוֹת עוֹלָם תָּמִיד׃ **טו** ועשו יַעֲשׂוּ אֶת־הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר עוֹלַת
תָּמִיד׃ {ס} **טז** כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן
הַנָּשִׂיא מַתָּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו
תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בִּנַחֲלָה׃ {ס} **יז** וְכִי־יִתֵּן מַתָּנָה
מִנַּחֲלָתוֹ לְאַחַד מֵעֲבָדָיו וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת

הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׁיא אֲדֹ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם
תִּהְיֶה: **יח** וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנַּחֲלַת הָעָם
לְהוֹנֹתָם מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יַנְחִל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יָפֻצוּ עַמִּי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ: **יט** וַיְבִיאֵנִי
בַּמָּבוֹא אֲשֶׁר עַל־כֶּתֶף הַשַּׁעַר אֶל־הַלִּשְׁכוֹת
הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים הַפְּנוֹת צָפוֹנָה וְהִנֵּה־שָׁם
מָקוֹם בירכתם בַּיַּרְכָתַיִם יָמָּה: **כ** וַיֹּאמֶר אֵלַי זֶה
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יְבַשְּׁלוּ־שָׁם הַכֹּהֲנִים אֶת־הָאָשָׁם
וְאֶת־הַחַטָּאת אֲשֶׁר יאפוּ אֶת־הַמִּנְחָה לְבִלְתִּי
הוֹצִיא אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה לְקַדֵּשׁ אֶת־
הָעָם: **כא** וַיּוֹצִיאֵנִי אֶל־הֶחָצֵר הַחִיצוֹנָה וַיַּעֲבִרֵנִי
אֶל־אַרְבַּעַת מִקְצוֹעֵי הֶחָצֵר וְהִנֵּה חָצֵר בְּמִקְצַע
הֶחָצֵר חָצֵר בְּמִקְצָע הֶחָצֵר: **כב** בְּאַרְבַּעַת
מִקְצֹעוֹת הֶחָצֵר חֲצֵרוֹת קְטֻרוֹת אַרְבָּעִים אֹרֶךְ
וּשְׁלֹשִׁים רֹחַב מִדָּה אַחַת לְאַרְבַּעְתָּם
מְהֻקְצָעוֹת: **כג** וְטוּר סָבִיב בָּהֶם סָבִיב
לְאַרְבַּעְתָּם וּמְבַשְּׁלוֹת עָשׂוּי מִתַּחַת הַטִּירוֹת
סָבִיב: **כד** וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה בֵּית הַמְבַשְּׁלִים אֲשֶׁר
יְבַשְּׁלוּ־שָׁם מְשָׁרְתֵי הַבַּיִת אֶת־זֶבַח הָעָם:

יחזקאל פרק מז

א וַיְשִׁבֵנִי אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִנֵּה־מַיִם יֹצְאִים
מִתַּחַת מִפְתַּן הַבַּיִת קָדִימָה כִּי־פְנֵי הַבַּיִת קָדִים
וְהַמַּיִם יֹרְדִים מִתַּחַת מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית מִנֶּגֶב
לַמִּזְבֵּחַ: **ב** וַיּוֹצִאֵנִי דֶּרֶךְ־שַׁעַר צָפוֹנָה וַיְסֹבְבֵנִי דֶּרֶךְ
חוּץ אֶל־שַׁעַר הַחוּץ דֶּרֶךְ הַפּוֹנָה קָדִים וְהִנֵּה־מַיִם
מְפַכִּים מִן־הַכֶּתֶף הַיְמָנִית: **ג** בְּצֵאת־הָאִישׁ קָדִים
וְקָו בְּיָדוֹ וַיָּמָד אֶלֶף בָּאַמָּה וַיַּעֲבִרֵנִי בַמַּיִם מֵי
אָפְסִים: **ד** וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי בַמַּיִם מַיִם בִּרְכָּיִם
וַיָּמָד אֶלֶף וַיַּעֲבִרֵנִי מֵי מָתְנָיִם: **ה** וַיָּמָד אֶלֶף נַחַל
אֲשֶׁר לֹא־אוּכַל לַעֲבֹר כִּי־גָאוּ הַמַּיִם מֵי שָׂחוּ נַחַל
אֲשֶׁר לֹא־יֵעָבֵר: **ו** וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲרָאִיתָ בֶן־אָדָם
וַיּוֹלִכֵנִי וַיְשִׁבֵנִי שְׂפַת הַנָּחַל: **ז** בְּשׁוּבִּי וְהִנֵּה אֶל־
שְׂפַת הַנַּחַל עֵץ רַב מְאֹד מִזֶּה וּמִזֶּה: **ח** וַיֹּאמֶר
אֵלַי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל־הַגְּלִילָה הַקַּדְמוֹנָה
וְיָרְדוּ עַל־הָעֲרָבָה וּבָאוּ הַיָּמָּה אֶל־הַיָּמָּה
הַמּוּצָאִים וְנִרְפְּאוּ הַמָּיִם: **ט** וְהָיָה כָל־נֶפֶשׁ חַיָּה |
אֲשֶׁר־יִשְׁרֹץ אֲל כָּל־אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נַחֲלַיִם יִחְיֶה
וְהָיָה הַדָּגָה רַבָּה מְאֹד כִּי בָאוּ שָׁמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה
וְיֵרָפְאוּ וָחַי כֹּל אֲשֶׁר־יָבוֹא שָׁמָּה הַנָּחַל: **י** וְהָיָה
יעמדו עָמְדוּ עָלָיו דַּוָּגִים מֵעֵין גְּדִי וְעַד־עֵין עֶגְלַיִם
מִשְׁטְחוֹ לַחֲרָמִים יִהְיוּ לְמִינָהּ תִּהְיֶה דְגָתָם כִּדְגַת
הַיָּם הַגָּדוֹל רַבָּה מְאֹד: **יא** בִּצְאֹתָו וּגְבָאָיו וְלֹא
יֵרָפְאוּ לְמֶלַח נִתָּנוּ: **יב** וְעַל־הַנַּחַל יַעֲלֶה עַל־
שְׂפָתוֹ מִזֶּה | וּמִזֶּה | כָּל־עֵץ־מַאֲכָל לֹא־יִבּוֹל
עָלֵהוּ וְלֹא־יִתֹּם פִּרְיוֹ לָחֳדָשָׁיו יְבַכֵּר כִּי מֵימָיו מִן־
הַמִּקְדָּשׁ הֵמָּה יוֹצְאִים והיו וְהָיָה פִּרְיוֹ לְמַאֲכָל
וְעָלֵהוּ לִתְרוּפָה: {פ}
יג כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה זֶה גְּבוּל אֲשֶׁר תִּתְנַחֲלוּ
אֶת־הָאָרֶץ לִשְׁנֵי עָשָׂר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יוֹסֵף
חֲבָלִים: **יד** וּנְחַלְתֶּם אוֹתָהּ אִישׁ כְּאָחִיו אֲשֶׁר
נָשָׂאתִי אֶת־יָדִי לְתִתָּהּ לַאֲבֹתֵיכֶם וְנָפְלָה הָאָרֶץ
הַזֹּאת לָכֶם בְּנַחֲלָה: **טו** וְזֶה גְּבוּל הָאָרֶץ לִפְאַת
צָפוֹנָה מִן־הַיָּם הַגָּדוֹל הַדֶּרֶךְ חֶתְלֹן לְבוֹא
צְדָדָה: **טז** חֲמָת | בֵּרוֹתָה סִבְרַיִם אֲשֶׁר בֵּין־גְּבוּל
דַּמֶּשֶׂק וּבֵין גְּבוּל חֲמָת חָצֵר הַתִּיכוֹן אֲשֶׁר אֶל־
גְּבוּל חַוְרָן: **יז** וְהָיָה גְבוּל מִן־הַיָּם חֲצַר עֵינוֹן גְּבוּל
דַּמֶּשֶׂק וְצָפוֹן | צָפוֹנָה וּגְבוּל חֲמָת וְאֶת פְּאַת
צָפוֹן: **יח** וּפְאַת קָדִים מִבֵּין חַוְרָן וּמִבֵּין־דַּמֶּשֶׂק
וּמִבֵּין הַגִּלְעָד וּמִבֵּין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיַּרְדֵּן מִגְּבוּל

עַל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי תָּמֹדּוּ וְאֶת פְּאַת קָדִימָה: **יט** וּפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה מִתָּמָר עַד־מֵי מְרִיבוֹת קָדֵשׁ נַחֲלָה אֶל־הַיָּם הַגָּדוֹל וְאֶת פְּאַת־ תֵּימָנָה נֶגְבָּה: **כ** וּפְאַת־יָם הַיָּם הַגָּדוֹל מִגְּבוּל עַד־נְכַח לְבוֹא חֲמָת זֹאת פְּאַת־יָם: **כא** וְחִלַּקְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: **כב** וְהָיָה תַּפִּלּוּ אוֹתָהּ בְּנַחֲלָה לָכֶם וּלְהַגֵּרִים הַגָּרִים בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר־הוֹלִדוּ בָנִים בְּתוֹכְכֶם וְהָיוּ לָכֶם כְּאֶזְרָח בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְּכֶם יִפְּלוּ בְנַחֲלָה בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: **כג** וְהָיָה בַּשֵּׁבֶט אֲשֶׁר־גֵּר הַגֵּר אִתּוֹ שָׁם תִּתְּנוּ נַחֲלָתוֹ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יחזקאל פרק מח

א וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים מִקְצֵה צָפוֹנָה אֶל־יַד דֶּרֶךְ־חֶתְלֹן | לְבוֹא־חֲמָת חֲצַר עֵינָן גְּבוּל דַּמֶּשֶׂק צָפוֹנָה אֶל־יַד חֲמָת וְהָיוּ־לוֹ פְּאַת־קָדִים הַיָּם דָּן אֶחָד: **ב** וְעַל | גְּבוּל דָּן מִפְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת־ יָמָּה אָשֵׁר אֶחָד: **ג** וְעַל | גְּבוּל אָשֵׁר מִפְּאַת קָדִימָה וְעַד־פְּאַת־יָמָּה נַפְתָּלִי אֶחָד: **ד** וְעַל | גְּבוּל נַפְתָּלִי מִפְּאַת קָדְמָה עַד־פְּאַת־יָמָּה מְנַשֶּׁה אֶחָד: **ה** וְעַל | גְּבוּל מְנַשֶּׁה מִפְּאַת קָדְמָה עַד־ פְּאַת־יָמָּה אֶפְרַיִם אֶחָד: **ו** וְעַל | גְּבוּל אֶפְרַיִם מִפְּאַת קָדִים וְעַד־פְּאַת־יָמָּה רְאוּבֵן אֶחָד: **ז** וְעַל | גְּבוּל רְאוּבֵן מִפְּאַת קָדִים עַד־ פְּאַת־יָמָּה יְהוּדָה אֶחָד: **ח** וְעַל גְּבוּל יְהוּדָה מִפְּאַת קָדִים עַד־פְּאַת־יָמָּה תִּהְיֶה הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר־תָּרִימוּ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רֹחַב וְאֹרֶךְ כְּאַחַד הַחֲלָקִים מִפְּאַת קָדְמָה עַד־פְּאַת־יָמָּה וְהָיָה הַמִּקְדָּשׁ בְּתוֹכוֹ: **ט** הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ לַיהוָה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים: **י** וּלְאֵלֶּה תִּהְיֶה תְּרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ לַכֹּהֲנִים צָפוֹנָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְיָמָּה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְקָדִימָה רֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְנֶגְבָּה אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְהָיָה מִקְדַּשׁ־יְהוָה בְּתוֹכוֹ: **יא** לַכֹּהֲנִים הַמְקֻדָּשׁ מִבְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר שָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתִּי אֲשֶׁר לֹא־תָעוּ בִּתְעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר תָּעוּ הַלְוִיִּם: **יב** וְהָיְתָה לָהֶם תְּרוּמָה מִתְּרוּמַת הָאָרֶץ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים אֶל־גְּבוּל הַלְוִיִּם: **יג** וְהַלְוִיִּם לְעֻמַּת גְּבוּל הַכֹּהֲנִים חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אֹרֶךְ וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כָּל־אֹרֶךְ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וְרֹחַב עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים: **יד** וְלֹא־יִמְכְּרוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יָמֵר וְלֹא יעבור יַעֲבִיר רֵאשִׁית הָאָרֶץ כִּי־קֹדֶשׁ לַיהוָה: **טו** וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים הַנּוֹתָר בָּרֹחַב עַל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף חֹל־הוּא לָעִיר לְמוֹשָׁב וּלְמִגְרָשׁ וְהָיְתָה הָעִיר בְּתוֹכָהּ: **טז** וְאֵלֶּה מִדּוֹתֶיהָ פְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפְאַת־ נֶגֶב חֲמֵשׁ חמש מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּמִפְּאַת קָדִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּפְאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים: **יז** וְהָיָה מִגְרָשׁ לָעִיר צָפוֹנָה חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְנֶגְבָּה חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם וְקָדִימָה חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְיָמָּה חֲמִשִּׁים וּמָאתָיִם: **יח** וְהַנּוֹתָר בָּאֹרֶךְ לְעֻמַּת | תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים קָדִימָה וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים יָמָּה וְהָיָה לְעֻמַּת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וְהָיְתָה תְבוּאָתָהּ לְלֶחֶם לְעֹבְדֵי הָעִיר: **יט** וְהָעֹבֵד הָעִיר יַעַבְדוּהוּ מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: **כ** כָּל־הַתְּרוּמָה חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בַּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף רְבִיעִית תָּרִימוּ אֶת־תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ אֶל־אֲחֻזַּת

הָעִיר: **כא** וְהַנּוֹתָר לַנָּשִׂיא מִזֶּה ׀ וּמִזֶּה ׀ לִתְרוּמַת־הַקֹּדֶשׁ וְלַאֲחֻזַּת הָעִיר אֶל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף ׀ תְּרוּמָה עַד־גְּבוּל קָדִימָה וְיָמָּה עַל־פְּנֵי חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף עַל־גְּבוּל יָמָּה לְעֻמַּת חֲלָקִים לַנָּשִׂיא וְהָיְתָה תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וּמִקְדַּשׁ הַבַּיִת בְּתוֹכָה: **כב** וּמֵאֲחֻזַּת הַלְוִיִּם וּמֵאֲחֻזַּת הָעִיר בְּתוֹךְ אֲשֶׁר לַנָּשִׂיא יִהְיֶה בֵּין ׀ גְּבוּל יְהוּדָה וּבֵין גְּבוּל בִּנְיָמִן לַנָּשִׂיא יִהְיֶה: **כג** וְיֶתֶר הַשְּׁבָטִים מִפְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת־יָמָּה בִּנְיָמִן אֶחָד: **כד** וְעַל ׀ גְּבוּל בִּנְיָמִן מִפְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת־יָמָּה שִׁמְעוֹן אֶחָד: **כה** וְעַל ׀ גְּבוּל שִׁמְעוֹן מִפְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת־יָמָּה יִשָּׂשכָר אֶחָד: **כו** וְעַל ׀ גְּבוּל יִשָּׂשכָר מִפְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת־יָמָּה זְבוּלֻן אֶחָד: **כז** וְעַל ׀ גְּבוּל זְבוּלֻן מִפְּאַת קָדִימָה עַד־פְּאַת־יָמָּה גָּד אֶחָד: **כח** וְעַל גְּבוּל גָּד אֶל־פְּאַת נֶגֶב תֵּימָנָה וְהָיָה גְּבוּל מִתָּמָר מֵי מְרִיבַת קָדֵשׁ נַחֲלָה עַל־הַיָּם הַגָּדוֹל: **כט** זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תַּפִּילוּ מְנַחֲלָה לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְאֵלֶּה מַחְלְקוֹתָם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {ס} **ל** וְאֵלֶּה תּוֹצְאֹת הָעִיר מִפְּאַת צָפוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה: **לא** וְשַׁעֲרֵי הָעִיר עַל־שְׁמוֹת שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁעָרִים שְׁלוֹשָׁה צָפוֹנָה שַׁעַר רְאוּבֵן אֶחָד שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד שַׁעַר לֵוִי אֶחָד: **לב** וְאֶל־פְּאַת קָדִימָה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים וּשְׁעָרִים שְׁלשָׁה וְשַׁעַר יוֹסֵף אֶחָד שַׁעַר בִּנְיָמִן אֶחָד שַׁעַר דָּן אֶחָד: **לג** וּפְאַת־נֶגְבָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מִדָּה וּשְׁעָרִים שְׁלשָׁה שַׁעַר שִׁמְעוֹן אֶחָד שַׁעַר יִשָּׂשכָר אֶחָד שַׁעַר זְבוּלֻן אֶחָד: **לד** פְּאַת־יָמָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים שַׁעֲרֵיהֶם שְׁלשָׁה שַׁעַר גָּד אֶחָד שַׁעַר אָשֵׁר אֶחָד שַׁעַר נַפְתָּלִי אֶחָד: **לה** סָבִיב שְׁמֹנָה עָשָׂר אֶלֶף וְשֵׁם־הָעִיר מִיּוֹם יְהוָה ׀ שָׁמָּה: {ש}

הושע פרק א

א דְּבַר־יְהוָה ׀ אֲשֶׁר הָיָה אֶל־הוֹשֵׁעַ בֶּן־בְּאֵרִי בִּימֵי עֻזִּיָּה יוֹתָם אָחָז יְחִזְקִיָּה מַלְכֵי יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: **ב** תְּחִלַּת דִּבֶּר־יְהוָה בְּהוֹשֵׁעַ {פ}
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הוֹשֵׁעַ לֵךְ קַח־לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְיַלְדֵי זְנוּנִים כִּי־זָנֹה תִּזְנֶה הָאָרֶץ מֵאַחֲרֵי יְהוָה: **ג** וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח אֶת־גֹּמֶר בַּת־דִּבְלָיִם וַתַּהַר וַתֵּלֶד־לוֹ בֵּן: **ד** וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו קְרָא שְׁמוֹ יִזְרְעֶאל כִּי־עוֹד מְעַט וּפָקַדְתִּי אֶת־דְּמֵי יִזְרְעֶאל עַל־בֵּית יֵהוּא וְהִשְׁבַּתִּי מַמְלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל: **ה** וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא וְשָׁבַרְתִּי אֶת־קֶשֶׁת יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל: **ו** וַתַּהַר עוֹד וַתֵּלֶד בַּת וַיֹּאמֶר לוֹ קְרָא שְׁמָהּ לֹא רֻחָמָה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד אַרַחֵם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי־נָשֹׂא אֶשָּׂא לָהֶם: **ז** וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה אַרַחֵם וְהוֹשַׁעְתִּים בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא אוֹשִׁיעֵם בְּקֶשֶׁת וּבְחֶרֶב וּבְמִלְחָמָה בְּסוּסִים וּבְפָרָשִׁים: **ח** וַתִּגְמֹל אֶת־לֹא רֻחָמָה וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן: **ט** וַיֹּאמֶר קְרָא שְׁמוֹ לֹא עַמִּי כִּי אַתֶּם לֹא עַמִּי וְאָנֹכִי לֹא־אֶהְיֶה לָכֶם: {פ}

הודפס לזכות

יהושע לוי יצחק

בן רות נ"י

ורחל בת לאה תחי'

לרפואה שלימה

ומהירה ונחת דקדושא

מכל יוצאי חלציהם

אמן כן יהי רצון.

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת כי תבוא [לאומן]

יום **ראשון**	**7** יד	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות ו' **ירושלמי:** כתובות ע"ב **תוספתא:** חלין ה **נ"ך:** יחזקאל מג **משניות:** פרה ב **זהר:** חלק ג עמ' כט- ל	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:02 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:17 | **חצות היום** ..... 12:36 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:40 | **שקיעה** ..... 6:54 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:26 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:07
יום **שני**	**8** טו	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות ז' **ירושלמי:** סוטה א' **תוספתא:** חלין ו **נ"ך:** יחזקאל מד **משניות:** פרה ג **זהר:** חלק ג עמ' לא- לב	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:03 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:17 | **חצות היום** ..... 12:36 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:40 | **שקיעה** ..... 6:52 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:26 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:05
יום **שלישי**	**9** טז	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות ח' **ירושלמי:** סוטה ב' **תוספתא:** חלין ז **נ"ך:** יחזקאל מה **משניות:** פרה ד **זהר:** חלק ג עמ' לג-לד	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:04 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:18 | **חצות היום** ..... 12:35 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:40 | **שקיעה** ..... 6:51 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:27 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:04
יום **רביעי**	**10** יז	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות ט' **ירושלמי:** סוטה ג' **תוספתא:** חלין ח **נ"ך:** יחזקאל מו **משניות:** פרה ה **זהר:** חלק ג עמ' לה-לו	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:05 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:18 | **חצות היום** ..... 12:35 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:40 | **שקיעה** ..... 6:50 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:27 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:03
יום **חמישי**	**11** יח	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות י' **ירושלמי:** סוטה ד' **תוספתא:** חלין ט **נ"ך:** יחזקאל מז **משניות:** פרה ו **זהר:** חלק ג עמ' לז-לח	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:05 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:19 | **חצות היום** ..... 12:35 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:41 | **שקיעה** ..... 6:48 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:27 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:01
יום **ששי**	**12** יט	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות י"א **ירושלמי:** סוטה ה' **תוספתא:** חלין י **נ"ך:** יחזקאל מח **משניות:** פרה ז **זהר:** חלק ג עמ' לט-מ	**עלות השחר** (72 דק') ... 5:06 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:20 | **חצות היום** ..... 12:34 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:41 | **שקיעה** ..... 6:47 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:27 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 8:00 **הדלקת נרות** (40 דק'): **6:07** (20 דק'): **6:27**
שב"ק	**13** כ	**לימוד יומי:** **בבלי:** הוריות י"ב **ירושלמי:** סוטה ו' **תוספתא:** בכורות א **נ"ך:** הושע א **משניות:** פרה ח **זהר:** חלק ג עמ' מא-מב	**שבת קודש פרשת כי תבוא [לאומן]** **עלות השחר** (72 דק') ... 5:07 | **סו"ז תפילה** ..... 10:29 **נץ החמה** ..... 6:20 | **חצות היום** ..... 12:34 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:41 | **שקיעה** ..... 6:46 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 9:27 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 7:59 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 7:59**

"בְּתוֹר תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ מַבָּט אַחֵר עַל חֹדֶשׁ אֱלוּל, כִּי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ פָּתַח לָנוּ שְׁעָרִים נִפְלָאִים בְּגֹדֶל מַעֲלַת חֹדֶשׁ אֱלוּל, וְרַק צְרִיכִים אָנוּ לֹא לִהְיוֹת בַּטֵּלָנִים, אֶלָּא לְנַצֵּל כָּל יוֹם וְיוֹם בְּהַרְבֵּה טוֹב אֱמִתִּי וְנִצְחִי, וּלְבַקֵּשׁ מֵהּ' יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְכָל הַתִּקּוּנִים הַנִּפְלָאִים הַמּוּבָאִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ עַל חֹדֶשׁ אֱלוּל, וְעַל יְדֵי זֶה נִזְכֶּה לְקַבֵּל שָׁנָה טוֹבָה וּמְבֹרֶכֶת עִם כָּל מִינֵי הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת!" (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)